1927. évi XXI. törvénycikk

a betegségi és baleseti kötelező biztosításról[1]

I. RÉSZ

Betegségi biztosítás

I. FEJEZET

Biztosítási kötelezettség

1. § Betegségi biztosításra kötelezettek a következő belföldi vállalatok, üzemek, hivatalok és foglalkozások:

1. az ipartörvény alá eső minden vállalat, üzem és foglalkozás;
2. az ipartörvény alá nem eső, de keresetszerűen folytatott vállalkozások, üzemek és foglalkozások, mégpedig abban az esetben is, ha közérdekből egyébként különleges törvényi szabályozást nyertek (pl. közjegyzői, ügyvédi, műszaki irodák, orvosi rendelők, lapkiadóhivatalok, szerkesztőségek, színházak, gyógyszertárak, gyógyintézetek stb.);
3. a bányatörvény alá eső minden vállalat, üzem és foglalkozás;
4. kőfejtő, homok-, kavics- és agyagtermelő, kő- és földanyagokat feldolgozó vállalatok, üzemek és foglalkozások;
5. mindennemű építkezés (épület-, út-, híd-, vasút-, alagút-, víz-, gát-, csatorna-, kikötő-, erődítési-, vízvezeték-, gáz-, villanyvilágító és erőátviteli vezeték-építkezés, stb.) és építményfenntartás;
6. gyúlékony, egészségre ártalmas vagy mérges, úgyszintén robbanó anyagoknak és robbantó tárgyaknak előállítása és feldolgozása;
7. vegyészeti, fizikai és gyógyszertári laboratóriumok;
8. vágóhidak és jégművek;
9. raktártartás, raktározás és kereskedelmi pincészet;
10. fuvarozás, szállítmányozás, állattartás, ideértve versenyistálló tartását;
11. gépjárművek (gépkocsi, felvonó, repülő. léghajó, stb.) tartása;
12. vasúti üzemek, tekintet nélkül a hajtóerőre, gyáraik, műhelyeik és fenntartási munkálataik;
13. hajózás és hajórakodás, ide nem értve a tengeri hajózást, úgyszintén kotró-, rév-, komp- és tutajozó vállalatok és munkálatok;
14. a posta, távirda és távbeszélő hivatalai, gyárai és műhelyei, valamint fenntartási munkálatai;
15. mezőgazdasági és erdei termeléssel, állattenyésztéssel, halászattal, kert- és szőlőmíveléssel, selymészettel és méhészettel összefüggő mellékiparok, még ha leginkább saját nyersterményeik feldolgozásával és eladásával foglalkoznak is;
16. az állam, a törvényhatóságok és a községek hivatalai, úgyszintén az általuk, valamint a törvényesen bevett és a törvényesen elismert vallásfelekezetek által fenntartott vagy kezelt intézmények, intézetek, vállalatok és üzemek;
17. a törvény által alkotott testületek (közjegyzői kamarák, ügyvédi kamarák, kereskedelmi és iparkamarák, munkásbiztosító intézetek, ipartestületek, stb.)

1 Kihirdetve: 1927. VIII. 10.

18. az egyesületek és a társulatok, az alapok és az alapítványok.

A minisztérium felhatalmazást kap, hogy a betegségi biztosítási kötelezettséget az első bekezdés 1-18. pontjában felsoroltakon felül egyéb vállalatokra, üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra rendelettel kiterjessze, feltéve, hogy azok a 2. §-ában felsorolt tiltó rendelkezések hatálya alá nem tartoznak.

A betegségi biztosítási kötelezettség kiterjed az első bekezdés 1-18. pontjában felsorolt azokra a külföldi vállalatokra, üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra is, amelyek a belföldön munkavállalókat foglalkoztatnak.

A betegségi biztosítási kötelezettség nem terjed ki a külföldi államoknak a magyar állam területén működő képviseleti hatóságaira.

2. § E törvény hatálya nem terjed ki a mezőgazdaságra és az erdei termelésre, az állattenyésztésre, a halászatra, a kert- és a szőlőmívelésre, a selymészetre és a méhészetre.

Különösen nem terjed ki:

a) az 1. § 5. pontjának hatálya az előbbi bekezdésben megjelölt foglalkozási ágakba tartozó üzemek által házilag végzett kisebb építkezésekre;

b) az 1. § 9., 10., 11., 12. és 13. pontjának hatálya az előbbi bekezdésben megjelölt foglalkozási ágakba tartozó megfelelő munkálatokra;

c) az 1. § 16. és 17. pontjának hatálya az ott megjelöltek közül azokra az intézményekre, intézetekre, vállalatokra, üzemekre és testületekre, amelyek az előbbi bekezdésben megjelölt foglalkozási ágak körébe tartoznak vagy túlnyomórészben azoknak ügyét intézik.

Az Országos Gazdasági Munkáspénztárról szóló 1912:VIII. tc. 13. §-a és 1913:XX. tc. 2. és 3. §-a hatályban marad.

3. § Betegségi biztosításra kötelezettek nemre, korra és állampolgárságra tekintet nélkül azok, akik betegségi biztosítási kötelezettség alá eső vállalatnál, üzemben, hivatalban vagy foglalkozásban (1. §) mint munkavállalók munkabér fejében szolgálatot teljesítenek. E törvény szempontjából munkabér mindaz, ami a javadalmazás (16. §) körébe tartozik.

A munkavállalók közül a tisztviselők, a művezetők, a kereskedősegédek és általában a hasonló állásban levő, rendszerint havi vagy évi fizetéssel alkalmazottak csak abban az esetben kötelezettek betegségi biztosításra, ha javadalmazásuk évi 3600 pengő, illetőleg havi 300 pengő összeget meg nem halad.

A különálló betegségi biztosító intézeteknek, ide nem értve a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetet (93., alapszabálya más bérhatárt állapíthat meg és bérhatár megállapítását a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyásával mellőzheti.

Nem terjed ki a bérhatár a munkásbiztosító intézetek alkalmazottaira, úgyszintén azokra sem, akik a bányatörvény alá eső üzemekben és az ezekkel kapcsolatos ipari üzemekben foglalkozó munkásoknak és altiszteknek, valamint ezek családtagjainak nyugbérbiztosításáról szóló 1925. évi XXXIV. tc. alapján nyugbérbiztosításra kötelezettek.

A biztosítási kötelezettség fennáll abban az esetben is, ha a munkavállalás csak átmenetileg, ideiglenesen vagy kisegítőképpen történik.

A biztosítási kötelezettséget nem érinti az, hogy a javadalmazás készpénzből vagy természetben adott egyéb szolgáltatásból vagy pedig mindkét nemű szolgáltatásból áll-e.

Betegségi biztosításra kötelezettek a tanoncok, a gyakornokok és általában más olyan egyének is, akik kiképzésük fejében javadalmazás nélkül vagy a szokásosnál csekélyebb javadalmazásért dolgoznak vagy kiképeztetésükért munkaadójuknak díjat fizetnek.

Belföldi vállalatoknak, üzemeknek, hivataloknak és foglalkozásoknak külföldön dolgozó munkavállalói csak akkor esnek az e törvényben meghatározott betegségi biztosítási kötelezettség alá, ha magyar honosok és a munkahely államának törvényei szerint betegség esetére nem biztosítottak. Külföldön foglalkozó külföldi honosok betegségi biztosítási kötelezettségére a viszonosság irányadó.

4. § A biztosítási kötelezettséget nem érinti az, hogy a biztosított munkáját nem a biztosításra kötelezett vállalat vagy üzem telepén, hanem annak részére saját lakásán (műhelyében) végzi. Az ily biztosított (otthoni munkás) biztosításra kötelezett akkor is, ha a nyers és a segédanyagokat maga szerzi be és mellékesen saját számlájára is, de segédszemélyzet nélkül dolgozik.

Az otthoni munkásokra vonatkozó szabályokat a népjóléti és munkaügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve rendelettel állapítja meg.

5. § Betegségi biztosításra kötelezettek nemre, korra, állampolgárságra és a javadalmazás nagyságára tekintet nélkül:

1. a háztartási alkalmazottak, akik a háztartásban vagy a család körében javadalmazás fejében rendszeresen és a munkaerejüket egészen vagy túlnyomó részben igénylő személyes szolgálatokat teljesítenek (házvezetőnők, házicselédek, nevelők, társalkodók, felolvasók, ápolók, magánkocsisok, magángépkocsivezetők stb.);

2. a házmesterek (házfelügyelők) és a segédházmesterek.

Az 1. pontban megjelöltek közül betegségi biztosításra nem kötelezett az, akit külföldi államnak a magyar állam területén működő képviseleti hatóságához tartozó, területenkívüliséget élvező egyén alkalmaz.

E § hatálya nem terjed ki azokra, akiket a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907:XLV. tc. 1. §-ának második bekezdése alapján gazdasági cselédeknek kell tekinteni.

A minisztérium a 2. pontban megjelölteknek betegségi biztosítási kötelezettségét rendelettel megállapított feltételek szerint szabályozza és egyes meghatározott városok területére korlátozhatja. E rendelet hatályba lépéséig biztosítási kötelezettségük függőben van.

6. § Betegségi biztosításra kötelezettek nemre, korra, állampolgárságra és a nyugellátás nagyságára tekintet nélkül:

1. a m. kir. posta, a m. kir. postatakarékpénztár, a m. kir. dohányjövedék, a m. kir. államvasutak és a közforgalmú magánvasutak, végül a Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézet kötelékébe tartozó vállalatok, üzemek és hivatalok nyugellátásban részesülő alkalmazottai és alkalmazottaiknak nyugellátásban részesülő özvegyei és árvái;

2. az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907:XIX. tc., illetőleg az e törvény hatálya alá eső munkásbiztosító intézetek (pénztárak) nyugellátásban részesülő alkalmazottai és alkalmazottaiknak nyugellátásban részesülő özvegyei és árvái;

3. azok, akik az 1925:XXXIV. tc. alapján nyugbérben részesülnek, ideértve a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár, valamint a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárának nyugbéreseit is.

Az 1-3. pontban felsoroltak között a nyugellátásban részesülő árvák betegségi biztosításra csak abban az esetben kötelezettek, ha az elhalt után, akinek jogán nyugellátásban részesülnek, nyugellátásban részesülő özvegy nincs. Ebben az esetben ugyanannak az elhaltnak árváit (árvatörzs) a biztosítási kötelezettség szempontjából egy személynek kell tekinteni.

Az e §-on alapuló biztosítási kötelezettség szünetel arra az időre, amíg a biztosításra kötelezett oly kereső foglalkozást folytat, amelyből nyugellátásánál lényegesen nagyobb jövedelme van vagy amíg állandóan külföldön lakik vagy tartózkodik és belföldön lakó igényjogosult családtagja nincs.

7. § A betegségi biztosítási kötelezettség nem terjed ki az államnak, a törvényhatóságoknak és a községeknek hivatalaiban, az általuk fenntartott vagy kezelt intézményekben, intézetekben, alapoknál és alapítványoknál, vállalatokban és üzemekben foglalkozó, úgyszintén a nem állami tanszemélyzet országos nyugdíjintézetének kötelékébe tartozó azokra az alkalmazottakra, akik betegség esetében illetményeiket legalább hat hónapon át megkapják.

A betegségi biztosítási kötelezettség nem terjed ki továbbá az állam, a törvényhatóságok és a községek, úgyszintén az általuk fenntartott vagy kezelt intézmények, intézetek, alapok és alapítványok, vállalatok és üzemek nyugellátásban részesülő alkalmazottaira, valamint alkalmazottaiknak nyugellátásban részesülő özvegyeire és árváira, végül a nem állami tanszemélyzet országos nyugdíjintézetének terhére nyugellátásban részesülő nyugdíjasokra és ellátásban részesülő özvegyekre és árvákra sem.

Az előbbi két bekezdésben foglalt rendelkezés nem vonatkozik a 93. §-ban felsorolt különálló betegségi biztosító intézetek valamelyikének körébe tartozó vállalat, üzem vagy hivatal alkalmazottaira, nyugellátásban részesülő alkalmazottaira, illetőleg alkalmazottainak nyugellátásban részesülő özvegyeire és árváira.

Nem esnek betegségi biztosítási kötelezettség alá a m. kir. honvédség, a m. kir. csendőrség, a m. kir. folyamőrség, a m. kir. vámőrség, a m. kir. államrendőrség és a m. kir. pénzügyőrség tényleges és nyugállományú tagjai, valamint nyugellátásban részesülő özvegyeik és árváik sem.

A betegségi biztosítási kötelezettség nem terjed ki a törvényesen bevett és a törvényesen elismert vallásfelekezetek lelkészeire és mindkét nemű szerzetesrendek tagjaira. Kivétetnek e szabály alól azok a lelkészek, akik egyházi javadalom hiányában, javadalmazás fejében egyéb szolgálatot teljesítenek (hitoktatók, tanárok, stb.) és nem esnek e § első bekezdése alá.

A minisztérium felhatalmazást kap, hogy a színházak művésszemélyzete és a szerkesztőségek újságíró tagjainak, úgyszintén kivételesen egyes jótékonysági egyletek kizárólag jótékonysági alapon foglalkoztatott munkavállalóinak betegségi biztosítási kötelezettségét időlegesen szüneteltesse.

8. § Aki biztosításra kötelezett több vállalatnál, üzemben, hivatalban vagy foglalkozásban dolgozik, betegségi biztosításra kötelezettnek csak főfoglalkozása alapján tekinthető. Ennek a törvénynek alapján senki sem lehet betegség esetére többszörösen biztosítva.

A betegségi biztosítási kötelezettség nem terjed ki azokra, akik biztosítási kötelezettség alá eső vállalatban, üzemben hivatalban vagy foglalkozásban csak mellékfoglalkozásképpen dolgoznak. E § szempontjából mellékfoglalkozás az, amely az egyébkénti kereset vagy jövedelem mellett megélhetési keresőforrásnak nem tekinthető.

Nem terjed ki a betegségi biztosítási kötelezettség azokra sem, akik biztosításra kötelezett vállalatban, üzemben, hivatalban, foglalkozásban vagy háztartásban mint segítő családtagok, a háztartásban kapott esetleges ellátástól eltekintve, javadalmazás nélkül vagy oly javadalmazás fejében dolgoznak, amely nem megélhetési keresőforrásuk. E § szempontjából is családtag az, aki a 32. §-ban felsoroltak közé tartozik.

Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezés nem terjed ki arra a családtagra, aki tanoncszerződéssel van alkalmazva, úgyszintén arra sem, akinek munkája a rendes munkavállaló munkájával felér.

9. § A betegségi biztosítási kötelezettség a biztosításra kötelezett vállalatban, üzemben, hivatalban, foglalkozásban vagy háztartásban való munka megkezdésének időpontjában kezdődik és addig tart, amíg a biztosított munkaviszonya meg nem szűnik. A munkabeszüntetésnek és a munkáskizárásnak a munkaviszony megszűnésével azonos hatálya van. A munkának a munkaviszony megszüntetése nélkül való időleges abbahagyása (szabadság, üzemi munkaszünet miatt, stb,) a betegségi biztosítási kötelezettséget nem érinti.

A 6. §-ban megjelöltek biztosítási kötelezettségének kezdetére és megszűnésére a nyugellátási igény kezdete és megszűnése irányadó.

10. § Betegségi biztosítási kötelezettség alá nem eső egyénnek ilyenként bejelentése a kötelező biztosítás fennállására jogalapot nem ad, mégpedig abban az esetben sem, ha a biztosítás fejébjárulékot fizettek be.

II. FEJEZET

Önkéntes biztosítás és önkéntes továbbfizetéssel biztosítás

11. § Önkéntesen biztosíthatók nemre és állampolgárságra tekintet nélkül:

1. a szolgálati viszony megszűnésével a munkaadótól vagy ily szolgáltatmány nyujtására hivatott intézménytől nyugdíjban, járadékban vagy ezekkel egy tekintet alá eső ellátásban részesülő személyek, ide nem értve a 6. §-ban megjelölteket;
2. a háziiparral foglalkozók;
3. a segédszemélyzet nélkül dolgozó önálló iparosok;
4. a biztosítási kötelezettség alá nem eső napszámosok;
5. a külföldi államoknak a magyar állam területén működő képviseleti hatóságainál alkalmazott, területenkívüliséget nem élvező munkavállalók;
6. a műhellyel bíró nyilvános tanintézetek tanulói;
7. e törvény hatálybalépésének időpontjától kezdve folytatólag mindazok, akik e törvény hatálybalépésének idejében az 1907:XIX. tc. hatálya alá eső pénztárnál betegség esetére jogszerűen önkéntesen biztosítva voltak.

A házi iparosokra vonatkozó szabályokat a népjóléti és munkaügyi miniszter az illetékes miniszterrel egyetértve rendelettel állapítja meg.

A különálló betegségi biztosító intézetnek (93. §), ide nem értve a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet, alapszabálya az önkéntes biztosításra jogosultak körének meghatározásában eltérő rendelkezéseket tehet. A bányatárspénztárnál való önkéntes biztosításra jogosultak tekintetében a 176. § rendelkezik.

12. § Az önkéntes biztosításra irányuló bejelentést akár a biztosítást kérő, akár munkaadója előterjesztheti.

A népjóléti és munkaügyi miniszter az önkéntes biztosítási bejelentés elfogadását egyfelől a biztosítást kérőnek orvosi vizsgálattal megállapított kedvező egészségi állapota, másfelől annak alsó és felső korhatára alapján korlátozhatja. E korlátok a 11. § 1. és 7. pontjában megjelöltekre nem vonatkoznak.

13. § Akinek biztosítási kötelezettsége megszűnik, önkéntes továbbfizetéssel korára tekintet és orvosi vizsgálat nélkül is fenntarthatja biztosítását, ha a kötelezettség megszűnésétől számított tizenöt napon belül a biztosítás fenntartására irányuló szándékát bejelenti és a járulékot négy hétre előre befizeti. Önkéntes továbbfizetéssel betegségi biztosítását azonban csak az tarthatja fenn, aki a biztosítási kötelezettség megszűnését közvetlenül megelőző egy év tartama alatt összesen legalább hat hónapon át vagy közvetlenül megelőző két év tartama alatt összesen legalább tizenkét hónapon át betegségi biztosításra kötelezett volt. A hat, illetőleg a tizenkét hónapba nem számítható be az az idő, amelyen át az intézet a biztosítottat keresőképtelensége alapján táppénzzel, terhességi és gyermekágyi segéllyel, kórházi vagy gyógyintézeti ápolással segélyezte.

A bányatárspénztárnál önkéntes továbbfizetéssel való biztosítás tekintetében a 176. § rendelkezik.

14. § Az önkéntes biztosítás a felvétel napjával kezdődő nyolc hét leteltét követő nappal lép hatályba. Az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás hatálya az esedékessé vált járulékok befizetésének (13. §) napját követő nappal veszi kezdetét.

Az önkéntes és az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás hatálya megszűnik, ha a biztosított, illetőleg a munkaadó (20. § utolsóelőtti bekezdése) két járulékrészlettel az esedékességen túl adós. Az önkéntes és az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás hatálya megszűnik továbbá akkor is, ha a biztosított az alapszabályszerű segélyt teljesen igénybe vette (45. § második bekezdése).

Az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás legfeljebb egy éven át tartható fenn. Azok azonban, akik a biztosítási kötelezettség megszűnése előtt összesen legalább tíz évem át betegségi biztosításra kötelezettek voltak és ezt a kötelezettség megszűnése alkalmával vagy legkésőbb a megszűnésétől számított egy éven belül igazolják, önkéntes továbbfizetéssel egy éven túl is folytatólag, időbeli korlátozás nélkül fenntarthatják biztosításukat. A tíz évbe be kell számítani azt az időt, amelyet a továbbfizető a világháborúban teljesített katonai vagy hadiszolgáltatási szolgálatban vagy hadifogságban vagy ellenséges internátusban töltött.

Az önkéntes és az önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak e biztosítás megszűnése esetében önkéntesen vagy önkéntes továbbfizetéssel biztosítottakká újólag is csak a 11-13. §-okban megállapított feltételekkel válhatnak. Ha azonban az önkéntes biztosítás az alapszabályszerű segély teljes igénybevétele következtében szűnt meg, az újabb önkéntes biztosítást korhatár feltételével (12. §) korlátozni nem lehet.

Egyebekben az önkéntes és az önkéntes továbbfizetéssel biztosításnál követendő eljárást az alapszabály állapítja meg.

Biztosításra kötelezett önkéntesen vagy önkéntes továbbfizetéssel nem biztosítható.

A 10. §-ban foglalt rendelkezés az önkéntes és az önkéntes továbbfizetéssel biztosításra is kiterjed.

III. FEJEZET

A járulékfizetés és a segélyezés alapjául szolgáló javadalmazás

15. § A betegségi biztosítási járulékok fizetése és az egyes betegségi biztosítási készpénzsegélyek megállapítása vagy a tényleges javadalmazás alapján vagy napibérosztályok szerint történik.

A tényleges javadalmazás rendszerének alkalmazása esetében a járulékfizetés szempontjából ez a javadalmazás, a segélyezés szempontjából pedig a tényleges javadalmazás napi átlaga irányadó. A napibérosztályok rendszerének alkalmazása esetében mind a járulékfizetés, mind a segélyezés az átlagos napibér alapulvételével történik.

Azt, hogy a felsoroltak közül melyik rendszer alkalmaztassék, úgyszintén a napibérosztályok rendszerének alkalmazása esetében a napibérosztályokat és az egyes napibérosztályok átlagos napibérét az alapszabály állapítja meg.

16. § A biztosított javadalmazásába számít: a fizetés, a bér, a napibér, a lakáspénz, a működési, a drágasági, a túlóra- és bárminő más pótlék, a fizetést kiegészítő állandó közlekedési költség, a jutalom, a jutalék, az egyezmény vagy darabszám szerint járó díj és a munkaviszonyból származó minden készpénz-, úgyszintén minden természetben kapott járandóság s végül a harmadik személyek változó szolgáltatásaiból (borravaló, stb.) származó bevétel.

A természetben adott szolgáltatások egyenértékét az intézet állapítja meg. A megállapítás helységenkint, törvényhatóságonkint és a biztosítottak kora és foglalkozása szerint fokozatos is lehet. Ha a biztosított a természetben kapott szolgáltatásokért készpénzbeli ellenszolgáltatást fizet, ennek az összegét az egyenértékből le kell vonni.

Az évi, a havi vagy a heti összegben megállapított javadalmazásban részesülő biztosítottak tényleges javadalmazása napi átlagának megállapításánál vagy napibérosztályba besorozásánál az évi tényleges javadalmazás 1/300, a havi tényleges javadalmazás 1/25, illetőleg a heti tényleges javadalmazás 1/6 részét kell alapul venni. A napi összegben megállapított javadalmazásban részesülő biztosított tényleges javadalmazása napi átlagának megállapításánál, illetőleg napibérosztályba sorozásánál a tényleges napi javadalmazás irányadó.

A változó javadalmazásban részesülő biztosítottak tényleges javadalmazása napi átlagának megállapítása vagy napibérosztályba sorozása céljából a bérfizetési (naptári) hétre, illetőleg ha a bérfizetés havonkint történik, a bérfizetési hónapra kapott javadalmazást annyival kell osztani, ahány napon a biztosított az illető bérfizetési (naptári) héten, illetőleg bérfizetési hónapban dolgozott. Ha a biztosított munkaviszonya már az első munkanapon a vállalatban, üzemben, hivatalban vagy foglalkozásban szokásos teljes munkanap letelte előtt megszűnik, a tényleges javadalmazás napi átlagának, illetőleg a napibérosztálynak megállapítása céljából a tényleg elért átlagos órakeresetét az ott szokásos napi munkaórák számával kell megszorozni.

Ha a biztosításra kötelezett vállalatban, üzemben, hivatalban, foglalkozásban vagy annak valamely részében a munkaidő a szokásoshoz képest csökkent és ennek folytán az ott foglalkoztatott biztosítottak munkanapjainak száma a munkaviszony megszakítatlan fennállása mellett hetenkint hatnál, ott pedig, ahol a bérfizetés havonkint történik, havonkint huszonötnél kevesebb, a tényleges javadalmazás napi átlagának megállapításánál, illetőleg a napibérosztályba sorozásnál a csökkent számú munkanapokhoz képest a bérfizetési (naptári) hétre járó javadalmazás 1/6 részét, illetőleg az említett munkanapokhoz képest a bérfizetési hónapra járó javadalmazás 1/25 részét kell alapul venni.

Azoknál a biztosítottaknál, akiknek javadalmazása nem állandó (változó keresetűek), hanem a munkateljesítményhez igazodik (akkordbér, órabér) vagy egészen vagy részben harmadik személyek változó szolgáltatásaiból alakul (borravalók), a tényleges javadalmazást, illetőleg ennek vonatkozó részét lehetőleg a munkaadók és a biztosítottak közös egyetértésével átlagösszegben kell számításba venni. Abban az üzemben, amelyben munkarend van, ez a megállapodás a munkarend függeléke.

17. § A 6. §-ban megjelölt biztosítottak javadalmazásaként nyugellátásukat kell tekinteni. Az özvegyi nyugellátáshoz hozzá kell számítani az elhalt jogán netán járó árvaellátásokat is. Az árvatörzs (6. §) a járulékfizetés alapjául szolgáló nyugellátás szempontjából egy személynek számít. Egyébként a 16. § rendelkezéseit itt is alkalmazni kell.

Azok a biztosítottak, akik javadalmazást nem kapnak (3. §), a legalsó napibérosztályba tartoznak. Ha nem a napibérosztályok rendszerét (15. §) alkalmazzák, az irányadó javadalmazás összegét az alapszabály határozza meg.

Azokra a biztosítottakra, akik javadalmazást abból az okból nem kapnak, mert szabadságon vannak, továbbá abból az okból, mert az üzem időlegesen szünetel, a nélkül, hogy munkaviszonyuk megszűnnék, a szabadság, illetőleg az üzemszünetelés tartama alatt a legutóbb kapott javadalmazásuk irányadó.

18. § Az önkéntesen biztosítottak járulékfizetésének és segélyezésének alapjául szolgáló javadalmazást, illetőleg napibérosztályt, esetleg foglalkozási ágankint, az alapszabály állapítja meg.

Önkéntes továbbfizetők csak annak a javadalmazásnak alapján, illetőleg abban a napibérosztályban biztosíthatók, amely biztosítási kötelezettségük megszűnése idejében irányadó volt.

IV. FEJEZET

Betegségi biztosítási járulékok

19. § A betegségi biztosítás fejében minden biztosított után járulékot kell fizetni. A járulékok kulcsát, számítási módját és mértékét az alapszabály állapítja meg. Ha a járulékokat a tényleges javadalmazás alapján fizetik, azok a biztosított tényleges javadalmazásának 7%-át, ha pedig napibérosztályok szerint fizetik, a biztosított átlagos napibérének 6%-át meg nem haladhatják.

A háztartási alkalmazottak és a 6. § első bekezdésének 3. pontjában megjelölt biztosításra kötelezettek járulékának felső határa tényleges javadalmazásuk 3.5%-a, illetőleg átlagos napibérük 3%-a. Az a biztosításra kötelezett, aki munkaadója háztartásában és ezenfelül biztosításra kötelezett vállalatában, üzemében, hivatalában vagy foglalkozásában (1. §) is dolgozik, a járulék mértéke szempontjából e § első bekezdésének rendelkezése alá esik.

Az alapszabály a járulékokat a foglalkozási ág és hely szerint változó segélyezési költségekkel arányosan változó mértékben is megállapíthatja, úgyszintén az önkéntesen és az önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak járulékára is eltérő kulcsot állapíthat meg.

20. § A betegségi biztosítási járulékot teljes naptári hetekre, illetőleg a heti és a havi bejelentési jegyzékkel (131. §) bejelentett biztosítottakért (az alkalmi munkásokat kivéve) teljes bérfizetési hetekre kell fizetni. Ettől a szabálytól eltérésnek csak akkor van helye, ha a biztosított nem a naptári hét, illetőleg nem a bérfizetési hét első napján kezdi meg a munkát vagy ha a munkaviszony a naptári, illetőleg a bérfizetési hét lejárta előtt szűnik meg. Erre a csonka hétre a járulékot csak a munkaviszony fennállásának napjaira kell fizetni. Minden megkezdett nap egész napnak számít.

Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni abban az esetben is, ha a biztosított munkáját keresőképtelenséggel járó betegsége, terhessége vagy szülése miatt hétközben abbanhagyja (23. §).

Az alapszabály a biztosításra kötelezetteknek bizonyos csoportjára vagy általában a járuléknak hónap szerint számított időszakonkint való fizetését szabhatja meg.

Ha a biztosított javadalmazás nélkül szabadságon van vagy ha az üzem időlegesen szünetel a nélkül, hogy a biztosított munkaviszonya megszűnnék, a szabadság, illetőleg az üzemszünetelés tartamára is kell járulékot fizetni.

A betegségi biztosításra kötelezettek után a járulékokat az alapszabályban meghatározott esedékességgel, még pedig hetekben vagy hónapban számított időszakonkint munkaadójuk köteles utólag befizetni.

A 6. § első bekezdésének 1. és 2. pontjában megjelölt biztosításra kötelezettek után volt munkaadójuk tartozik a betegségi biztosítási járulékokat az alapszabályban meghatározott módon és esedékességgel befizetni. A 6. § első bekezdésének 3. pontjában megjelölt biztosításra kötelezettek járuléka magukat a biztosításra kötelezetteket terheli.

A munkaadót terheli az általa önkéntesen biztosítottak járulékainak befizetése is. Ezeknek a járulékoknak az esedékességét előzetes befizetés kötelezettségével az alapszabály állapítja meg.

Ha a fizetés teljesítése az esedékességi határnapot követő időben történik, a késedelem minden megkezdett hónapjára a hátralékos járulék 2%-át kell késedelmi pótlék fejében befizetni.

21. § A munkaadó a biztosítási kötelezettség alapján őt terhelő járulék felét a biztosításra kötelezettnek javadalmazásából levonhatja. Ezt meghaladó mértékben vagy más módon a biztosításra kötelezett az e törvényben foglalt kivételtől (24. §) eltekintve, biztosítási járulék fizetésére nem kötelezhető. A munkaadó a biztosítottól követelhető járulékrészt csak a javadalmazás következő két fizetési esedékessége alkalmával vonhatja le. Ennél később esedékessé vált javadalmazásból a lejárt időre vonatkozó járulékok fejében semmit sem szabad levonni.

A 20. § negyedik bekezdésének esetében a munkaadó a járulék felének levonására vonatkozó jogát a javadalmazás legközelebbi fizetésénél gyakorolhatja.

Azoktól a biztosításra kötelezettektől, akik javadalmazást nem kapnak (3. §) a munkaadó a járulékok felének megtérítését csak abban az esetben követelheti, ha erre vonatkozó jogát szerződésre alapíthatja. A szerződés irányadó abban a kérdésben is, hogy a munkaadó az általa önkéntesen biztosítottak javadalmazásából a járulékot egészen vagy részben levonhatja-e.

Tilos és érvénytelen egyfelől a munkaadó, másfelől a biztosításra kötelezett, illetőleg az ő szülője vagy gyámja között olyan szerződés kötése, amely a betegségi biztosítási járulékok fejében az e §-ba és a 25. és a 26. §-ba ütköző levonási jogot biztosít.

A 6. § első bekezdésének 3. pontjában megjelölt biztosításra kötelezetteket terhelő járulékokat a nyugbért kiszolgáltató intézet nyugbérükből vonja le és szolgáltatja be.

22. § Azok, akik betegség esetére önkéntesen vagy önkéntes továbbfizetéssel biztosítják magukat, a járulékokat az alapszabályban megállapított esedékesség szerint előre tartoznak befizetni.

23. § A biztosított betegsége vagy szülése által okozott keresőképtelenség alapján járó segélyezés (táppénz, terhességi és gyermekágyi segély, kórházi és gyógyintézeti ápolás) tartamára a biztosítási járulékokat fizetni nem kell. Ha azonban a biztosított a segélyezés tartamára teljes javadalmazását munkaadójától megkapja, a járulékot erre az időre is fizetni kell.

24. § Az a biztosított, aki az intézetet a betegség színlelésével vagy a segélyezésnek más módon jogosulatlanul történt igénybevételével megkárosította, pótjárulékot köteles fizetni mindaddig, amíg a kár meg nem térül. A pótjárulék a rendes járulék kétszereséig terjedhet és azt a munkaadó a rendes járulékkal együtt, ennek az esedékessége szerint köteles befizetni, azonban a pótjárulékot a biztosított javadalmazásából egész összegében a 21. §-ban meghatározott módon levonhatja. Ha a pótjárulék fizetésére kötelezettnek biztosítási kötelezettsége megszűnik, mielőtt az okozott kár teljesen megtérült, az intézet a fennálló kár megtérítését tőle egy összegben követelheti.

Ha a károsítás a munkaadó tudtával és segítségével vagy a munkaadó mulasztása következtében történt, a munkaadó az okozott kárt egy összegben tartozik az intézetnek megtéríteni. Ebben az esetben a biztosított javadalmazásából való levonásnak nincs helye.

25. § Pótjárulékot fizet az a munkaadó is, aki biztosításra kötelezett vállalatában, üzemében, hivatalában vagy foglalkozásában a hatóság által jogerősen elrendelt vagy az intézet által joghatályosan megállapított egészségvédő óvórendszabályt vagy óvóintézkedést nem foganatosította (166. §). A pótjárulékot a munkaadó az egészségvédő óvórendszabály, illetőleg óvóintézkedés foganatosításáig, még pedig a mindenkori esedékesség járulékok 50%-áig terjedő összegben köteles fizetni. E pótjárulékokra a biztosítottak javadalmazásából semmit sem szabad levonni.

26. § E törvény szempontjából munkaadó az, aki a vállalatot, az üzemet, a hivatalt vagy a foglalkozást saját számlájára fenntartja, illetőleg folytatja; építkezéseknél a vállalkozó, ilyennek hiányában az építtető.

A betegségi biztosítási járulékokért, pótjárulékokért és a munkaadót e törvény alapján az intézet javára terhelő megtérítésekért a részvénytársaságnál és a szövetkezetnél az igazgatósági tagok és az igazgatók, egyéb vállalatoknál és üzemeknél a cégtulajdonosok, a testületeknél, az egyesületeknél és a társulatoknál pedig a vezetőség a fizetésre közvetlenül kötelezettel egyetemleg felelősek.

Egyetemlegesen felelős az alvállalkozóval együtt a fővállalkozó is. A felelősség szempontjából fővállalkozó az, aki a munka teljesítését a megrendelővel szemben elvállalta, alvállalkozók pedig azok, akik az üzemben vagy az üzem folytatásához szükséges egyes munkaágak vagy munkák végzésére közvetlenül vagy közvetve a fővállalkozóval szemben vállalkoznak.

Egyetemlegesen felelős a munkaadóval, illetőleg az üzemutóddal együtt az ő vele közös háztartásban élő házastársa is.

Az építtető felelős azokért a tartozásokért, amelyek az általa megrendelt építkezésnél az intézet javára felmerültek és a vállalkozótól a kellő gondosság kifejtésével sem hajthatók be.

A betegségi biztosítási járulékokért, pótjárulékokért és a munkaadót e törvény alapján az intézet javára terhelő megtérítésekért az üzemutódok az eredeti munkaadóval egyetemlegesen felelősek. Az üzemutódlást az üzemnek az eredeti adós üzemével való azonossága esetében a szerzés jogcímére tekintet nélkül meg kell állapítani.

27. § Ha az építtető vagy az az üzemutód, aki az üzemet visszterhes ügylettel szerezte, az intézettől az építési vállalkozó, illetőleg az üzemelőd tartozásáról kimutatást kér, a kimutatás kiállításáig kirótt járulékokért, pótjárulékokért és egyéb tartozásokért csak annyiban felelős, amennyiben a kimutatás azokat feltünteti. Az intézet az ily célból kért kimutatást kiadni köteles. A kimutatás bélyeg- és illetékmentes, az intézet azonban a kimutatás kiállításáért díjazást számíthat fel. A díjazás mértékét az ügyviteli szabályzat (142. §) állapítja meg. A befolyt összeget a 193. §-ban megjelölt célra kell fordítani.

28. § Csőd esetében a betegségi biztosítási járulékok és pótjárulékok, úgyszintén a munkaadót e törvény alapján az intézet javára terhelő megtérítések a csődtörvényről szóló 1881:XVII. tc. 60. §-ának 3. pontjában megjelölt első osztályú csődhitelezőkkel egysorban nyernek kielégítést.

29. § A betegség esetére biztosítottak munkaadóitól az intézet csak az e törvényben, illetőleg a törvény felhatalmazása alapján kibocsátott rendeletekben és alapszabályi rendelkezésekben megállapított fizetések teljesítését követelheti.

V. FEJEZET

A betegségi biztosítás segélyei

30. § A betegség esetére biztosítottak az intézettől az alapszabályban megállapított, de legalább a következő segélyeket követelhetik:

I. Betegség esetében

1. Orvosi gyógykezelést a megbetegedés első napjától kezdve egy évig és ezentúl is arra az időre, amelyre táppénz jár;
2. gyógyszereket, gyógyfürdőket, gyógyvizeket és a szükséges gyógyászati segédeszközöket (pl. szemüveget, haskötőt, sérvkötőt, pólyát, mankót, lúdtalpbetétet és hasonló kevésbbé költséges gyógyászati segédeszközöket) a megbetegedés első napjától kezdve egy évig és ezentúl is arra az időre, amelyre táppénz jár;
3. táppénzt, ha a betegség keresőképtelenséggel jár és a keresőképtelenség három napnál tovább tart, a keresőképtelenség negyedik napjától számítva a keresőképtelenség további tartamára, még pedig, ha a keresőképtelenség előbb véget nem érne, a keresőképtelenség első napjától számított egy éven át a biztosított tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének 60%-ában;
4. orvosi gyógykezelést, gyógyszereket, gyógyfürdőket, gyógyvizeket és a szükséges gyógyászati segédeszközöket (2. pont) a családtagok (32. §) részére a megbetegedés első napjától kezdve egy évig.

II. Szülés esetében

1. A szükséges szülészeti segédkezést és gyógykezelést;
2. terhességi segélyt a terhesség utolsó hat hetére, a biztosított nő tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének teljes összegében;
3. gyermekágyi segélyt a szülés napjától kezdve hat héten át a biztosított nő tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének teljes összegében;
4. szoptatási segélyt a gyermekágyi segély megszűnését követő tizenkét héten át azok a biztosított nők, akik gyermeküket maguk szoptatják, napi 60 fillér összegben;

5. a szükséges szülészeti segédkezést és gyógykezelést, úgyszintén terhességi segélyt a terhesség utolsó négy hetére, továbbá gyermekágyi segélyt a szülés napjától kezdve hat héten át, végül szoptatási segélyt a gyermekágyi segély megszűnését követő tizenkét héten át a biztosított felesége (32. §) részére. A feleség terhességi és gyermekágyi segélye napi 40 fillér, szoptatási segélye pedig napi 30 fillér.

III. Halál esetében

Temetkezési segély jár az elhalt biztosított tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének harmincszoros összegében.

31. § Az alapszabály a 30. §-ban megállapított legkisebb mértékű segélyeket a rendelkezésre álló fedezet korlátai között felemelheti és kiegészítheti a következőkkel:

1. költségesebb gyógyászati segédeszköz (műkar, műláb, rögzítőtok, műfog, stb.) engedélyezhető annak a biztosítottnak, aki az igény bejelentését közvetlenül megelőző két éven belül legalább egy éven át betegség esetére biztosított volt; az egy évbe nem számítható be az az idő, amelyen át az intézet a biztosítottat keresőképtelensége alapján táppénzzel, terhességi és gyermekágyi segéllyel, kórházi vagy gyógyintézeti ápolással segélyezte;
2. a biztosítottnak az 1. pontban megjelölt feltétellel, ellátással járó gyógyfürdő engedélyezhető (35. §);
3. a táppénz a segélyezés kezdetétől vagy valamely későbbi szakától kezdve felemelhető a biztosított tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének 75%-áig;
4. terhességi, gyermekágyi vagy szoptatási segélyben részesülő biztosított nőnek, úgyszintén tuberkulózis miatt gyógykezelési segélyezésben részesülő biztosítottnak tej engedélyezhető, legfeljebb naponkinti egy liter mennyiségben;
5. a biztosított nő szoptatási segélye felemelhető a szoptatás egész tartamán vagy tartamának egy részén át a 30. §-ban meghatározott táppénz mértékéig;
6. szoptatási segélyben részesülő biztosított nőnek táppénz engedélyezhető arra az időre, amelyen a csecsemő igazolt betegsége miatt, ennek az ápolása végett orvosi rendeletre a kereső munkától tartózkodik;
7. gyermekágyi segélyben részesülő biztosított nőnek csecsemőkelengye adható vagy kölcsönözhető;
8. az elhalt biztosított után járó temetkezési segély felemelhető a tényleges javadalmazás a napi átlagának vagy az átlagos napibérnek negyvenszereséig;
9. az 1. pontban megjelölt költségesebb gyógyászati segédeszköz, - ide nem értve a műfogakat - továbbá a 4. pontban megjelölt tejsegély családtag (32. §) részére is engedélyezhető;
10. a biztosított feleségének terhességi és gyermekágyi segélye a férj tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének feléig, szoptatási segélye pedig annak 30%-áig felemelhető;
11. a biztosított gyermekágyi segélyben részesülő feleségének csecsemőkelengye adható vagy kölcsönözhető;
12. családtagnak (32. §) tüdőbetegszanatóriumi ápolás adható;
13. családtag (32. §) elhalálozásakor temetkezési segély engedélyezhető, amely a biztosított tényleges javadalmazása napi átlagának vagy átlagos napibérének húszszorosát meg nem haladhatja.

Az előbbi bekezdés 1. és 2. pontjában megjelölt segélyt esetről-esetre a 30. § I. 2. pontjában megjelölt legkisebb segélyként lehet adni, ha ezzel az intézet javára egyéb segély (táppénz, stb.) tekintetében megfelelő megtakarítás érhető el.

Az alapszabály az e § alapján felemelt segélyeket a 30. §-ban megállapított mértékig leszállíthatja.

Az intézet a 30. és az e §-ban felsoroltakon felül más vagy több segélyt betegségi biztosítás alapján nem adhat.

32. § Családtagok a betegségi biztosításban a következők: a biztosítottnak házastársa, törvényes, házasságon kívül született vagy kormányhatósági megerősítéssel örökbefogadott gyermeke, mostohagyermeke, unokája, szülője, nagyszülője és testvére, ha a biztosított saját háztartásában eltartja őket. Segélyezésre az előbb megjelölt feltétellel a feleség minden esetben, a gyermek, az unoka és a testvér tizenhatodik életévének betöltéséig, a férj, a szülő és a nagyszülő pedig hatvanadik életévének betöltésétől kezdve igényjogosult.

Korhatárra való tekintet nélkül igényjogosult a családtag, ha valamely testi vagy szellemi fogyatkozás következtében keresőképtelen, továbbá a gyermek, a mostohagyermek, az unoka és a testvér huszonnegyedik évének betöltéséig, ha hivatásbeli kiképzésének vagy tanulmányai folytatásának okából nem kereshet és ezért egészen vagy túlnyomó részben eltartásra szorul. A feleséggel egyenlő feltételekkel és mértékben igényjogosult az a nő, aki feleség hiányában a biztosítottnak háztartását vezeti.

Mint családtag betegség esetére segélyezésre nem igényjogosult az, aki biztosításra kötelezett vagy önként biztosított, úgyszintén az sem, akinek tartása szempontjából számottevő saját keresete van.

A 6. § alapján betegségi biztosításra kötelezett árvák csak a családtagok javára megállapított segélyezésben részesülnek.

33. § A gyógykezelésre igényjogosult az intézet által kijelölt orvost vagy az esetleg kijelölt több orvos egyikét veheti igénybe. Más orvos igénybevételéből származott költség, sürgős szükség esetét kivéve, az intézetet nem terheli.

A népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel állapítja meg azoknak a költségeknek legmagasabb összegét, amelyeket az intézet a más, mint intézeti orvosnak sürgős szükséggel megokolt igénybevétele esetében megtérít.

34. § Az intézet a gyógyszereket, a gyógyfürdőket, a gyógyvizeket és a gyógyászati segédeszközöket természetben szolgáltatja ki.

A biztosított az intézet orvosának szabályszerű rendelésére a gyógyszert bármely nyilvános gyógyszertárból megszerezheti. Ha azonban az intézetnek a biztosítottak gyógyszerellátása céljából egyes gyógyszertárakkal szerződése van, a gyógyszer, sürgős szükség esetét kivéve, csak szerződéses gyógyszertárból szerezhető be.

A nyilvános gyógyszertár tulajdonosa (kezelője, bérlője) az intézet orvosának vénye alapján rendelt gyógyszereket kiszolgáltatni és ezek árát az intézetnek hitelezni köteles.

A népjóléti és munkaügyi miniszter az intézetek orvosai által kiállított vényekre történő gyógyszerkiszolgáltatást és a vételár megtérítésének módját, végül a hitelezés megtagadásának közigazgatási következményeit rendelettel szabályozza.

A biztosító intézet a saját rendelő- és gyógyintézeteiben kezelt betegek gyógyszerellátása céljából a népjóléti és munkaügyi miniszter engedélyével házi gyógyszertárat tarthat fenn. Ebben az esetben az említett betegek részére a gyógyszert csak a házi gyógyszertár szolgáltathatja ki.

Az intézet annak a gyógyszernek és gyógyászati segédeszköznek költségét, amelyet nem az e §-ban meghatározott módon szereztek meg, sürgős szükség esetén kívül nem téríti meg.

Az alapszabály állapítja meg azt a legkisebb időtartamot, amelynek elteltével ugyanaz a gyógyászati segédeszköz ismételten adható úgyszintén azt a legkisebb időtartamot, amelynek elteltével és azt az eljárást, amely szerint a gyógyászati segédeszköz javítása igényelhető.

35. § A gyógyfürdősegély (30. § I. 2. pont) a gyógyító hatású fürdőt foglalja magában és nem ad igényt a használat céljából esetleg szükséges ellátási költségre. A biztosított azonban a 31. §-ban megjelölt, alapszabályszerűen felemelt segélyként a gyógyfürdő használata céljából szükséges ellátást is igényelheti saját személye részére, ha betegsége tartózkodási helyén kívül levő gyógyfürdő használatát teszi szükségessé. Az intézet a gyógyfürdő használatával járó költséget ebben az esetben is csak a megokoltan szükséges kiadások korlátai között viseli.

Ha a biztosított nem az intézet részéről természetben szolgáltatott vagy kijelölt, hanem más gyógyfürdőt vett igénybe, ennek a költségét az intézet megtéríteni nem tartozik. Az ily költség megtérítése sürgős szükség címén sem igényelhető.

Külföldi gyógyfürdőt a biztosított egyéb feltételek esetében is csak az intézettel szerződéses viszonyban levő gyógyfürdőhelyen igényelhet.

Az ellátással adott gyógyfürdősegély esetében a 47. § harmadik, negyedik, ötödik és hatodik bekezdésének rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

36. § A fogak gyógykezelése (fogászati segély), amely a betegségi biztosításban csak a műtéti és a konzerváló gyógykezelést foglalja magában, mind a biztosított, mind a családtag részére jár.

Műfog kiszolgáltatását a biztosított csak saját személyének és csak a szükséges rágóképesség illetőleg a rendszerinti foglalkozásban való keresőképesség helyreállítása céljából, még pedig a 31. §-ban megjelölt, alapszabályszerűen felemelt segélyként igényelheti.

37. § A betegségi biztosításban keresőképtelen az, aki betegsége vagy az ezzel okozott gyógykezeltetése következtében rendes kereső foglalkozását nem folytathatja.

Táppénzben a 6. §-ban megjelölt biztosításra kötelezettek, továbbá a 11. § 1. pontjában megjelölt önként biztosítottak egyáltalán nem, az önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak pedig a biztosítás első évén túl (14. § harmadik bekezdése) nem részesülnek.

Annak a biztosítottnak, aki betegsége tartama alatt teljes javadalmazását bizonyos időn át munkaadójától megkapja vagy jogszerűen követelheti, erre az időre táppénz nem jár.

38. § Ha a biztosítottat közegészségügyi okból, még pedig közveszélyes fertőző vagy ragadós betegség (pl. pestis, kolera, hólyagos himlő, kiütéses hagymáz, stb.) miatt törvényes rendelkezés alapján elkülönítik és a biztosított ennek következtében keresetét elveszti, az elkülönítés tartamára a 30. § I. 3. pontjában megjelölt mértékben táppénzt kap. Ebben az esetben azonban a népjóléti és munkaügyi miniszter a kifizetett táppénzt a nyilvános betegápolási és gyermekgondozási pótadó terhére az intézetnek megtéríti.

39. § Ha az intézet a biztosítottat orvosi gyógykezelésben és gyógyszerekben részesíteni nem tudja, e segélyek helyett a biztosított táppénzével egyenlő készpénzsegélyt ad.

Ez a segély az orvosi gyógykezelés díja és a kiszolgáltatott gyógyszerek ára erejéig közvetlenül a kezelőorvosnak, illetőleg a gyógyszertárnak fizethető ki; ebben az esetben az összeg feleslegére a biztosítottnak nincs igénye.

Az előbbi bekezdésekben foglalt rendelkezéseket a családtagokra is megfelelően alkalmazni kell.

40. § A szülészeti támogatásra igényjogosult az intézet által kijelölt szülésznőt vagy az esetleg kijelölt több szülésznő egyikét veheti igénybe. Ott, ahol az intézetnek kijelölt szülésznője nincs, valamint egyáltalán a megokolt sürgős szükség esetében más szülésznőt is igénybe lehet venni, azonban az intézet az ebből származott költséget csak az alapszabályban meghatározott mértékig téríti meg.

A terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélyre csak az a biztosított nő igényjogosult, aki igazolja, hogy a szülés előrelátható időpontját megelőző egy éven belül összesen legalább hat hónapon át betegség esetére biztosított volt. A feleségnek, mint családtagnak e segélyekre vonatkozó igényjogosultságát is csak akkor lehet megállapítani, ha szülésének előrelátható időpontját megelőző egy éven belül férje összesen legalább hat hónapon át betegség esetére biztosított volt. Ebben az esetben a feleség mint családtag az említett segélyekre akkor is igényjogosult, ha a férj a szülés időpontjában már nem él. A hat hónapba nem számítható be az az idő, amelyen át az intézet a biztosítottat táppénzzel, terhességi és gyermekágyi segéllyel, kórházi vagy gyógyintézeti ápolással segélyezte.

A terhességi segély az orvos vagy a szülésznő által megállapított időponttól a szülésig abban az esetben is jár, ha az orvos vagy a szülésznő a szülés időpontjának kiszámításában tévedett. E tévedés következtében terhességi segély címén felmerült túlfizetést a gyermekágyi segélybe beszámítani nem lehet.

Az a nő, aki terhességi vagy gyermekágyi segélyre igényjogosultságának tartama alatt kereső foglalkozást űz, a foglalkozás napjaira e segélyeket nem igényelheti.

Terhességi és gyermekágyi segély tartamára táppénz keresőképtelenséggel járó betegség okából sem adható.

Az a biztosított nő, aki a gyermekágyi segély időtartamán túl betegség miatt keresőképtelen, a táppénzre a gyermekágyi segély megszűnésének napjától számított törvényes időtartamon át igényjogosult. A szoptatási segély a táppénznek ugyanarra az időre kiszolgáltatását nem zárja ki.

A szoptatási segélyre igényjogosult nő, aki orvosi igazolás szerint szoptatni nem képes, a szoptatási segély helyett megfelelő értékű csecsemőtápszert kap.

Ikerszülés esetében a szoptatási segély az ikrek számához képest többszörös összegben jár.

Az intézet alapszabálya megállapíthatja, hogy a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segély a terhesség bizonyos szakától kezdődő rendszeres orvosi vizsgálattól tétessék függővé.

Ott, ahol az anya- és csecsemővédelmet szolgáló intézmény (anya- és csecsemővédő állomás, tanácsadó, tejkonyha, stb.) működik, az intézet a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyásával a terhességi, a gyermekágyi és szoptatási segélyek kiszolgáltatását a megjelölt intézmény igénybevételéhez és igazolásához kötheti.

41. § A betegségi biztosítási készpénzsegély (táppénz, terhességi, gyermekágyi, szoptatási, temetkezési segély) szempontjából a javadalmazás megváltozásának csak a változást követő huszonnyolcadik naptól kezdve van hatálya. Ellenben figyelembe kell venni azt a változást, amely az által keletkezik, hogy a biztosított a tanviszony befejezése után nagyobb javadalmazást kap.

Ha a segélyezésben részesített négy héten belül ugyanabba a betegségbe visszaesik, folytatólagos segélyezésénél a tényleges javadalmazásnak az a napi átlaga, illetőleg az az átlagos napibér irányadó, amely legutóbbi segélyezésének alapjául szolgált.

42. § Az a biztosított, aki betegségét szándékosan okozta, táppénzt nem kap. A táppénzt, valamint a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélyt az intézet attól is elvonhatja, aki az orvos utasításának szándékosan nem tesz eleget, illetőleg az intézet által az orvos javaslata alapján előírt gyógytényezőt jogos indok nélkül nem veszi igénybe és ezzel gyógyulását késlelteti vagy ha e magatartása gyógyulásának késleltetésére alkalmas. Ez a rendelkezés műtéti kényszert nem foglal magában.

Végül el lehet vonni, illetőleg meg lehet tagadni a táppénzt, valamint a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélyt attól is, aki a betegsegélyezési rendtartásnak (142. §) e jogkövetkezményeket megállapító rendelkezéseibe ütköző cselekményt (tettet vagy mulasztást) követ el.

A biztosított betegsége vagy halála esetében járó segélyeket nem követelheti az a családtagja, aki a biztosított betegségét vagy halálát szándékosan okozta.

43. § A táppénzt, a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélyt heti utólagos részletekben, a temetkezési segélyt pedig legkésőbb a temetés igazolásának napján kell fizetni.

A táppénzt, a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélyt az igényjogosultnak kell kifizetni. E segélyek azonban az igényjogosult helyett, belegyezése hiányában is, a vele közös háztartásban élő családtag kezéhez fizethetők, ha az igényjogosult, egyéni körülményei (pl. iszákosság, elmezavar) következtében az a veszély, hogy a kiszolgáltatott összeget nem a segély céljának megfelelő módon használja fel.

Ha a szoptatási segélyre igényjogosult anya gyermekét elhagyja vagy meghal, a szoptatási segélyezésre való igényjogosultság hátralévő tartamára a szoptatási segély annak jár, aki hitelt érdemlő módon igazolja, hogy a gyermeket eltartja.

44. § A temetkezési segélyt annak a házastársnak, illetőleg annak a családtagnak (32. §) kezéhez kell fizetni, aki az eltemettetésről gondoskodott. Ha a biztosított eltemettetéséről más gondoskodott, ennek a temetés valóságos költségét a temetkezési segély erejéig meg kell téríteni. A közköltségen (alapok, alapítványok, kórházak, stb. által) történt temetés költségét az intézet megtéríteni nem köteles.

Ha a meghalt biztosítottnak nincs oly hozzátartozója, aki eltemettetéséről gondoskodik, az intézet a temetkezési segély erejéig maga is gondoskodhatik az eltemetésről.

Ha a biztosított segélyezési igényjogosultságát kimerítette, temetkezési segély újabb biztosítási jogviszony keletkezése nélkül is jár abban az esetben, ha a halált a segélyezés lejártától számított két év alatt ugyanaz a betegség okozta, amelyben az intézet a biztosítottat segélyezte. Ebben az esetben a temetkezési segély összegére a tényleges javadalmazásnak az a napi átlaga, illetőleg az az átlagos napibér irányadó, amelynek alapján a segélyezés történt.

45. § Az a biztosított, aki a törvényes segélyt nem vette teljesen igénybe és a segélyezés lejártától számított hat hónap alatt ugyanabba a betegségbe visszaesik, a folytatólagos segélyezést csak a törvényes segélyezési időtartamhoz képest még hátralékos időszakra és csak abban az esetben igényelheti, ha a biztosítás a visszaesés idejében is fennáll. Ha azonban a visszaesés a segélyezés lejártától számított négy héten belül következik be, a folytatólagos segélyezés akkor is jár, ha az igénylő ez alatt a négy hét alatt nem volt biztosított.

Az a biztosított, aki a törvényes segélyt teljesen igénybe vette, ugyanabban a betegségben újabb segélyezést csak akkor követelhet, ha a segélyezés lejárta után legalább hat hónapon át biztosított volt.

A családtag a segélyezés teljes igénybevétele után ugyanabban a betegségben újabb segélyezést csak hat hónap eltelte után kaphat, feltéve, hogy az, akinek jogán segélyezést igényel, abban az időpontban is biztosított.

46. § A táppénzre, a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélyre, az egyébként természetben járó szolgáltatások készpénzben való megtérítésére (33., 34. és 40. §), valamint a temetkezési segélyre vonatkozó igény, ha a megnyílásától számított egy év alatt nem terjesztették elő, megszűnik. Ez a rendelkezés a 42. § második bekezdésében foglalt rendelkezés hatályát nem érinti.

Megszűnik a megjelölt segélyekre az igény akkor is, ha folyósításától számított egy év alatt nem vették fel.

A biztosított, illetőleg a családtag elhalálozása esetében a táppénznek, a terhességi, a gyermekágyi és a szoptatási segélynek lejárt részleteit a biztosítottal, illetőleg a családtaggal egy háztartásban élt családtagok a következő sorrendben igényelhetik: a házastárs, a gyermek, az unoka, a szülő, a nagyszülő, a testvér.

47. § Az intézet a gyógykezelésre igényjogosultat kérésére vagy beleegyezésével kórházba (gyógyintézetbe) utalhatja, abban az esetben pedig, ha a kórházi (gyógyintézeti) ápolás szükséges, kórházba (gyógyintézetbe) utalni köteles. Családtag az intézet terhére tüdőbetegszanatóriumi ápolást csak mint alapszabályszerűen felemelt segélyt (31. § első bekezdésének 12. pontja) kaphat.

Beleegyezése nélkül is kórházba (gyógyintézetbe) utalható a gyógykezelésre igényjogosult, ha betegsége olyan természetű, hogy a kórházi (gyógyintézeti) ápolást szükségessé teszi vagy ha az igényjogosult az orvos utasításainak szándékosan nem tesz eleget és ezzel gyógyulását késlelteti; végül beleegyezése nélkül kórházba (gyógyintézetbe) utalható az is, aki kielégítő háziápolásban nem részesülhet, valamint az is, akinek állapotát kielégítő módon kideríteni csak kórházi megfigyeléssel lehet. Ezekben az esetekben a kórházi beutalás elfogadásának elmulasztása vagy megtagadása a 42. §-ban megállapított következményeket vonja maga után.

A kórházba (gyógyintézetbe) utalt és felvett igényjogosult a kórházi ápolás tartamára egyéb segélyben nem részesülhet; ha azonban a biztosító intézet terhére kórházban (gyógyintézetben) ápolt biztosítottnak igényjogosult családtagjai vannak (32. §), részükre a kórházi (gyógyintézeti) ápolás tartamára a biztosított táppénzének felét heti utólagos részletekben ki kell fizetni. E rendelkezéseket az államkincstár, illetőleg a nyilvános betegápolási és gyermekgondozási pótadó, valamint az alapok és az alapítványok terhére történő kórházi ápolás esetében is alkalmazni kell. A 37. § harmadik bekezdésének esetében azonban féltáppénz sem jár.

A kórházba (gyógyintézetbe) utalt és felvett igényjogosult beszállítási és hazautazási költsége a biztosító intézetet terheli.

A biztosító intézet, úgyszintén az államkincstár, valamint a nyilvános betegápolási és gyermekgondozási pótadó, az alapok és az alapítványok terhére történő kórházi (gyógyintézeti) ápolás tartamát az e törvényen alapuló segélyezés tartamába be kell számítani.

A biztosító intézet a gyógyintézeti (tüdőbetegszanatóriumi) ápolást legfeljebb egy évig megtagadhatja attól, aki a beutalásnak jogos indok nélkül nem tett eleget vagy a gyógyintézeti kezelést jogos indok nélkül idő előtt abbahagyta vagy akit a gyógyintézetben tanusított szabályellenes magatartása miatt onnan eltávolítottak.

48. § A biztosított állami vagy közkórházban vagy állami klinikán nyert ápolásának költsége a segélyezés lejártának időpontjáig a biztosító intézetet terheli abban az esetben, ha az intézet utalta be vagy ha a beutalás kérésének vagy a beutaló intézkedés bevárásának elmulasztását bizonyított sürgős szükség okozta. Az ápolási költség az intézetet a legalsó osztály szerint terheli.

Az előbbi bekezdésben megállapított szabályt kell a nyilvánossági jelleggel felruházott kórházakban nyert ápolásra is alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a legalsó osztály helyett az államkincstár terhére adott ápolás fejében felszámítható költséget kell érteni.

A családtag (32. §) kórházi (klinikai) ápolási költsége a biztosító intézetet legfeljebb négy héten át és csak abban az esetben terheli, ha az intézet a beteget beutalta vagy ha a beutalás kérésének vagy a beutaló intézkedés bevárásának elmulasztását bizonyított sürgős szükség okozta.

Családtag kórházi ápolást ugyanabból a betegségből kifolyólag egy évi időtartamon belül legfeljebb négy héten át kaphat a biztosító intézet terhére.

A biztosító intézet katonai, államrendőrségi s egyéb hasonló jellegű kórházban nyert ápolás költségét is csak az e § első bekezdésében meghatározott feltétellel és mértékben viseli. Ily jellegű kórházban letartóztatottak ápolási költsége a biztosító intézetet nem terheli akkor sem, ha azok egyébként az intézetnél igényjogosultak volnának. Ebben az esetben a családtagoknak féltáppénz (47. §) sem jár.

A kórház (klinika) az ápolási költségen felül sem a biztosító intézettől, sem a gyógykezelésre igényjogosulttól vagy hozzátartozóitól egyéb díjazást vagy megtérítést nem követelhet és el nem fogadhat.

Ha a biztosított vagy a családtag a kórházba (a klinikára) felvétele alkalmával teljesített kihallgatásában oly valótlan tényeket állít vagy oly való tényeket elhallgat, amelyeknek a biztosítási jogviszony megállapítására jelentősége van, ápolási költségét maga vagy helyette fizetésre kötelezett hozzátartozói (1898:XXI. tc. 7. §) a kórháznak megtéríteni tartoznak. Az intézet a kórház megkeresésére a megtérítési összeget a biztosított segélyeiből az 54. § második bekezdésében megállapított módon és korlátok között a kórház javára levonja.

49. § A magánkórházi és a magángyógyintézeti ápolás költsége a biztosító intézetet csak beutalás esetében, még pedig az intézet és a kórház (gyógyintézet) között előzetesen kötött egyességgel megállapított mértékben terheli. Beutalás hiányában a biztosító intézet az ápolás költségét a legközelebbi közkórház legalsó osztálybeli ápolási költségének mértékéig (48. §), legfeljebb négy hét tartamára és csak abban az esetben téríti meg, ha a beutalás kérésének vagy a beutaló intézkedés bevárásának elmulasztását bizonyított sürgős szükség okozta.

50. § Terhességi és gyermekágyi segély helyett ennek tartamára a biztosító intézet az igényjogosultnak beleegyezésével anyaotthonban vagy más hasonló intézménynél ingyenes ellátást adhat. Az ily ellátás költségét a biztosító intézet legfeljebb a terhességi, illetőleg a gyermekágyi segély összege erejéig az intézménnyel kötött megegyezés szerint fizeti.

A 47. § harmadik bekezdését ebben az esetben is alkalmazni kell.

51. § Az önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak és családtagjaik (32. §) a biztosítási kötelezettség megszűnése után, de a járulékok önkéntes befizetése előtt bekövetkezett betegség, szülés vagy halál esetében segélyt nem követelhetnek.

52. § Az, akinek biztosításra kötelezett munkaviszonya megszűnik, az alapszabályszerű segélyeket megkapja abban az esetben, ha az ezekre vonatkozó igényjogosultság a munkaviszony megszűnésétől számított nyolc napon belül következik be és ha a munkaviszony megszűnésének időpontját megelőző egy éven belül összesen legalább három hónapon át biztosított volt. Az, akinek biztosításra kötelezett munkaviszonya megszűnik és járulékait tovább fizetni kereset hiányában nem tudja, a munkaviszony megszűnésének időpontját megelőző egy éven belül pedig összesen legalább hat hónapon át biztosított volt, a 30. §-ban felsorolt segélyeket megkapja abban az esetben is, ha az ezekre vonatkozó igényjogosultság a munkaviszony megszűnésétől számított három héten belül következik be. Ha pedig a munkaviszony megszűnését megelőző két éven belül legalább tizenkét hónapon át volt biztosított, igényjogosultsága a munkaviszony megszűnésétől számított hat héten belül felmerülő esetekre terjed ki. A három hónap, a hat hónap, illetőleg a tizenkét hónap számítására a 31. § első bekezdésének 1. pontjában foglalt rendelkezést kell alkalmazni.

Ezekben az esetekben a segélyezés alapjául az a javadalmazás szolgál, amely a munkaviszony fennállásának utolsó napján a segélyezés szempontjából irányadó lett volna.

53. § Ha a biztosításra kötelezett az igényjogosultság bekövetkezte idejében munkaadója megbízásából vagy a vállalat, az üzem vagy a hivatal érdekében külföldön tartózkodik (3. §.), a saját személyét illető, valamint a vele együtt tartózkodó igényjogosult családtagjainak járó alapszabályszerű segélyeit a munkaadó köteles kiszolgáltatni. Ugyanezt a szabályt kell alkalmazni a munkaadó által önkéntesen biztosítottakra.

A munkaadónak a kiszolgáltatott és igazolt segélyeket az intézet megtéríti. A megtérítés mértékére a 39. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Azok, akik önkéntesen, illetőleg önkéntes továbbfizetéssel biztosítják magukat, külföldi tartózkodásuk idejére saját személyük, valamint a velük együtt tartózkodó családtagjaik után segélyt nem igényelhetnek.

A külföldön tartózkodó biztosítottak belföldön maradt családtagjainak (32. §) segélyezése az általános szabályok szerint történik.

Az 52. §-ban megjelölt alapon segélyezést nem igényelhetnek azok, akik külföldön tartózkodnak.

A biztosító intézet egyes külföldi helyeken a segélyezés közvetlen teljesítésére megfelelő berendezkedést létesíthet; ebben az esetben a berendezkedés keretében az ott tartózkodó családtagok segélyezéséről is gondoskodik.

54. § A biztosítottnak az intézet ellen fennálló segélyezési követelései át nem ruházhatók, el nem zálogosíthatók, le nem foglalhatók és azokkal szemben beszámításnak helye nincs. A biztosított e segélyekről érvényesen sem egészen, sem részben nem mondhat le.

Az intézet azokkal a biztosítottakkal szemben, akik betegségszínleléssel vagy más módon megkárosították, az okozott kárt táppénzükből, terhességi, gyermekágyi, szoptatási segélyükből, úgyszintén az utánuk megnyílt temetkezési segélyből levonhatja. A levonás a temetkezési segélynek csak feléig, a felsorolt többi segély tekintetében pedig a naponkinti összeg egynegyedéig terjedhet.

Jóhiszeműen felvett segélyek visszafizetése nem követelhető.

II. RÉSZ

Baleseti biztosítás

VI. FEJEZET

Biztosítási kötelezettség és önkéntes biztosítás

55. § Baleseti biztosításra kötelezettek mindazok a vállalatok, üzemek, hivatalok és foglalkozások, amelyek betegségi biztosításra kötelezetek (1. és 2.§).

A minisztérium felhatalmazást kap, hogy a baleseti biztosítási kötelezettségei az előbbi bekezdésben említetteken felül egyéb vállalatokra, üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra rendelettel kiterjessze.

56. § Baleseti biztosításra kötelezettek nemre, korra, állampolgárságra és a javadalmazás nagyságára, valamint betegségi biztosítási kötelezettségükre tekintet nélkül azok, akik baleseti biztosítási kötelezettség alá eső vállalatnál, üzemben, hivatalban vagy foglalkozásban (55. §) mint munkavállalók munkabér fejében szolgálatot teljesítenek. Baleseti biztosításra kötelezettek a tanoncok, a gyakornokok és általában más olyan egyének is, akik kiképzésük fejében javadalmazás nélkül vagy a szokásosnál csekélyebb javadalmazásért dolgoznak vagy kiképzésükért munkaadójuknak díjat fizetnek.

Aki baleseti biztosításra kötelezett több vállalat, üzem, hivatal vagy foglalkozás munkavállalója, mindegyik munkaviszonya alapján baleseti biztosítási kötelezettség hatálya alatt áll.

Belföldi vállalatoknak, üzemeknek, hivataloknak és foglalkozásoknak külföldön dolgozó munkavállalói csak akkor esnek az e törvényben meghatározott baleseti biztosítási kötelezettség alá, ha magyar honosok és a munkahely államának törvényei szerint baleset esetére nem biztosítottak. Külföldön foglalkozó külföldi honosok baleseti biztosítási kötelezettségére a viszonosság irányadó.

Baleseti biztosításra kötelezettek nemre, korra, állampolgárságra és a javadalmazás nagyságára tekintet nélkül az 5. § alapján betegségi biztosításra kötelezettek is.

A baleseti biztosítási kötelezettség nem terjed ki a 6. §-ban említett személyekre, továbbá a 7. § második, negyedik, ötödik és hatodik bekezdésében és a 8. § harmadik bekezdésében említettek közül azokra, akik betegségi biztosítási kötelezettség alá nem esnek vagy akiknek betegségi biztosítási kötelezettsége szünetel.

57. § Baleseti biztosításra kötelezettek a javító intézetekben elhelyezettekkel és a letartóztatási intézetekben letartóztatottakkal dolgozó vállalatok, illetőleg az ezekben dolgozó elhelyezettek és letartóztatottak is. Ezeknek baleseti biztosítását az igazságügyminiszter, a népjóléti és munkaügyi miniszterrel egyetértve, rendelettel szabályozza. E rendelet a biztosítottaknak e törvényen alapuló kártalanítási igényeit (69-91. §-ok) nem csorbíthatja.

58. § Az állami alkalmazottak, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról szóló 1912:LXV. tc. hatálya alá eső tisztviselőknek és egyéb alkalmazottaknak baleseti biztosítási kötelezettsége szünetel mindaddig, amíg az idézett törvény 42. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés hatályban van. Ugyanez a rendelkezés kiterjed azokra az 1912. évi LXV. tc. hatálya alá nem eső állami alkalmazottakra is, akikre az 1912:LXV. tc. 42. §-nak utolsó bekezdésében foglalt rendelkezésnek megfelelő szabály van érvényben.

A törvényhatóságok, a városok és a községek tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak, valamint az állammal a nyugellátás szempontjából viszonosságban álló külön nyugdíjintézetek (nyugdíjalapok, nyugdíjpénztárak, stb) kötelékébe tartozó alkalmazottaknak, végül az e törvény hatálya alá eső intézetek alkalmazottainak (115., 179. és 181. §) baleseti biztosítási kötelezettsége is szünetel abban az esetben, ha a reájuk vonatkozó törvény vagy egyéb joghatályos szolgálati, illetőleg nyugdíjszabályzat az 1912:LXV. tc. 42. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezésnek megfelelő rendelkezést tartalmaz.

Az állammal a nyugellátás szempontjából viszonosságban nem álló alapoknál és alapítványoknál, továbbá a közforgalmú vasúti vállalatoknál, végül a közforgalmú hajózási, kotró-, rév-, komp- és tutajozó-vállalatoknál, ezek üzemeiben, gyáraiban, műhelyeiben, építkezéseinél és fenntartási munkálatainál foglalkozó biztosításra kötelezetteknek baleseti biztosítási kötelezettsége szünetel mindaddig, amíg a reájuk vonatkozó törvény vagy egyéb joghatályos szolgálati, illetőleg nyugdíjszabályzat szerint munkaadójuk üzemi baleset vagy foglalkozási betegség alapján nekik, illetőleg családtagjaiknak ugyanazt az ellátást (71. és 74. §) köteles szolgáltatni, amely a baleset esetére biztosítottaknak, illetőleg családtagjaiknak e törvény szerint jár.

A munkaadó a biztosítási kötelezettség szünetelésére alapot nyujtó szolgálati, illetőleg nyugdíjszabályzatot köteles bemutatni az Országos Munkásbiztosító Intézetnek. Az Országos Munkásbiztosító Intézet határoz abban hogy a szabályzatnak a baleseti biztosítási kötelezettség szünetelését megállapító hatálya van-e. A határozatot minden esetben fel kell terjeszteni a Munkásbiztosítási Felsőbírósághoz, amely az intézet határozatát hivatalból felülvizsgálja. A Munkásbiztosítási Felsőbíróság határozata ebben a vonatkozásban irányadó az üzemek veszélyességi osztályba és arányszám alá sorozása, az üzemek járulékfizetése és a munkavállalók baleseti kártalanítása tárgyában keletkező perekben, amelyeket akár az intézet, akár a munkaadó ellen a szabályzat hatályának tartama alatt felmerült tények alapján indítanak. Ennek a bekezdésnek rendelkezései az e § első és második bekezdésben említett alkalmazottakra és munkaadókra nem vonatkoznak.

A munkaadónak a baleseti biztosítási kötelezettség szünetelése okából munkavállalójával szemben e § alapján fennálló kártalanítási kötelezettsége nyugszik, amíg baleseti sérült munkavállalóját a baleset idején volt munkakörének megfelelő mindenkori javadalmazásnál nem kisebb javadalmazással és az abban az időben volt munkakörénél nem alacsonyabb rendű munkakörben alkalmazza.

A baleseti biztosítási kötelezettségnek e § alapján szünetelése esetében a munkaadó köteles a korábban történt balesetekből folyó járadékok esedékes részleteit a járadékosoknak a mindenkori esedékesség szerint még akkor is megfizetni, ha az üzemi baleset a baleseti biztosítási kötelezettség szünetelése előtt történt. Ugyanez a szabály vonatkozik a baleseti egyéb kártalanítás (71. § első bekezdésének 1. és 2. pontja) kiszolgáltatására is. A munkaadó az e § alapján teljesített fizetésekért a biztosító intézettől megtérítést vagy tartalékalapjából részesedést nem igényelhet.

E § rendelkezéseinek hatálya kiterjed azokra a munkaadókra is, akik alkalmazottaiknak baleseti biztosítási kötelezettségét e törvény hatálybalépése előtt az 1907:XIX. tc. 10. §-a alapján megszüntették.

59. § A baleseti biztosítási kötelezettség hatályának kezdetére és megszűnésére a 9. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

60. § Baleset esetére önként biztosítottak mindazok, akik betegség esetére önként biztosítva vannak. Kivételnek e szabály alól a 11. § 4. és 7. pontjában megjelölt önként biztosítottak.

A minisztérium rendelettel a betegség esetére önként biztosítottak egyéb csoportjait is kizárhatja a baleseti önkéntes biztosításból.

A baleseti önkéntes biztosítás a betegségivel együtt lép hatályba.

A betegségi önkéntes biztosítás hatályának megszüntével a baleseti önkéntes biztosítás hatálya is megszűnik.

Azok, akik betegség esetére önkéntes továbbfizetéssel biztosítják magukat, ezen az alapon baleset esetére önként nem biztosíthatók.

VII. FEJEZET

Baleseti biztosítási járulékok és díjak

61. § A baleseti biztosítás költsége, a 63. § első bekezdésében és a 64. § második bekezdésében említett esetek kivételével, kizárólag a munkaadókat terheli.

Minden munkaadó, akinek besorozott üzeme van (147. §), köteles a számadási évben üzemében kifizetett beszámítható javadalmazásoknak, üzeme veszélyességi arányszámának (147. §) és a számadási évre megállapított egységdíjtételnek (150. §) szorzatából álló összeget baleseti biztosítási járulék fejében fizetni. A járulékfizetési kötelezettség az üzemet besorozó határozat jogerőre emelkedésének bekövetkezése előtt is fennáll.

A javadalmazást a 16. § első és második bekezdésében foglalt rendelkezések értelmében kell számításba venni, azonban minden egyes biztosított javadalmazása külön-külön csak évi 3600 pengő erejéig vehető alapul.

62. § Nem esnek az előbbi § második és harmadik bekezdésének rendelkezései alá a háztartási, úgyszintén azok az ötnél több munkavállalót rendszerint nem foglalkoztató egyéb munkaadók, akik elemi erővel hajtott gépet vagy gőzkazánt számottevő termelési tényezőül nem használnak.

A háztartási és az előbbi bekezdésben megjelölt egyéb munkaadók minden egyes biztosításra kötelezettért hetenkinti baleseti biztosítási díjat tartoznak fizetni. A baleseti biztosítási díj arra az időre jár, amelyre betegségi biztosítási járulékot kell fizetni, ha az illető munkavállaló betegségi biztosításra kötelezett volna. A hetenkinti baleseti biztosítási díj minden megkezdett hétre teljes összegben jár.

A baleseti biztosítási díj összegét a minisztérium rendelettel állapítja meg.

63. § Az önkéntesen biztosítottak a baleseti biztosítás fejében díjat fizetnek, amelynek mértékét a foglalkozás veszélyességével arányban, az alapszabály állapítja meg.

A munkaadó által önkéntesen biztosítottak díjait a munkaadó tartozik fizetni.

64. § A munkaadó a baleseti biztosítást kötelezettség alapján befizetett járulékok és díjak fejében a biztosítottak javadalmazásából nem vonhat le semmit. Tilos és érvénytelen egyfelől a munkaadó, másfelől a biztosításra kötelezett, illetőleg ennek szülője vagy gyámja között oly szerződés kötése, amely a baleseti biztosítási járulékok és díjak fejében a munkaadónak levonási jogot enged.

A munkaadó által önkéntesen biztosítottak munkabéréből való levonás tekintetében a szerződés irányadó.

65. § A munkaadó a baleseti biztosítási járulékokat a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt köteles befizetni.

A baleseti biztosítási díjak a betegségi biztosítási járulékokkal együtt (20. és 22. §), illetőleg ezek módjára válnak esedékessé.

A baleseti biztosítási járulékok, járulékelőlegek (66. §) és díjak után késedelmes fizetés esetében járó késedelmi pótlékra a 20. § utolsó bekezdésének rendelkezését kell alkalmazni.

66. § Az intézet a besorozott üzemektől a baleseti biztosítási járulékokra (61. §.) az általa megállapított jogcím, mérték és esedékesség szerint előleget szedhet. Az előlegnek a baleseti biztosítási járulékokkal azonos jellege van.

67. § A baleseti biztosítási kötelezettség alapján fizetendő járulékokért és díjakért terhelő szavatosságra és a csőd esetében kielégítésre a 26-28. §-ok rendelkezéseit kell megfelelő módon alkalmazni.

68. § A baleset esetére biztosítottak munkaadóitól követelhető szolgáltatások tekintetében a 29. § rendelkezését kell megfelelően alkalmazni.

VIII. FEJEZET

Baleseti biztosítási kártalanítás

69. § A baleseti biztosítás a biztosítottat az üzemi balesettel okozott keresőképtelenség vagy keresőképességcsökkenés fejében, illetőleg a családtagokat (75-78. §-ok) az üzemi baleset következtében meghalt biztosított halálával okozott kár fejében kártalanítja.

Üzemi az a baleset, amely a biztosításra kötelezettel, akár az üzemben, akár az üzemen kívül, de az üzem érdekében végzett munkaközben vagy az ily munkával vagy a munkavállalói viszonnyal összefüggésben, illetőleg az önként biztosítottat kereső foglalkozásában éri. Üzemi balesetként minősül az is, amelyet a biztosításra kötelezett a munkaadó vagy megbizottja rendeletéből, bár nem az üzem érdekében végzett munka közben szenved.

70. § Baleseti kártalanítás jár annak a biztosítottnak, illetőleg családtagjainak (75-78. §-ok) is, aki a balesetbiztosításra kötelezett üzemben vagy az ily üzem érdekében végzett munka közben vagy az ily munka következtében oly betegségbe esik (foglalkozási betegség), amely az illető foglalkozás különös veszélyeként a biztosított keresőképtelenségét, illetőleg keresőképességcsökkenését vagy halálát vonja maga után.

A minisztérium rendelettel állapítja meg az e § hatálya alá eső üzemeknek és a minden egyes üzemnek megfelelő foglalkozási betegségeknek jegyzékét. A rendeletet és minden módosítását a törvényhozásnak be kell mutatni. Az ennek a rendelkezésnek megfelelő első rendeletet a törvény hatálybalépésétől számított hat hónapon belül kell a törvényhozásnak bemutatni.

Amennyiben e törvényből más nem következik, a foglalkozási betegség az üzemi balesettel, a foglalkozási betegségben szenvedő, illetőleg elhalt az üzemi baleseti sérülttel, illetőleg az üzemi baleset következtében elhalttal egy tekintet alá esik.

71. § A biztosított üzemi baleset esetében a következő kártalanítást kapja:

1. orvosi gyógykezelést, gyógyszereket, gyógyfürdőket, gyógyvizeket és a szükséges gyógyászati segédeszközöket, még pedig a gyógyfürdőket és a gyógyászati segédeszközöket a 31. § első bekezdésének 1. és 2. pontjában megjelölt mértékben, az ott említett megelőző biztosítási időtartam feltétele nélkül;

2. táppénzt a gyógykezelés befejezéséig, még pedig az első tíz héten a betegségi biztosítás szerint járó mértékben, azon túl pedig a sérült tényleges javadalmazása napi átlagának, illetőleg átlagos napibérének 75%-ban; ha a sérült a gyógykezelés mellett a gyógyeredmény veszélyeztetése nélkül kereső foglalkozást folytathat, táppénzre való igénye megszűnik;

3. a táppénzsegély megszűnésétől kezdve járadékot a keresőképtelenség, illetőleg a keresőképességcsökkenés (73. §) tartamára.

Az előbbi bekezdés 1. és 2. pontjában említett segélyekre, amennyiben e törvényből más nem következik, a betegségi biztosítási megfelelő segélyekre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A 42. § első bekezdésének rendelkezését a járadékra is megfelelően alkalmazni kell.

A sérült kórházi (gyógyintézeti) ápolására a 47-49. §-ok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Ha a sérült betegség esetére biztosítva nincs, táppénzét azok szerint a szabályok szerint kell megállapítani, amelyek reá a betegségi biztosítási kötelezettség fennállása esetében irányadók volnának.

Ha a sérült balesete következtében ismét gyógykezelésre szorul és e mellett a gyógyeredmény veszélyeztetése nélkül kereső foglalkozást nem folytathat, a netáni járadék megszüntetésével táppénzt kap. A táppénz mértékére a baleseti kártalanításnál beszámított javadalmazás irányadó; e táppénz havi összege a netáni járadék havi részleténél kisebb nem lehet. A táppénzbe be kell számítani az előre kifizetett járadéknak azt a részét, amely a táppénzsegély idejére esik. Kórházi (gyógyintézeti) ápolás esetében a járadékosnak az ápolás tartamára járadékra nincs igénye, de a 47. § harmadik bekezdésének rendelkezését ebben az esetben is alkalmazni kell.

72. § A betegség esetére is biztosított baleseti sérültnek a 71. § első bekezdése 1. és 2. pontjában említett segélyeit - ideértve a kórházi (gyógyintézeti) ápolást is, azonban a költségesebb gyógyászati segédeszközök (31. § első bekezdésének 1. pontja) kivételével - a segélyezés első tíz hetében a betegségi biztosítás viseli. Ezeket a segélyeket a segélyezés első tíz hetére a betegségi biztosítás a betegség esetére nem biztosított baleseti sérülteknek is kiszolgáltatja, azonban ezeket, illetőleg ezek egyenértékét a munkaadó az intézetnek megtéríteni köteles. Az orvosi és a gyógyszerköltség egyenértékének megállapításánál a 129. § negyedik bekezdésének rendelkezését kell alkalmazni.

A sérült baleseti kártalanítása egyebekben a baleseti biztosítást terheli.

73. § A járadékigény szempontjából keresőképtelen az, aki üzemi balesete által okozott testi fogyatkozása vagy erőhanyatlása következtében kereső foglalkozás nem folytathat. A keresőképesség csökkenése a kereső foglalkozásra való képességnek az előbb megjelölt okból való korlátozottságát jelenti.

Keresőképtelenség esetében a biztosított beszámítható javadalmazásának (80. §) 66 2/3%-a jár (teljes járadék); keresőképtelenségcsökkenés esetében a teljes járadéknak a veszteséggel arányos hányada adja a járadék mértékét (részjáradék).

Részjáradékot a biztosított csak abban az esetben igényelhet, ha keresőképességcsökkenése 10%-ot meghalad.

Ha a biztosított nemcsak keresőképtelenné, hanem tehetetlenné is vált és e miatt állandó ápolásra vagy gondozásra szorul, ennek tartamára a járadék a teljes járadékot meghaladó, de legfeljebb a beszámítható javadalmazás (80. §) összegéig felemelt mértékben állapítható meg (tehetetlenségi járadék).

74. § Ha a biztosított üzemi baleset következtében meghalt, tekintet nélkül a halál idejére, a családtagok (75-78. §-ok) a következő kártalanítást igényelhetik:

1. temetkezési segélyt a betegségi biztosításban irányadó alapszabályszerű összegben;

2. a halál napjától kezdve évi járadékot.

Az ebben a §-ban felsorolt kártalanítás teljesen a baleseti biztosítás terheli.

75. § Az özvegyen maradt nő évi járadéka haláláig vagy új férjhezmeneteléig a meghalt férj beszámítható javadalmazásának (80. §) 20%-a.

Ha a biztosított férj a baleset bekövetkezése után kötött házasságot, az özvegy csak abban az esetben igényelhet járadékot, ha a házasságból igényjogosult törvényes vagy törvényesített gyermek származott.

Az a nő, aki férjétől törvényesen elvált vagy férjétől törvényesen elvált vagy férjétől halálát közvetlenül megelőzőleg legalább egy éven át külön élt, járadékot csak abban az esetben kaphat, ha férje ellen tartásra jogos igénye volt.

Ha a meghalt férj után igényjogosult özvegy is maradt, az özvegy és az igényjogosult elvált nő vagy nők az özvegyi járadékban egyenlő mértékben osztoznak. Az elvált nő járadéka azonban, tekintet nélkül arra, hogy van-e igényjogosult özvegy, nem haladhatja meg a megítélt vagy joghatályosan vállalt tartásdíj összegét. Ha a tartásdíj összege kisebb, mint a járadéknak az elvált nőt megillető hányada, a különbözetet az özvegy kapja.

A járadékot élvező elvált vagy özvegy nőt új férjhezmenetele esetében évi járadékösszegének háromszorosával kell végkielégíteni. Az özvegy és az elvált nő a végkielégítésről az új házasságkötéstől számított harminc nap alatt az intézetnél előterjesztett kérelemmel lemondhat. Ebben az esetben az özvegyi járadékra vonatkozó igény az új házasság megszűnésével felújul.

A biztosított nő özveggyé vált férje, akit keresőképtelensége miatt egészen vagy túlnyomóan felesége tartott el, haláláig, illetőleg mindaddig, amíg tartásra szorul, évi járadékul a meghalt feleség beszámítható javadalmazásának 20%-át kapja.

76. § Az elhalt biztosított törvényes és törvényesített gyermekei tizenhatodik életévük betöltéséig évi járadékul a meghalt beszámítható javadalmazásának 15%-át, ha pedig teljesen árván (szülő nélkül) maradnak vagy ilyen helyzetbe később jutnak, annak 30%-át kapják.

A biztosítottnak azokat a gyermekeit, akikről másik szülőjük gondoskodni nem tud, a biztosítottnak halála után a járadék tekintetében teljesen árváknak kell tekinteni. Teljesen árvának kell tekinteni azt a gyermeket is, akinek életében levő szülője elhalt szülőjével nem élt közös háztartásban és gyermekéről nem gondoskodik.

Ha a járadékos gyermekek közköltségen nyilvános intézetben helyeztetnek el, elhelyezésük idejére eső járadékukat javukra tőkésíteni kell.

A gyermekek részére hivatásbeli kiképzésüknek vagy tanulmányaik folytatásának lehetővé tétele céljából huszonnegyedik életévük betöltéséig járadékot lehet megállapítani még pedig akkor is, ha tizenhatodik életévüket már betöltötték. Nem adható ez a járadék arra az időre, amelynek tartamára a gyermek a kiképzése alatt végzett munkájáért legalább évi 1000 pengőnek megfelelő javadalmazásban részesül.

A járadékot a tizenhatodik életévét betöltött gyermeknek is meg kell adni, amíg testi vagy szellemi fogyatkozása miatt teljesen keresőképtelen és megfelelő más jövedelem hiányában tartásra szorul.

Teljesen árva gyermekek, akiknek baleset esetére biztosított mindkét szülője üzemi baleset következtében halt meg, járadékukat a nagyobb javadalmazású szülő után kapják.

77. § A törvényes és a törvényesített gyermekkel egy tekintet alá esik

a) a biztosított nő házasságon kívül született gyermeke;

b) a biztosított férfi házasságon kívül született gyermeke, ha apaságát elismerte vagy ha ezt a bíróság megállapította vagy ha a gyermek javára a biztosított férfi ellen házasságon kívüli nemzés alapján indított perben tartásdíj fizetésére kötelező ítélet jött létre;

c) a kormányhatósági megerősítéssel örökbefogadott gyermek;

d) a mostohagyermek és az unoka, ha az elhalt a halálát közvetlenül megelőző legalább egy éven át ingyenesen eltartotta és eltartására köteles és képes más hozzátartozója nincs.

78. § Szülők és nagyszülők, akiket keresőképtelenségük miatt egészen vagy túlnyomóan az üzemi baleset következtében meghalt biztosított tartott el, halálukig, illetőleg mindaddig, amíg tartásra szorulnak, évi járadékul együttesen a meghalt beszámítható javadalmazásának 20%-át kapják.

A baleseti kártalanításra tekintettel tartásra szorul az a szülő, illetőleg nagyszülő, akinek életfenntartására elég vagyona nincs és akinek nincsen eltartására köteles olyan hozzátartozója sem, aki őt eltartani tudja. Jótékonyság alapján kapott segély az igényjogosultságot nem zárja ki.

79. § A járadékos családtagok járadékai együttesen nem haladhatják meg a meghalt beszámítható javadalmazásának 66 2/3%-át. Ha a járadékok összege ezt meghaladja, a házastárs és a gyermekek járadékát összegük arányában csökkenteni kell.

A meghalt beszámítható javadalmazásának 66 2/3%-ában megállapított összeg erejéig a szülők csak a házastárs és a gyermeket (75-77. §-ok), a nagyszülők csak a házastárs, a gyermekek és a szülők járadékigényének kielégítése után kaphatnak járadékot.

Ha megszűnik az az ok, amely valamely járadékos járadékának e §., illetőleg a 75. § alapján leszállítását vagy valamely igényjogosultnak a járadék tényleges élvezetéből kizárását eredményezte, a járadékokat megfelelően fel kell emelni, illetőleg az igényjogosultak részére meg kell állapítani.

80. § A járadék alapjául szolgáló beszámítható javadalmazás az, amelyet a biztosított a balesetet közvetlenül megelőző ötvenkét héten át balesetbiztosítási kötelezettség alá eső üzemekben keresett. Havi fizetéses biztosítottaknál a baleset hónapját közvetlenül megelőző tizenkét hónapi időszak irányadó. A javadalmazás összegét a 61. § utolsó bekezdésében meghatározott összegig lehet számításba venni.

Ha a biztosításra kötelezett a balesetet közvetlenül megelőző ötvenkét héten át biztosításra kötelezett üzemben mint biztosított munkavállaló nem dolgozott, a beszámítható javadalmazást a megjelölt ötvenkét héten belül munkában töltött hetekre kapott javadalmazás heti átlagának ötvenkétszeresében, ha pedig nagyobb számú munkahét hiányában megfelelően ez sem állapítható meg, a munkában töltött napokra kapott javadalmazás napi átlagának háromszázszorosában kell megállapítani. A heti vagy a napi átlagos javadalmazás alapján megállapított beszámítható javadalmazás azonban nem lehet kisebb mint az ugyanabban az üzemben vagy szomszédos hasonló üzemben és ugyanabban az időben hasonló munkát végzett biztosítottak szokásos évi átlagos javadalmazása. Havi fizetéses biztosításra kötelezettek beszámítható javadalmazását tizenkét hónapi munkaidő hiányában a munkában töltött hónapokra kapott javadalmazás havi átlagának tizenkétszeresében kell számítani.

A tanoncokat, a gyakornokokat és általában más olyan egyéneket is, akik kiképzésük fejében javadalmazás nélkül vagy a szokásosnál csekélyebb javadalmazásért dolgoznak, beszámíthatható javadalmazásuk tekintetében akképen kell elbírálni, hogy az az ugyanabban az üzemben vagy szomszédos hasonló üzemben és ugyanabban az időben hasonló munkát végzett és rendes munkabér fejében dolgozó biztosítottak rendszerinti legkisebb javadalmazását elérje.

Annak a baleseti sérültnek járadéka, aki a baleset idejében huszonegyedik életévét még nem töltötte be, huszonegyedik életévének betöltése után - ha ez reá kedvezőbb - ahhoz a javadalmazáshoz igazodik, amelyet hasonló munkát végző, de huszonegyedik életévét betöltött biztosított ugyanabban vagy szomszédos hasonló üzemben megkeresett abban az évben, amely a sérült huszonegyedik évének befejezésével végződik. Ezt a rendelkezést a baleset következtében elhalt családtagjának járadékára is megfelelően alkalmazni kell.

Ha az előbbi két bekezdés esetében hasonló munkát végző biztosított nincs, az irányadó javadalmazást méltányos mérlegeléssel kell megállapítani.

81. § Ha a biztosítottat ismételten baleset éri, a járadék a balesetek összkövetkezményei alapján jár, még pedig az első balesetre irányadó beszámítható javadalmazáshoz képest. Ha azonban a későbbi baleset idejében a biztosított beszámítható javadalmazása nagyobb volt, a járadék az utóbbihoz igazodik.

Ha az, aki munkaadójától baleseti kártalanítást igényelhet (58. §), ismételt baleset alapján az Országos Munkásbiztosító Intézet ellen vagy ha az, aki az Országos Munkásbiztosító Intézettől baleseti kártalanítást igényelhet, ismételt baleset alapján munkaadója ellen kártalanításra igényjogosultságot szerez, a járadék megállapítására az újabb baleset idején illetékes teherviselő köteles. A korábbi baleset idején illetékes teherviselő ebben az esetben az e baleset által okozott keresőképtelenségcsökkenés százalékának arányában megtérítéssel tartozik az újabb baleset alapján illetékessé vált teherviselőnek.

Ha a törvény, illetőleg a szolgálati vagy a nyugdíjszabályzat (58. §) az e törvényben megállapítottnál nagyobb kártalanítást biztosít, a többlet terheiben az Országos Munkásbiztosító Intézet nem osztozik.

82. § A járadékot havonkint előre, a járadékigény kezdő napjának megfelelő napon kell fizetni.

Jóhiszeműen felvett járadék visszafizetése nem követelhető.

A temetkezési segély esedékességére a 43. § rendelkezése irányadó.

A temetkezési segély és a járadék folyósított, de fel nem vett összegeire vonatkozó igény az esedékességtől számított egy év alatt elévül.

83. § Ha a biztosítottnak állapotában oly változás áll be, amely a baleset által okozott keresőképtelenségét, illetőleg ennek fokát érinti, a változáshoz képest a járadék megállapításának, megszüntetésének, leszállításának vagy felemelésének van helye.

A megszüntetést vagy a leszállítást az erre vonatkozó intézeti határozat meghozatalát követő esedékességi nappal kell foganatosítani.

A járadék megállapítása vagy felemelése az állapot rosszabbodásának orvosi megállapítással bizonyított időpontját követő, de legkorábban a járadék felemelésére irányuló igény bejelentését követő esedékességi nappal lép hatályba.

84. § A járadékot az igényjogosult kezéhez, atyai hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt állónak járadékát azonban törvényes képviselője kezéhez kell fizetni. Ha a járadékos fenntartásáról maga gondoskodik, a járadékot saját kezéhez kapja. E feltétel fennforgása esetében is kiskorúak kezéhez járadék fizetésének csak akkor van helye, ha életük tizennegyedik évét betöltötték.

A járadék az igényjogosult helyett beleegyezése hiányában is a vele közös háztartásban élő családtag kezéhez fizethető, ha az igényjogosult egyéni körülményei (pl. iszákosság, elmezavar) következtében az a veszély, hogy a kiszolgáltatott összeget nem a kártalanítás céljának megfelelő módon használja fel.

85. § Az a járadékos, aki egy hónapnál hosszabb tartamú szabadságvesztésbüntetés végrehajtása alatt áll vagy egy hónapnál hosszabb tartamú előzetes letartóztatást vagy vizsgálati fogságot szenved, ennek tartamára járadékot nem kap. Azok a családtagjai azonban, akik az ő halála esetében egyébként a törvény értelmében járadékra igényjogosultak, a szabadságvesztés tartamára megkapják azt a járadékot, amelyre a járadékos halála esetében igényt tarthatnának. A családtagoknak kifizetett járadékok összege nem haladhatja meg a járadékos járadékát. Megfelelő esetben a 79. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

A járadékigény szünetel arra az időre is, amelyet a járadékos ítélet alapján javítóintézetben tölt el.

86. § Az a biztosított, aki sérülését vagy foglalkozási betegségét szándékosan okozta, kártalanítást nem igényelhet. A biztosítottnak az üzemi baleset vagy a foglalkozási betegség által okozott elhalálozása esetében azonban családtagjai (75-78. §-ok) a törvényszerű kártalanítást (74. §) ebben az esetben is megkapják.

Ha a sérülést vagy a foglalkozási betegséget a biztosított családtagja szándékosan okozta, a családtag a biztosított halála esetében kártalanítást nem igényelhet, még pedig akkor sem, ha a halál a sérülés vagy a betegség következtében csak később következik be.

87. § Az a biztosított, akinek járadéka a teljes járadék (73. §) 20%-át meg nem haladja, végkielégítését kérheti. Az intézet az ily járadékosokat kérésük és beleegyezésük nélkül is végkielégítheti.

A végkielégítés számításának kulcsát a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel szabályozza.

A végkielégítést csak a járadékos valószínű élettartamára vonatkozó előzetes orvosi vizsgálat eredménye alapján, valamint a végkielégítés célszerű felhasználására vonatkozó hatósági igazolásokhoz képest lehet megállapítani.

Ha a végkielégítésben részesült egyén állapota utóbb a baleset következtében annyira rosszabbodik, hogy keresőképtelenségének csökkenése a 20%-ot meghaladja, járadékigénye a 83. § utolsó bekezdésében megjelölt időponttól kezdve felújul. Ha a végkielégítés összege meghaladja azoknak a járadékrészleteknek összegét, amelyek a végkielégítés óta eltelt időre jártak volna, a többletösszeget az új járadékból le kell vonni. A levonás részletekben történik és az esedékes járadékok felét meg nem haladhatja.

88. § A magyar honos járadékát - akár baleseti sérült, akár családtag - külföldi tartózkodásának idejére is megkapja. A járadék fizetése azonban szünetel, ha tartózkodási helyét az Országos Munkásbiztosító Intézettel nem közli. Ha a járadékos igazolja, hogy a közlést saját hibáján kívül mulasztotta el, igénye az el nem évült részletekre felújul.

A népjóléti és munkaügyi miniszter egyes külföldi államok területén tartózkodó magyar honosok járadékának szünetelését elrendelheti.

Ha a járadékos családtag állandó tartózkodásra távozik külföldre, kérelmére az intézet méltánylást érdemlő esetekben egy évi járadékának megfelelő végkielégítést engedélyezhet. E végkielégítés ellenére felújul a járadékigény, ha az ily családtag visszatér. A kifizetett végkielégítési összeg beszámítására a 87. § utolsó bekezdését kell alkalmazni.

89. § Ha a járadékos biztosított külföldi honos és állandó tartózkodásra hazájába vagy más államba távozik, járadékát csak abban az esetben kell tovább is fizetni, ha honossági állama a magyar honosokkal szemben viszont eljárást követ.

Ugyanezt a szabályt kell alkalmazni a külföldi biztosított igényjogosult családtagjaira is, még pedig mind abban az esetben, ha a baleset idejében állandóan külföldön tartózkodnak, mind abban az esetben, ha állandó tartózkodásra utóbb távoznak külföldre.

Egyébként az e §-ban megjelölt igényjogosultak viszonosság esetében végkielégítésben is részesíthetők.

90. § Az a munkaadó, akivel szemben jogerős büntetőbírói ítélet megállapította, hogy ő vagy oly megbízottja, akinek eljárásáért felelős, a balesetet vagy a foglalkozási betegséget szándékosan idézte elő, a vele munkavállalói jogviszonyban álló biztosítottnak, illetőleg családtagjainak (75-78. §-ok) kártérítéssel tartozik annak az összegnek erejéig, amellyel az okozott kár az intézettől járó kártalanítást meghaladja.

Ugyanez a kártérítési kötelezettség terheli a munkaadót akkor is, ha jogerős büntetőbírói ítélet a munkaadó, illetőleg megbizottja terhére azt állapította meg, hogy a baleset oly balesetelhárító óvórendszabály vagy óvóintézkedés, illetőleg a foglalkozási betegség oly egészségvédő óvórendszabály vagy óvóintézkedés foganatosításának elmulasztásából származott, amelyet a hatóság akár általában, akár különösen arra a vállalatra, üzemre, hivatalra vagy foglalkozásra jogerősen elrendelt.

A büntetőbíróság a büntető ítéletben azt, hogy a balesetet a hatóság által elrendelt balesetelhárító rendszabály, illetőleg a foglalkozási betegséget az egészségvédő óvórendszabály foganatosításának elmulasztása okozta-e, hivatalból megvizsgálni és azt, hogy mulasztás történt-e, kifejezetten megállapítani köteles. A megállapítás mellőzése, úgyszintén a mulasztás megállapításának megtagadása miatt a királyi ügyészség, a pótmagánvádló és a sértett, a mulasztás megállapítása miatt pedig a vádlott és a javára fellebbvitelre jogosultak fellebbvitellel élhetnek.

A biztosított, illetőleg a családtag (75-78. §-ok) kártérítési igénye jogerős büntetőbírói ítélet nélkül is érvényesíthető, ha a büntető eljárást megindítani vagy büntető ítélettel befejezni nem lehet.

E §-ban megjelölt eseteken kívül a munkaadó a vele munkavállalói jogviszonyban álló biztosítottakkal és családtagjaikkal (75-78. §-ok) szemben a balesetből vagy a foglalkozási betegségből kifolyólag kártérítéssel nem tartozik, még pedig abban az esetben sem, ha baleseti biztosítási kötelezettsége az 58. § értelmében szünetel. E korlátozás nem terjed ki a baleset esetére biztosított munkavállalónak a baleset vagy a foglalkozási betegség alapján a magánjog szabályai értelmében más személyek ellen fennálló kártérítési követelésére. E harmadik személyek magánjogi kártérítési kötelezettségét nem zárja ki az, hogy a baleset biztosításra kötelezett üzemben vagy azzal összefüggésben történt. (201. §)

91. § Az intézet ellen fennálló kártalanítási követelések át nem ruházhatók, el nem zálogosíthatók, le nem foglalhatók és azokkal szemben beszámításnak helye nincs. Az igényjogosult e követelésekről érvényesen sem egészen, sem részben nem mondhat le. E rendelkezés alól kivétetnek azok a követelések, amelyeket az e törvény értelmében kártalanításra jogosultak (75-78. §-ok) a biztosított ellen eltartás címén érvényesítenek.

Az igényjogosult elhalálozása esetében az intézet ellen fennálló kártalanítási követelésének lejárt részleteire a 46. § utolsó bekezdésének rendelkezését kell megfelelően alkalmazni.

III. RÉSZ

Biztosítási szervezet

IX. FEJEZET

Biztosító intézetek

92. § Az e törvénnyel szabályozott betegségi és baleseti biztosítást az Országos Munkásbiztosító Intézet teljesíti, amely feladatait részint a központban, részint helyi szervei útján végzi. Helyi szervei az intézet kerületi és vállalati pénztárai; helyi szerve továbbá a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyező Pénztár is.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet kerületi pénztárainak számát, területét és székhelyét önmaga állapítja meg.

Az intézet kerületi székhelyein kívül az Országos Munkásbiztosító Intézet kirendeltségeket létesíthet, csekélyebb helyi taglétszám esetében pedig szerződéses alapon a feladatok ellátását közigazgatási alkalmazottakra, ipartestületekre vagy magánegyénekre bízhatja.

93. § A betegségi biztosítást különállóan teljesítik a következő intézetek:

1. a m. kir. Posta Betegségi Biztosító Intézete;
2. a m. kir. Államvasutak Betegségi Biztosító Intézete;
3. a közforgalmú magánvasutak betegségi biztosító intézetei;
4. a m. kir. Postatakarékpénztár Betegségi Biztosító Intézete;
5. a m. kir. Dohányjövedék Betegségi Biztosító Intézete;
6. a bányatárspénztárak, ideértve a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár, valamint a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárat is;
7. a Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézet;
8. a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet (Ferenc József Pénztár).

A biztosító intézetek, ideértve az Országos Munkásbiztosító Intézetet is, egymást feladataik teljesítésében kölcsönösen támogatni és szükség esetében tagjaikat kölcsönösen segélyezni kötelesek. A biztosító intézetek kölcsönösen tett kiadásaik megtérítésének módját a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel szabályozza.

Az intézetek tagjaik segélyezése céljából közös intézményeket létesíthetnek és az orvosokkal, a gyógyszertárosokkal, a szülésznőkkel, a gyógyintézetekkel és a gyógyfürdőkkel, úgyszintén a dologik szükségletek beszerzése végett lehetőleg közösen szerződnek.

94. § Az Országos Munkásbiztosító Intézetnek tagjai azok a betegségi biztosításra kötelezettek, akik nem tagjai a 93. §-ban felsorolt különálló betegségi biztosító intézetek valamelyikének. Az Országos Munkásbiztosító Intézetnek tagjai továbbá azok, akik e törvény 56. §-a alapján baleseti biztosításra kötelezettek és e kötelezettségük nem szünetel (58. §).

Az Országos Munkásbiztosító Intézet tagjai mindazok a munkaadók is, akik ennek az intézetnek betegségi vagy baleseti biztosításra kötelezett tagjait foglalkoztatják.

Az Országos Munkásbiztosító Intézetnek azok a tagjai, akik nem tartoznak valamely vállalati pénztárának vagy a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztárnak kötelékébe, az intézet valamely kerületi pénztárának kötelékébe tartoznak, illetékes az a kerületi pénztár, amelynek területén a vállalat, az üzem, a hivatal vagy a foglalkozás székhelye vagy a háztartás, a 6. §-ban felsoroltaknak pedig lakóhelyük van. Azt, hogy a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár kötelékébe kik tartoznak, az Országos Munkásbiztosító Intézet alapszabálya határozza meg.

95. § A 93. §-ban felsorolt különálló betegségi biztosító intézeteknek tagjai azok a betegségi biztosításra kötelezettek, akiknek biztosítását e törvény rendelkezései értelmében (171., 172., 173., 174., 176., 178. és 180. §) ezek az intézetek teljesítik.

A 94. § második bekezdését ezekre az intézetekre is megfelelően alkalmazni kell.

Azokban az esetekben, amelyekben e törvény rendelkezései a betegségi biztosítási segélyekre való igényjogosultságot a biztosítási jogviszonynak meghatározott tartamú fennállásához kötik, az igényjogosultság megállapítása szempontjából az e törvény alapján működő bármely intézetnél biztosított minőségben eltöltött időt együttesen kell figyelembe venni.

96. § Önkéntes biztosításnak és önkéntes továbbfizetéssel biztosításnak általában csak az Országos Munkásbiztosító Intézetnél, a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetnél és a bányatárspénztáraknál van helye; más intézetnél csak abban az esetben, ha alapszabálya megengedi.

Az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás annál az intézetnél lehetséges, amelynek a biztosított legutóbb volt kötelezett tagja. Az Országos Munkásbiztosító Intézetnél önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak biztosítását szabad választásuk szerint vagy az intézetnek lakóhelyük szerint illetékes kerületi pénztára vagy az a vállalati pénztára teljesíti, amelynek kötelékében legutóbb biztosításra kötelezettek voltak.

Az Országos Munkásbiztosító Intézetnél önkéntes biztosításnak a 123. § esetén kívül annál a kerületi pénztárnál van helye, amelynek területén az önkéntesen biztosított lakik.

Az önkéntesen vagy önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak az intézetnek nem tagjai.

97. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet és a 93. §-ban felsorolt különálló intézetek tagjaikból alakuló testületek, amelyek mint jogi személyek jogokat szerezhetnek és kötelezettségeket vállalhatnak és a törvény és alapszabályuk értelmében hatáskörükbe utalt ügyeket önkormányzati alapon intézik.

Az önkormányzatban a biztosításra kötelezettek és a munkaadók egyenlő számban vesznek részt.

Az Országos Munkásbiztosító Intézetet az elnök (113. §) és az igazgató (116. §) együtt képviselik; ugyanők képviselik az intézet budapesti kerületi pénztárát is, illetőleg a budapesti kerületi választmány hatáskörébe tartozó ügyekben (107. §) egyedül az igazgató gyakorolja a képviseletet: az intézet többi kerületi pénztárának hatáskörébe utalt ügyekben az intézet kerületi pénztárának ügyvezetője (116. §) látja el a képviseletet. Az intézet vállalati pénztárát elnöke (114. §), a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztárt pedig az intézet debreceni kerületi pénztárának ügyvezetője (115. § utolsó bekezdése) képviseli.

A képviseletre jogosult helyett akadályoztatása esetében helyettese jár el.

A képviseleti jog a hatóság előtti képviselet jogát is magában foglalja.

A 93. §-ban felsorolt különálló intézetek képviseletét alapszabályuk szabályozza.

X. FEJEZET

Az Országos Munkásbiztosító Intézet önkormányzata

98. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet önkormányzatát részint központi, részint helyi önkormányzati szervei útján gyakorolja.

Az önkormányzat központi szervei:

1. a közgyűlés;
2. az igazgatóság;
3. az elnökség;
4. a kártalanító bizottságok.

Ezeken felül egyes feladatok megoldására külön bizottságok is alakíthatók, még pedig minden esetben a biztosításra kötelezettek és a munkaadók egyenlő számú részvételének szabálya szerint (97. §).

Az önkormányzat helyi szervei:

1. a kerületi pénztári választmányok;
2. a vállalati pénztári választmányok;
3. a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyező Pénztár választmánya.

99. § A közgyűlés tagjait és póttagjait az Országos Munkásbiztosító Intézetnek a választói jog gyakorlására jogosult, biztosításra kötelezett és munkaadó tagjai mindkét érdekeltségből egyenlő számban választják. A választás mindkét érdekeltségen belül külön-külön választó csoportok saját kebelükben gyakorolják, még pedig a munkaadó érdekeltségen belül a gyári, a kézműipari, a kereskedelmi és a háztartási munkaadók, a biztosításra kötelezettek érdekeltségén belül pedig a munkások, a tisztviselők és a háztartási alkalmazottak csoportjában.

A szavazás titkos. A választói jog gyakorlására jogosult minden munkaadónak és biztosításra kötelezettnek egy-egy szavazata van. A szavazás eredménye az egyes csoportokon belül az arányos képviselet elvéhez igazodik.

A különálló betegségi biztosító intézetek (93. §) közül azok, amelyeknek baleseti biztosításra kötelezett olyan tagjai vannak, akiknek e biztosítási kötelezettsége nem szünetel (58. §), az Országos Munkásbiztosító Intézet közgyülésében saját önkormányzati szervük tagjai közül kiküldött tagokkal képviseltetik magukat, még pedig a biztosításra kötelezettek és a munkaadók képviselőinek egyenlő számával.

A különálló betegségi biztosító intézetek kiküldöttei a közgyűlésen a balesetbiztosításra vonatkozó ügyek elintézésében és a közgyűlés hatáskörébe tartozó választásokban (100. § első bekezdésének 9. pontja) vesznek részt.

A választói jog gyakorlásának feltételeit, a közgyűlés tagjainak és póttagjainak számát, az egyes csoportokba tartozás ismérveit, továbbá azt, hogy az érdekeltséget képviselő tagok létszámában egy-egy csoport mily arányban vesz részt, végül a különálló betegségi biztosító intézetek képviselői megválasztásának módját és számukat a népjóléti és munkaügyi miniszter az illető csoportba tartozó biztosításra kötelezetteknek és a csoport teherviselésének arányára vonatkozó adatok figyelembevételével állapítja meg.

Egyebekben a közgyűlés tagjai és póttagjai választásának módját, a közgyűlés működésének tartamát, a közgyűlés összehívásának és megtartásának módját, helyét és idejét, a tárgyalás rendjét és a határozóképességet az Országos Munkásbiztosító Intézet alapszabálya állapítja meg.

100. § A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

1. az alapszabály megalkotása és módosítása;
2. a betegsegélyezési rendtartás (142. §) megalkotása és módosítása;
3. a betegségi biztosítási tartalékalap gyarapítása és felhasználása, úgyszintén rendkívüli tartalékalap gyüjtése és felhasználása (141. §) tárgyában való határozás;
4. kórházak és az üdülőhelyek létesítése és általában a biztosítottak egészségügyi ellátását és az intézetek működését illető mindazoknak a kérdéseknek rendezése, amelyek nagyobb tőkebefektetésekre, ingatlanok vételére és eladására, úgyszintén az intézet nagyobb megterhelésével járó kötelezettségek elvállalására vonatkoznak;
5. a balesetbiztosítási veszélyességi táblázat megállapítása és módosítása (146. §)*;*
6. a balesetbiztosítási tartalékalap felhasználása és rendkívüli tartalékalap gyüjtése és felhasználása (153. §) tárgyában való határozás;
7. az évi költségvetés megállapítása;
8. a zárószámadások megvizsgálása és az évi feleslegek felhasználása tárgyában való határozás;

9. az Országos Munkásbiztosító Intézet igazgatóságának, kártalanító bizottságainak és megfelelő esetekben külön bizottságainak megválasztása;

10. egyéb kérdések elintézése, amelyeket a törvény vagy az alapszabály hatáskörébe utal.

Ha a határozat a betegségi biztosítási járulékok kulcsát (19. §) vagy a betegségi segélyeket (30. és 31. §) módosítja, a határozat érvényességéhez a biztosításra kötelezettek és a munkaadók jelenlevő képviselőinek külön-külön titkos szavazással létrejött kétharmad-kétharmad többsége szükséges. Ezenfelül bármely egyéb határozat hozatala felett megtartott szavazásban a biztosításra kötelezetteknek és a munkaadóknak képviselői csak egyenlő számban vehetnek részt, ha az erre irányuló indítványt akár az egyik, akár a másik érdekeltség, jelenlevő képviselőinek kétharmad többségével hozott határozata alapján a szavazás megkezdéséig előterjeszti. Ebben az esetben sorshúzás állapítja meg, hogy a szavazás gyakorlásából kiket kell kizárni.

A veszélyességi táblázat megállapítására és módosítására, valamint a balesetbiztosítási tartalékalap felhasználására és rendkívüli tartalékalap gyüjtésére és felhasználására vonatkozó határozat hozatalában a közgyűlésnek csak munkaadó tagjai vesznek részt.

Az 1-8. pontok alatt felsorolt ügyekben hozott határozatok érvényességéhez a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása szükséges.

A közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekben kivételesen rendkívüli sürgősség esetében az igazgatóság határoz. A veszélyességi táblázat megállapítására és módosítására, valamint a balesetbiztosítási tartalékalap felhasználására és rendkívüli tartalékalap gyüjtésére és felhasználására vonatkozó határozat hozatalában az igazgatóságnak csak munkaadó tagjai vesznek részt. Az igazgatóság határozatának érvényességéhez a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása szükséges.

Az igazgatóság az előbbi bekezdés alapján hozott határozatát a közgyűlésnek bemutatja. A közgyűlés az igazgatóság határozatát - harmadik személyek sérelme nélkül - módosíthatja. Az előbbi bekezdés rendelkezését ebben az esetben is alkalmazni kell.

101. § Az igazgatóság az alapszabályban meghatározott számú, de legfeljebb harminc tagból és ugyancsak az alapszabályban meghatározott számú póttagból áll, akiket a közgyűlés biztosításra kötelezett és munkaadó tagjai mindkét érdekeltségből egyenlő számban választanak. A választás módjára a 99. § első és második bekezdésének rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A bányatárspénztárakat (93. § első bek. 6. p.) képviselő tagok mind a munkaadók, mind a biztosításra kötelezett tagok körében külön választó csoportot alkotnak. A többi különálló betegségi biztosító intézetet képviselő közgyűlési tagok abba a választócsoportba tartoznak, amelyhez foglalkozási körük szerint legközelebb állnak. Ebben a vonatkozásban a népjóléti és munkaügyi miniszter a részletes szabályokat rendelettel állapítja meg. Az igazgatóság tagjainak megbizatása a közgyűlés megbizatásának lejártáig, illetőleg az új közgyűlés által megválasztott igazgatóság megalakulásáig tart.

Az igazgatóság működését és tárgyalási rendjét, figyelemmel a 100. § második bekezdésének a közgyűlésre vonatkozó rendelkezéseire is, az alapszabály állapítja meg.

102. § Az igazgatóság hatásköre mindazokra az önkormányzati ügyekre kiterjed, amelyeket a törvény vagy az alapszabály nem utal a közgyűlés vagy más önkormányzati szerv hatáskörébe.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik különösen:

1. az intézet ügyviteli szabályzatának megállapítása;
2. a természetben nyujtott szolgáltatások egyenértékének megállapítása (16. §);
3. a balesetbiztosítási járulékelőlegek (66. §) megszabása;
4. a járulékkirovás évenkinti egységdíjtételének megállapítása (150. §);
5. egészségvédő és balesetelhárító óvórendszabályok kibocsátása és óvóintézkedések foganatosításának elrendelése (163. és 164. §);

6. az orvosok, a gyógyszerészek és a szülésznők testületeivel kötendő kollektív szerződések;

7. a gyógyintézetekkel és a gyógyfürdőkkel való és általában a dologi szükségletek beszerzését célzó szerződések;

8. az intézet kerületi és vállalati pénztári választmányai határozataihoz hozzájárulás (107. és 108., úgyszintén azok ellen irányuló előterjesztés (114. §) esetében határozathozatala.

Hatáskörébe tartozik továbbá:

9. a betegségi biztosítási pótjáruléknak és a baleseti biztosítási pótdíjnak az óvórendszabály, illetőleg óvóintézkedés foganatosítását elmulasztó munkaadó ellen megállapítása (25. és 166. §);

10. a járulékfizető üzemeknek (61. §) a veszélyességi osztályok és arányszámok alá besorozása (147. és 166. §);

11. a munkaadónak vagy megbizottjának az intézettel szemben fennálló baleseti kártérítési kötelezettsége (169. §) tárgyában határozat hozatala.

Hatáskörébe tartozik végül:

12. a betegség és a baleset esetére való biztosítási kötelezettség és az önkéntes vagy az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás tárgyában;

13. a betegségi és a baleseti biztosításban felmerült helyszíni eljárás költségeinek megtérítése (136. és 145. §) tárgyában.

14. a vállalati pénztárt fenntartó munkaadónak ebből származó elszámolási kötelezettsége (124., 126., 127. és 128. §) tárgyában kelt intézkedések ellen irányuló felszólamlások felett határozat hozatala.

A 3., 4., 10. és 11. pontban megjelölt határozatok, úgyszintén a 9. pontban említettek közül a baleseti biztosítási pótdíj megállapítására vonatkozó határozatok hozatalában az igazgatóságnak csak munkaadó tagjai vesznek részt.

A népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása szükséges az 1-6. pontban megjelölt határozatok érvényességéhez, úgyszintén a 7. pontban megjelölt határozatok közül azokhoz, amelyeknek tárgya nagyobb vagyoni értéket képvisel. Az utóbbiak tekintetében a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg a jóváhagyásának fenntartott határozatok részletesebb felsorolását.

A 9-14. pontban felsorolt esetekben az igazgatóság az intézet nevében a bírói jogorvoslati út fenntartásával (1921:XXXI. tc.) végérvényesen határoz.

103. § Az elnökség az alapszabályban meghatározott számú, de legfeljebb nyolc tagból és ugyancsak az alapszabályban meghatározott számú póttagból áll. Az elnökség tagjait és póttagjait az igazgatóságnak munkaadó és biztosításra kötelezett tagjai saját kebelükből külön-külön egyenlő számban titkos szavazással és az arányos képviselet elve szerint választják. A megbízatás időtartamára a 101. § rendelkezését kell megfelelően alkalmazni.

Az elnökség működését és tárgyalási rendjét, figyelemmel a 100. § második bekezdésének a közgyűlésre vonatkozó rendelkezésére is, az alapszabály állapítja meg.

104. § Az elnökség hatáskörébe tartozik az intézet ügyvitelének ellenőrzése, az igazgatóság hatáskörébe tartozó ügyek elintézésének előkészítése és halaszthatatlan sürgősség esetében az igazgatóság utólagos jóváhagyásának fenntartásával azoknak az ügyeknek elintézése is, amelyek egyébként az igazgatóság hatáskörébe tartoznak. A balesetbiztosítási járulékok kirovása és visszatérítése tárgyában tett intézkedések ellen irányuló felszólamlások felett az elnökség az intézet nevében a bírói jogorvoslati út fenntartásával (1921:XXXI. tc. 11. § 3. pont) végérvényesen határoz. A bírói jogorvoslati út kizárásával is végérvényesen határoz az elnökség az intézet nevében a baleseti biztosítási járulékelőlegek egyéni kirovása ellen irányuló felszólamlás (189. §) tárgyában.

Az elnökség hatáskörébe tartozik az intézet kinevezett alkalmazottainak fegyelmi ügyeiben való elsőfokú bíráskodás.

105. § A kártalanító bizottságokat a közgyűlés munkaadó és biztosításra kötelezett tagjai saját kebelükből külön-külön egyenlő számban titkos szavazással és az arányos képviselet elve szerint választják. Kártalanító bizottságnak tagja csak az lehet, aki az igazgatóságnak nem tagja.

A kártalanító bizottságoknak, valamint tagjaiknak és esetleges póttagjaik számát és e bizottságok működési és tárgyalási rendjét, figyelemmel a 100. § második bekezdésének rendelkezéseire is, az alapszabály állapítja meg. Mindkét balesetbiztosítási üzletágban (148. §) legalább egy-egy kártalanító bizottság működik. A kártalanító bizottságot az illető üzletághoz tartozó munkaadókból és biztosítottakból kell megalakítani.

A kártalanító bizottságok kizárólag a járadékokról, a végkielégítésekről és a költségesebb gyógyászati segédeszközökről határoznak.

106. § A kerületi választmány tagjait és póttagjait az intézet kerületi pénztárának kötelékébe tartozó (94. §) biztosításra kötelezettek és munkaadóik, még pedig a közgyűlés tagjainak választásával (99. §) egyidejűleg, azonban saját kebelükből és mindkét érdekeltségből egyenlő számban választják. A választásra egyebekben a 99. § első és második bekezdésének rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A 99. § utolsóelőtti bekezdését is megfelelően alkalmazni kell.

A kerületi választmány tagjai és póttagjai választásának módját, működésüknek tartamát, a választmány összehívásának és ülései megtartásának módját, üléseinek helyét és idejét, a tárgyalás rendjét és a határozóképességet, figyelemmel a 100. § második bekezdésében foglalt rendelkezésre is, az Országos Munkásbiztosító Intézet alapszabálya állapítja meg.

107. § A kerületi választmány feladata az intézet kerületi pénztári ügyvitelének ellenőrzése, valamint az intézet kerületi pénztárának mindazokról a dologi szükségleteiről való gondoskodás, amelyekre vonatkozó intézkedés jogát az Országos Munkásbiztosító Intézet alapszabálya vagy az igazgatóság rendelkezése a kerületi választmány hatáskörébe utalja. Az alapszabály, illetőleg az igazgatóság állapítja meg, hogy e határozatok közül melyek szorulnak az igazgatóság hozzájárulására.

A kerületi választmány hatáskörébe tartozik az orvosokkal kötendő egyénenkinti szerződés feltételeinek, még pedig kollektív szerződés (102. § második bekezdésének 6. pontja) esetében ennek keretén belül való megállapítása és a megfelelő pályázat kiírása. Kollektív szerződés keretén kívül kötendő szerződés feltételeinek megállapításához és a megfelelő pályázat kiírásához az igazgatóság hozzájárulása szükséges.

A kerületi választmány feladata a gyógyszertárakkal és a szülésznőkkel egyénenkénti szerződések megkötése; a kollektív szerződés keretén kívül kötött egyénenkinti szerződések minden esetben az igazgatóság hozzájárulását igénylik.

A kerületi választmány határoz az igazgatóság hozzájárulásával az intézet kerületi pénztárának rendelkezésére bocsátott évi felesleg felhasználásának szabályozásáról (139. §) is.

A kerületi választmány határozatai az önkormányzat központi szerveinek határozataival nem ellenkezhetnek.

A kerületi választmány határoz továbbá:

1. a betegségi biztosítási járulékoknak, a biztosítottakat terhelő pótjárulékoknak (24. §) és a balesetbiztosítási díjaknak kirovása és visszatérítése tárgyában;

2. a munkaadónak vagy megbízottjának az e törvényen alapuló és a betegségi biztosítással kapcsolatos megtérítési kötelezettsége, illetőleg igénye (53., 129., 130., 131. és 168. §) tárgyában;

3. a betegségi biztosítási segélyek és a kártalanító bizottság hatáskörébe nem tartozó baleseti kártalanítás tárgyában tett intézkedések ellen irányuló felszólamlások felett.

Az előbbi bekezdés 1-3. pontjában felsorolt esetekben a kerületi választmány az Országos Munkásbiztosító Intézet nevében a bírói jogorvoslati út (1921:XXXI. tc. 11. § 1., 3. és 4. pont) fenntartásával végérvényesen határoz.

A kerületi választmány a bírói jogorvoslati út kizárásával végérvényesen határoz az intézet nevében az összesített utólagos bejelentési jegyzékkel való bejelentés jogának megvonása tárgyában tett ügyviteli intézkedés (131. § utolsó bekezdése) ellen irányuló felszólamlás felett.

A budapesti kerületi választmány hatásköre csak az e § negyedik és nyolcadik bekezdésében és hatodik bekezdésének 1-3. pontjában felsoroltakra szorítkozik. Egyebekben az e §-ban említett egyéb tárgyakban a budapesti kerületi választmány helyett az intézet elnöksége jár el, még pedig megfelelő esetben az igazgatóság hozzájárulásával.

108. § Az intézet vállalati pénztári választmányaira a 106. és 107. §-nak a kerületi választmányokra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Ugyanezek a rendelkezések nyernek alkalmazást a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár választmányára is.

E § nem érinti a 125. §-ban foglalt rendelkezések hatályát.

109. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet önkormányzati szerveinek tagja csak magyarul tudó, önjogú magyar állampolgár lehet.

Nem lehet tag:

1. aki gondnokság vagy csődeljárás alatt áll;
2. akit bűntett vagy nyereségvágyból elkövetett vagy az állam és a társadalom hatályosabb védelméről szóló törvénybe ütköző vétség miatt jogerősen elítéltek;
3. akit jogerősen hivatalvesztésre vagy politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére ítéltek, az ítélet hatályának tartama alatt;
4. akit, mint munkásbiztosító pénztári tisztviselőt az 1918. évi október hó 31. napját követő időben tanusított hazafiatlan, társadalomellenes vagy a közerkölcsbe ütköző magatartása miatt a szolgálatból nem igazoltként elbocsátották és magatartása újrafelvétel alapján utólag sem nyert igazolást.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet elnöke önkormányzati tisztségéből haladéktalanul kizárja azt, akire az előbbi bekezdésben megjelölt kizáró ok merül fel.

Ha az önkormányzat valamely tagja ellen bűntett vagy e § második bekezdésének 2. pontjában megjelölt vétség miatt büntető eljárást indítottak, az elnök a tag működését a büntető eljárás befejezéséig felfüggeszti.

110. § Az, akit szabályszerűen megválasztottak az Országos Munkásbiztosító Intézet valamely önkormányzati szervének tagjává, e tisztséget elfogadni és az azzal járó kötelességeket teljesíteni köteles. Nyomatékos okból az Országos Munkásbiztosító Intézet elnöke felmentést adhat.

A munkaadó köteles annak az alkalmazottjának, aki az intézet önkormányzatának tagja, erre vonatkozó kötelessége teljesítését lehetővé tenni és ebben való akadályoztatását kerülni. A munkaadó a munkaviszonyt nem bonthatja fel abból az okból, mert alkalmazottja az intézet önkormányzatában kapott tisztségével járó kötelességeit gyakorolja.

Az intézet elnöke az önkormányzati szerveknek azt a tagját, aki üléseken ismételten nem vagy hanyagul jelent meg és mulasztását nem igazolja, írásban figyelmezteti. Az írásbeli figyelmeztetés eredménytelensége esetében az elnök az illető önkormányzati tagot két ízben ezer-ezer pengőig terjedhető pénzbírsággal sujtja és a mulasztás további ismétlése esetében tisztétől elmozdítja.

Az, akit e § előbbi bekezdése alapján önkormányzati tisztétől elmozdítottak, az elmozdító határozat keltétől számított három éven belül az e törvény hatálya alá eső intézetnél tisztséget nem tölthet be.

A pénzbírságot kiszabó és az elmozdító határozat ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt panaszt lehet tenni a népjóléti és munkaügyi miniszternél, aki végérvényesen határoz. A panaszt az intézetnél kell előterjeszteni. Ha a panasz alapos, a pénzbírság a miniszterhez való felterjesztés mellőzésével elengedhető.

111. § Az önkormányzati szervek tagjainak állása tiszteletbeli és díjazással nem jár; készrekiadásaikat azonban az intézet az alapszabályban megállapított módon és mértékben megtéríti.

112. § Az önkormányzati szervek tagjai az intézetnek szándékosan vagy gondatlanságból okozott károkért a magánjog szabályai szerint felelősek.

113. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet elnökét és szükséges számú alelnökeit a minisztérium előterjesztésére az államfő nevezi ki.

Az elnököt akadályoztatás esetében az alelnök helyettesíti. Ha több alelnök van, a helyettesítés sorrendjét az elnök állapítja meg.

Az elnök és az alelnök az Országos Munkásbiztosító Intézetnek sem mint biztosított, sem mint munkaadó nem lehet tagja. Ez a rendelkezés nem zárja ki azokat, akik háztartási alkalmazottak (5. §) munkaadói.

Az elnök és az alelnök tisztsége tiszteletbeli, de tiszteletdíjban részesülhetnek. A tiszteletdíjat a minisztérium állapítja meg. E tiszteletdíjak fedezetéről az állam költségvetésében kell gondoskodni.

Az elnök és az alelnök tisztségüktől bármikor felmenthetők.

Az elnök az önkormányzat minden központi szervének elnöke és e központi szervek érvényes határozatot csak az elnöknek vagy helyettesének elnöklete alatt hozhatnak.

Az elnök vagy helyettese az önkormányzati szerv határozata ellen a népjóléti és munkaügyi miniszterhez előterjesztéssel élhet. Az előterjesztést a határozat meghozatalától számított három nap alatt az intézetnél kell beadni és a miniszterhez haladéktalanul fel kell terjeszteni. Az elnök vagy helyettese a miniszter intézkedéséig az ily határozat végrehajtását felfüggesztheti, ha véleménye szerint a törvénnyel vagy rendelettel vagy az alapszabállyal vagy az önkormányzat valamely szabályzatával ellenkezik. Az előterjesztés visszavonható.

Azok ellen a határozatok ellen, amelyek munkásbiztosítási bírósági útra tartoznak (1921:XXXI. tc.), az előbbi bekezdésben említett előterjesztéssel élni nem lehet. Ezekben az esetekben az elnök vagy helyettese az intézet nevében az illetékes munkásbiztosítási bírósághoz a munkásbiztosítási bíráskodás szabályai szerint a határozat meghozatalától számított tizenöt nap alatt fellebbezhet, annak megjelölésével, hogy a határozatot mely részében fellebbezi. A fellebbezés a határozat megfellebbezett részének végrehajtását felfüggeszti. A fellebbezést az intézetnél kell beadni.

Az elnök és az alelnök az intézetnek szándékosan vagy gondatlanságból okozott károkért a magánjogi szabályok szerint felelős.

114. § Az intézet budapesti kerületi választmányának elnöke az Országos Munkásbiztosító Intézet igazgatója. A többi kerületi választmány elnöke az intézet illető kerületi pénztárának ügyvezetője. A vállalati pénztári választmány elnöke a vállalati pénztárt fenntartó munkaadó vagy annak megbízottja. A Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár elnöke az intézet debreceni kerületi pénztárának ügyvezetője.

A választmány elnökének akadályoztatása esetében teendőit az ügyvezető helyettese, illetőleg a munkaadó megbízottja látja el.

A választmány elnökének jogkörére a 113. §-nak az elnöki jogkörre vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell, azzal az eltéréssel, hogy a választmány határozata ellen irányuló előterjesztéssel nem a népjóléti és munkaügyi miniszterhez, hanem az intézet igazgatóságához élhet.

A vállalati pénztári választmány elnöke a választmány határozata ellen a 113. § hetedik és nyolcadik bekezdésében foglalt rendelkezések megkülönböztetése szerint a 124. § első bekezdésében a munkaadó terhére megállapított felelősséggel köteles előterjesztéssel vagy fellebbezéssel élni; egyszersmind az ott megjelölt megfelelő esetben köteles a határozat végrehajtását felfüggeszteni.

XI. FEJEZET

Az Országos Munkásbiztosító Intézet alkalmazottai

115. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet és az általa fenntartott rendelő intézet, gondozó, kórház, gyógyintézet, üdülőtelep, fürdő és egyéb üzemek ügyvitelét, ide nem értve az intézet vállalati pénztárainak ügyvitelét, az alábbiak szerint kinevezett, illetőleg felvett intézeti alkalmazottak látják el.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet vezérigazgatója az állami rendszerű IV. fizetési osztályba tartozik; az intézet többi tisztviselői az állami rendszerű V-XI. fizetési osztályokba tartoznak és szakonkint egy-egy összesített létszámot alkotnak. Az Országos Munkásbiztosító Intézet tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak létszámát, a tisztviselői létszámnak az egyes fizetési osztályok között, az egyéb alkalmazottak létszámának pedig az egyes csoportok között megoszlását, végül az állások megnevezését a népjóléti és munkaügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve rendelettel állapítja meg.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet tisztviselőit a VII. és az ennél alacsonyabb fizetési osztályokban, továbbá a kezelőket (kezelőnőket) és az altiszteket a népjóléti és munkaügyi miniszter, a VII.-nél magasabb fizetési osztályokba sorozott tisztviselőket pedig a népjóléti és munkaügyi miniszter előterjesztésére az államfő nevezi ki. A díjnokokat és a kisegítő szolgákat, valamint a hozzájuk hasonló egyéb ideiglenes alkalmazottakat az igazgató, illetőleg az ügyvezető veszi fel.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet alkalmazottai közhivatalnokok. Képesítésükre, jogaikra, kedvezményeikre és kötelességeikre, illetményeikre és szolgálati viszonyukra, úgyszintén az alkalmazottaknak, valamint özvegyeiknek és árváiknak ellátására (1912:LXV. tc.), ideértve a m. kir. Közigazgatási Bíróságnak idevonatkozó hatáskörét is, az állami rendszerű fizetési osztályokba tartozó állami tisztviselőkre és egyéb állami alkalmazottakra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. A képesítés hiányától való felmentés tekintetében a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883:I. tc. 31. §-ának rendelkezését is alkalmazni kell.

Az alkalmazottaknak illetményei és az alkalmazottaknak, valamint özvegyeiknek és árváiknak nyugellátási díjai az intézetet terhelik. Az intézet a tényleges szolgálatban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeiből az 1912:LXV. tc. 30. §-ának megfelelő mértékben és az ott említetteknek megfelelő célokra nyugdíjjárulékot szed. Az Országos Munkásbiztosító Intézetnél az e törvény alapján tényleges minőségben töltött szolgálati időt az 1912:XLV. tc. összes rendelkezései szempontjából az idézett törvény 1., 2. és 3. §-ában megjelölt hivataloknál és állásokban eltöltött szolgálati idővel teljesen egyenlőnek kell tekinteni.

A népjóléti és munkaügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy az alkalmazottak szolgálati viszonyát érintő különleges kérdéseket, különösen szakképzettségüket, fegyelmi joghatóságukat és a fegyelmi eljárást, továbbá a pénzügyminiszterrel egyetértve az illetményekkel és az ellátási díjakkal kapcsolatos különleges kérdéseket is rendelettel szabályozza.

Az egyes alkalmazottaknak központi vagy kerületi szolgálati beosztásáról a népjóléti és munkaügyi miniszter intézkedik. Az intézet budapesti kerületi pénztárának ügyvitelét az intézet központi szolgálatára beosztott, a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár ügyvitelét pedig az intézet debreceni kerületi pénztárához beosztott személyzet látja el.

116. § A központi szolgálatra beosztott alkalmazottak főnöke az igazgató, a kerületi szolgálatra beosztott alkalmazottak főnöke az illető kerületi pénztár ügyvezetője, az intézményekhez beosztott alkalmazottak főnöke az illető intézmény ügyvezetője.

A helyi szervek és az intézmények ügyvitele felett a felsőbb felügyeletet az igazgató gyakorolja, aki az egyes helyi szerveknek és az intézményeknek ügyviteli utasításokat ad és náluk maga vagy más tisztviselő útján ügyviteli vizsgálatot tart.

Az alkalmazottak valamennyien a népjóléti és munkaügyi miniszter főfelügyelete alatt állnak.

Az önkormányzat központi szerveinek ülésein az igazgató vagy az általa kijelölt tisztviselő végzi az előadó tisztét. A kerületi választmányok ülésein az igazgató által, illetőleg az ügyvezető által kijelölt tisztviselő az előadó.

Az alkalmazottak az önkormányzati szervek határozatait a törvényes korlátok (113., 114., 183. és 185., között foganatosítani kötelesek. E kötelesség megszegése esetében az önkormányzat a népjóléti és munkaügyi miniszterhez panasszal élhet vagy a fegyelmi eljárás megindítása iránt intézkedik (115. §).

XII. FEJEZET

Az Országos Munkásbiztosító Intézet orvosai

117. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a biztosítottak orvosi ellátását az erre szerződéssel vállalkozó orvosok útján teljesíti.

Ha az orvosi ellátást a szerződés értelmében egyénileg megjelölt orvosok teljesítik, a szerződtetés pályázat útján történik. A szerződést a helyi orvosi tanács és a főváros meghallgatása után a pályázat feltételeinek megfelelő pályázók egyikével az intézet nevében az intézet elnöke köti meg.

Ha a pályázók száma háromnál kevesebb, rendszerint új pályázatot kell hirdetni.

Az intézet szerződött orvosainak jogaira és kötelességeire, különösen javadalmazásukra, felelősségükre és az esetleges kötelességszegés jogkövetkezményeire a szerződés rendelkezései irányadók.

E § rendelkezései a tisztviselőorvosokra (119. §) nem vonatkoznak.

118. § A községi és a körorvosok, továbbá a városi nem tiszti orvosok az Országos Munkásbiztosító Intézet orvosi tennivalóinak a erre vonatkozó szabályok szerint ellátására szerződéses megállapodás hiányában is kötelesek abban az esetben, ha az intézetnek a községben, illetőleg az orvosi körben vagy a városban kellő számú szerződéses orvosa nincs. A népjóléti és munkaügyi miniszter e kötelezettség alól nyomatékos okból felmentést adhat.

Az az orvos, aki az ebben a §-ban megszabott kötelességének teljesítését megtagadja vagy teljesítésében mulasztást tanusít, fegyelmi vétséget követ el. Érintetlenül marad a fennálló magánjogi és büntetőjogi szabályokon alapuló egyéb felelőssége is.

A községi és körorvosok, továbbá a városi nem tiszti orvosok munkásbiztosítási orvosi díjazását szerződéses megállapodás hiánya esetére a népjóléti és munkaügyi miniszter szabályozza.

119. § Azok az orvosok, akik nem a biztosítottak orvosi gyógykezelésével, hanem orvosi ügyviteli munkával foglalkoznak (főorvos-igazgató, főorvosok, ellenőrző orvosok, felülvizsgáló orvosok), tisztviselők. A tisztviselő-orvosokra az Országos Munkásbiztosító Intézet egyéb tisztviselőire vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Az Országos Munkásbiztosító Intézetnél egy tisztviselő-orvost mint főorvosigazgatót, minden kerületi pénztárnál pedig legalább egy tisztviselő-orvost mint főorvost kell alkalmazni, akik a központi illetőleg a kerületi egészségügyi szolgálatot közvetlenül vezetik és ellenőrzik.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet által fenntartott kórházban, gyógyintézetben, üdülőtelepen és fürdőn kizárólag az intézmény egészségügyi szolgálata érdekében alkalmazott orvosok is tisztviselők (115. és 116. §).

A népjóléti és munkaügyi miniszter a tisztviselő-orvosok kinevezése előtt az Országos Közegészségi Tanácsot meghallgatja.

120. § A biztosítottak egészségügyi ellátására vonatkozó kérdésekben és a munkásbiztosítási orvosi szolgálat tárgyában az Országos Munkásbiztosító Intézet véleményező szervei az orvosi tanácsok. A központban és minden kerületi pénztár székhelyén egy-egy orvosi tanácsot kell alakítani. A budapesti kerületi pénztárnál külön orvosi tanácsot alakítani nem kell. A budapesti kerületi pénztár orvosi tanácsának feladatait a központi orvosi tanács látja el.

Az orvosi tanácsok saját kebelükből három-három tagot választanak, akik a biztosítottak egészségügyi ellátására vonatkozó kérdésekben a kerületi választmányok ülésein tanácskozó joggal résztvesznek, szavazati jogot azonban nem gyakorolnak. Egyebekben az orvosi tanácsok tagjainak számát, választásuk módját, működésük tartamát és módját, valamint hatáskörüket és tárgyalási rendjüket az Országos Munkásbiztosító Intézet alapszabálya állapítja meg.

121. § Ha valamely ipartelepen vagy építkezési munkálatnál jelentékeny számú biztosított dolgozik és a telepen vagy a munkálat közelében orvos nem lakik, a népjóléti és munkaügyi miniszter a munkaadót kötelezheti, hogy a biztosítottak gyógykezelésére orvost alkalmazzon. Több szomszédos telep közös orvos tartására kötelezhető. Az orvos vagy orvosok díjazásához az Országos Munkásbiztosító Intézet hozzájárulni köteles. A hozzájárulás mértékét megegyezés hiányában a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg.

Ha a munkaadó az e § szerint megállapított kötelezettségének nem tesz eleget, a biztosítottak részére orvosról, a munkaadó költségére, az Országos Munkásbiztosító Intézet gondoskodik.

XIII. FEJEZET

Az Országos Munkásbiztosító Intézet vállalati pénztárai

122. § Vállalati pénztárt alakíthat az a munkaadó, aki vállalatában vagy üzemében vagy több szomszédos vállalatában vagy üzemében együttvéve rendszerint legalább ezer biztosításra kötelezettet foglalkoztat, ha ezeknek legalább kétharmad része hozzájárul a vállalati pénztár alakításához. Az intézet kerületi pénztárának vagy kirendeltségének (92. §) székhelyén vállalati pénztárt alakítani nem lehet. Ezek a rendelkezések nem érintik az e törvény hatályba lépésének idején működő vállalati pénztárak fennmaradását.

Ha a munkaadó vállalati pénztárt kíván alakítani, erről az Országos Munkásbiztosító Intézetnek jelentést tesz, amely a vállalatnál vagy az üzemben, illetőleg a vállalatokban vagy az üzemekben dolgozó biztosításra kötelezetteknek titkos szavazás útján való meghallgatásáról a munkaadóval egyetértve kibocsátandó hirdetmény útján intézkedik. A szavazást a munkaadó közreműködésével az Országos Munkásbiztosító Intézet megbízottja vezeti.

Ha a biztosításra kötelezettek az előbbi bekezdésekben megállapított módon és számban hozzájárulnak a vállalati pénztár felállításához, a munkaadó előterjesztésének és az Országos Munkásbiztosító Intézet véleményes jelentésének figyelembevételével a vállalati pénztár felállításának engedélyezéséről és működése megkezdésének időpontjáról a népjóléti és munkaügyi miniszter intézkedik.

123. § A vállalati pénztár kötelékébe tartoznak az Országos Munkásbiztosító Intézetnek azok a biztosításra kötelezett tagjai, akik a pénztárt fenntartó vállalatban vagy üzemben, illetőleg vállalatokban vagy üzemekben mint a vállalatnak, illetőleg az üzemnek munkavállalói dolgoznak. A vállalati pénztár kötelékébe tartozik a pénztárt fenntartó munkaadó is.

Önkéntesen biztosíthatók a vállalati pénztárnál azok az önkéntes biztosításra jogosultak, akik a vállalattal vagy üzemmel szolgálati viszonyban állnak.

124. § A munkaadó a vállalati pénztár kezeléséről saját közegeivel és saját költségén gondoskodik és a törvényszerű kezelésért és működésért saját vagyonával felelős.

Ha a vállalati pénztár pénzkészlete a folyó kiadások fedezésére elégtelen, a munkaadó a hiányt kamatnélküli kölcsönnel fedezni köteles. A kölcsönt az Országos Munkásbiztosító Intézet megállapodás szerint tartozik megfizetni. Megegyezés hiányában a visszafizetés módozatait a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg.

125. § Az intézet kerületi pénztárának kötelékébe tartozó biztosítottak érdekében kötött orvosi szerződések (117. §) hatálya a kerületben levő vállalati pénztárak kötelékébe tartozó biztosítottakra is kiterjed. A vállalati pénztár a kötelékébe tartozó biztosítottak orvosi gyógykezeltetése tárgyában külön szerződést nem köthet. Ez a rendelkezés a 121. § rendelkezéseinek hatályát nem érinti. Egyéb esetekben az orvosi költség a kerületi és a vállalati pénztár között aránylagosan megoszlik. Vitás esetben a költség megosztása tárgyában az intézet igazgatósága határoz (185. §).

Az e törvény életbelépésének idejében fennálló vállalati pénztár rendelő intézetének orvosi ellátása céljából továbbra is külön szerződések köthetők. Ezekre a szerződtetésekre a 117. § rendelkezéseit szintén alkalmazni kell.

Ennek a §-nak rendelkezéseit a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyező Pénztár kötelékébe tartozó biztosítottak orvosi ellátására is alkalmazni kell.

126. § Ha a vállalati pénztárt fenntartó munkaadó személye változik, az új munkaadó a változást, valamint azt, hogy a vállalati pénztárt fenntartani kívánja-e, az üzem tényleges átvételétől számított harminc nap alatt az Országos Munkásbiztosító Intézetnek bejelenteni köteles. Ha a vállalati pénztárt fenntartja, a munkaadónak az intézet ellen fennálló minden joga és kötelezettsége, ideértve az üzem átruházása előtt keletkezetteket is, az új munkaadóra száll át. Ez a rendelkezés az előbbi munkaadó felelősségét nem érinti.

127. § Ha a vállalatnál vagy az üzemben, amelynél vállalati pénztár működik, a munka az üzem természete szerint időszakonkint rendszeresen szünetel, az üzem működésének új megkezdésével a vállalati pénztár is folytatja működését.

A vállalati pénztár működésének ideiglenes szüneteléséről, valamint az új megkezdéséről a munkaadó az Országos Munkásbiztosító Intézetnek nyolc nap alatt jelentést tenni köteles.

Ha valamely vállalatnál vagy üzemben munkahiány vagy más hasonló, nem az üzem természetéből folyó okból szünetel a munka, ezt a munkaadó a munka beszüntetésétől számított harminc nap alatt az Országos Munkásbiztosító Intézetnek bejelenteni köteles; az intézet a népjóléti és munkaügyi miniszterhez véleményes jelentést tesz a vállalati pénztár további fenntartása vagy megszüntetése iránt.

Azt a munkaadót, aki a 126. §-ban és az e §-ban megállapított bejelentési kötelességét nem teljesíti, az Országos Munkásbiztosító Intézet elnöke ezer pengőig terjedő pénzbírsággal bünteti. A pénzbírságot kiszabó határozat ellen panaszt lehet tenni (110. § utolsó bekezdése).

128. § A vállalati pénztárt a népjóléti és munkaügyi miniszter feloszlatja:

1. ha a munkaadó a pénztár törvényszerű kezeléséről nem gondoskodik (124. §)*;*
2. ha a pénztár bevételei tartósan elégtelenek a kiadások fedezésére;
3. ha a vállalat vagy az üzem megszünt vagy munkája egészen vagy több mint felerészben hat hónapnál hosszabb idő alatt szünetel (127. §)*;*
4. ha a biztosításra kötelezettek létszáma állandóan ezren alul marad (122. §)*;*
5. ha a vállalati pénztár kötelékébe tartozó biztosításra kötelezettek a 122. §-ban megjelölt számban és módon a vállalati pénztár feloszlatásának kérését a biztosítási ellátással kapcsolatos okokból elhatározzák.

Az e törvény hatályba lépésének idején működő vállalati pénztárt a biztosításra kötelezettek létszámának csökkenése okából csak akkor lehet feloszlatni, ha a létszám állandóan háromszázon alul marad.

A vállalati pénztár feloszlatása esetében az Országos Munkásbiztosító Intézet a felszámolást foganatosítja és a felszámolás eredménye alapján az intézet követelését a munkaadóval szemben érvényesíti (102. § negyedik bekezdésének 14. pontja).

XIV. FEJEZET

Eljárás

A) Betegségi biztosítás

129. § A munkaadó köteles minden biztosításra kötelezettet, akik vállalatában, üzemében, hivatalában, foglalkozásában vagy háztartásában mint munkavállalót foglalkoztat, a munka megkezdésének időpontjától (9. §) számított nyolc nap alatt az erre vonatkozó szabályok szerint (134. §) az Országos Munkásbiztosító Intézet illetékes kerületi pénztáránál (94. §) bejelenteni. Azt, akit időleges munkára a vállalat, az üzem, a hivatal, a foglalkozás vagy a háztartás székhelyére illetékes kerületi pénztár területén kívül fogadnak fel, a munka helye szerint illetékes kerületi pénztárnál is be lehet jelenteni.

A munkaadó köteles a biztosításra kötelezettnek személyi adataiban, valamint az alkalmazás minőségében és a javadalmazás mértékében bekövetkezett minden változást is, amely a betegségi biztosítást érinti, a változástól számított nyolc nap alatt az intézet kerületi pénztáránál bejelenteni.

A munkaadó nevében vagy cégében, úgyszintén a vállalat, az üzem, a hivatal, a foglalkozás vagy a háztartás elhelyezésében (átköltözés), végül a munkaadó személyében történt változást a kerületi pénztárnál a változástól számított nyolc nap alatt szintén be kell jelenteni. A munkaadó személyében bekövetkezett változás bejelentésére az új munkaadó köteles.

Az a munkaadó, aki a vállalatában, az üzemében, a hivatalában, a foglalkozásában vagy a háztartásában foglalkoztatott biztosításra kötelezettet a szabályszerű határidőben nem jelenti be, a munka megkezdésének időpontjától a munkaviszony megszűnéséig járó betegségi biztosítási járulékot az intézetnek mégis megfizetni köteles. Ebben az esetben a bejelentés tényleges megtörténtéig terjedő időre a járulék felét a munkaadó a biztosításra kötelezettnek javadalmazásából nem vonhatja le. A munkaadó a szabályszerű időben be nem jelentett biztosításra kötelezettnek vagy családtagjának (32. §) a bejelentés előtt megnyílt segélyezési igényéből származó segélyezési költséget és az eljárási költséget az intézetnek megtéríteni köteles. Orvosi és gyógyszerköltség fejében annak az összegnek felét kell megtéríteni, amely a biztosítottnak a megfelelő időre vonatkozó igényjogosultság esetében táppénz címén járhat.

Ha a munkaadó a biztosításra kötelezettnek javadalmazását a valóságosnál kisebb összegben jelenti be vagy ha a javadalmazás összegében beállott emelkedés bejelentését elkésetten teljesíti vagy elmulasztja, a munkaadót a levonás joga nélkül való fizetés kötelezettsége a járuléknak, a megtérítés kötelezettsége pedig a segélyezési költségeknek különbözetére és az eljárási költségre vonatkozólag terheli.

Ha a munkaadó a biztosításra kötelezettnek javadalmazását a valóságosnál nagyobb összegben jelenti be vagy ha a javadalmazás összegében beállott csökkenés bejelentését elkésetten teljesíti vagy elmulasztja, az intézet a járulékot a valóságos javadalmazás bejelentéséig a bejelentett magasabb javadalmazás alapján szedi, a munkaadó azonban csak a valóságos javadalmazás alapján számított járulék felét vonhatja le a biztosított javadalmazásából; e mellett a munkaadó megtéríteni köteles minden kárt, amely az intézetet a helytelen vagy elkésett, illetőleg az elmulasztott bejelentés folytán érte, különösen azzal, hogy a biztosítottat a magasabb javadalmazás alapján segélyezte; köteles végül a munkaadó az eljárási költséget ebben az esetben is megtéríteni.

Ha valaki olyan egyént jelent be, akit nem foglalkoztat vagy ha a munkaadó azt a munkavállalóját, aki nem esik betegségi biztosítási kötelezettség alá, a valóságnak meg nem felelő adatok feltüntetésével biztosításra kötelezettként bejelenti, a bejelentés alapján a járulékot teljes összegben és a nélkül, hogy az összeg felét levonhatná, megfizetni tartozik mindaddig, amíg a bejelentés jogtalanságát az intézet meg nem állapítja. Ezenfelül ebben az esetben is fennáll a jogtalanul igénybevett segélyezés költségének és az eljárási költségnek megtérítésére vonatkozólag a munkaadót terhelő kötelezettség.

130. § A munkaadó a vállalatában, az üzemében, a hivatalában, a foglalkozásában vagy a háztartásában foglalkoztatott minden biztosításra kötelezett munkaviszonyának megszűnését az erre vonatkozó szabályok (134. §) szerint a megszűnéstől számított nyolc nap alatt az Országos Munkásbiztosító Intézet kerületi pénztáránál bejelenteni köteles.

Ha a munkaadó a biztosításra kötelezett munkaviszonyának megszűnését a szabályszerű határidő alatt bejelenteni elmulasztja, köteles a járulékot a bejelentés megtörténtéig vagy addig, amíg az intézet a munkaviszony megszűnését más módon meg nem állapítja, az intézetnek megfizetni a nélkül, hogy a járulék felének megtérítését a biztosítottól követelhetné. A bejelentés késedelmes teljesítése vagy elmulasztása következtében jogtalanul igénybevett segélyeknek és az eljárási költségnek megtérítése a munkaadót ebben az esetben is terheli.

131. § Az a munkaadó, aki rendszerint ötnél több, változó keresettel bíró biztosításra kötelezettet foglalkoztat, biztosításra kötelezett munkavállalóinak bejelentését összesített utólagos bejelentési jegyzékkel teljesítheti. A bejelentési jegyzék egy-egy heti vagy egy-egy havi időszakra vonatkozik. Havi bejelentési jegyzékkel csak az a munkaadó jelenthet be, aki vállalatában, üzemében, hivatalában vagy foglalkozásában rendszerint ötvennél több változó keresetű biztosításra kötelezettet foglalkoztat. Az alkalmi munkánál (hajó- vagy vasúti be- és kirakás, szállítmányozás, beraktározás, stb.) foglalkoztatott ideiglenes munkavállalókat (alkalmi munkásokat) havi bejelentési jegyzékkel bejelenteni nem lehet.

A heti bejelentési jegyzéket egy-egy befejezett bérfizetési hétre (az alkalmi munkásoknál egy-egy hétfővel kezdődő naptári hétre) kell kiállítani és a kerületi pénztárhoz legkésőbb az illető bérfizetési (naptári) hét befejezését követő nyolc nap alatt kell beadni. A havi bejelentési jegyzéket az egy-egy naptári hónapban befejezett bérfizetési hetekre kell kiállítani és a kerületi pénztárhoz legkésőbb a következő naptári hónap tizenötödik napjáig kell beadni.

A bejelentési jegyzékben fel kell tüntetni a vállalatban, az üzemben, a hivatalban vagy a foglalkozásban az illető bejelentési időszak alatt bármely időtartamon át foglalkoztatott minden egyes biztosításra kötelezettnek nevét, alkalmazásának minőségét, azoknak a napoknak számát, amelyeken a biztosításra kötelezettnek munkaviszonya egy-egy bérfizetési (naptári) héten belül fennállott, a biztosításra kötelezettnek a bérfizetési (naptári) héten megkeresett javadalmazását, napibérosztályát, valamint azt az összeget, amelyet betegségi biztosításáért járulék fejében fizetni kell; annál a biztosításra kötelezettnél, aki a munkát az illető bejelentési időszakban kezdte meg, fel kell tüntetni a személyi adatokat is.

Ha a munkaadó a bejelentési időszakban foglalkoztatott biztosításra kötelezettet a bejelentési jegyzékből kihagyja, e mulasztása az illető bejelentési időszakra vonatkozólag a bejelentés elmulasztásának minősül akkor is, ha a biztosításra kötelezett valamely korábbi vagy későbbi bejelentési jegyzékbe fel van véve. Ha a munkaadó a bejelentési jegyzékben a biztosításra kötelezett munkaviszonyának időtartamát nem a valóságnak megfelelően veszi fel, az illető biztosításra kötelezettnek bejelentését a bejelentési időszakra vonatkozólag meg nem történtnek kell tekinteni.

Az előbbi bekezdés eseteiben a munkaadó az illető biztosításra kötelezettnek biztosítása fejében az egész bejelentési időszakra eső járulékot a felére vonatkozó levonás joga nélkül az intézetnek megfizetni tartozik akkor is, ha a munkaviszony nem az egész bejelentési időszakon át állt fenn. A bejelentési időszakban megnyílt segélyezési igényből származó költséget és az eljárási költséget a munkaadó az intézetnek megtéríteni köteles.

Ha a munkaadó a bejelentési jegyzéket a szabályszerű időben be nem szolgáltatja, betegségi biztosításra kötelezett összes munkavállalói után a bejelentési időszak egész tartamára eső járulék a levonás joga nélkül a munkaadót terheli akkor is, ha a biztosításra kötelezetteknek vagy ezek egy részének munkaviszonya nem az egész bejelentési időszakon át állt fenn. Ebben az esetben a bejelentési időszakban megnyílt segélyezési igényből származó költséget és az eljárási költséget a munkaadó az intézetnek megtéríteni köteles.

Ha a munkaadó a bejelentési jegyzékben a biztosításra kötelezettnek javadalmazását a valóságtól eltérő összegben jelenti be, a bejelentési időszakra vonatkozólag a járulék különbözetének fizetése, illetőleg a segélyezési költség különbözete és az eljárási költség tekintetében a 129. § ötödik és hatodik bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

Ha valaki a 129. § utolsó bekezdésében meghatározott cselekmények valamelyikét bejelentési jegyzékben követi el, a járulékokat a bejelentési időszak egész tartamára, a levonás joga nélkül, az intézetnek megfizetni köteles. Ezenfelül ebben az esetben is fennáll a jogtalanul felvett segélyezés költségének és az eljárási költségnek megtérítésére vonatkozólag a munkaadót terhelő kötelezettség.

Ha a heti vagy havi bejelentési jegyzékkel bejelentő munkaadó a bejelentés szabályait súlyosan megszegi vagy a betegségi biztosítási járulékok megfizetésére megállapított határidőt ismételten elmulasztja, az intézet az összesített utólagos bejelentési jegyzékkel való bejelentés jogát megvonhatja.

132. § Budapesten, úgyszintén azokban a városokban és községekben, amelyekre a rendőri bejelentési kötelezettség a rendőri bejelentési intézménynek Budapest fővárosban életbeléptetéséről szóló 1879:XXVIII. tc. 23. §-a vagy egyéb jogszabály alapján kiterjesztett, a betegségi biztosításra kötelezett háztartási alkalmazottak munkájának megkezdését és munkaviszonyának megszűnését munkaadóik a biztosítás céljából is a rendőrségi bejelentés útján az erre vonatkozólag megállapított helyen és időben jelentik be.

Ha a háztartási alkalmazott nem költözik munkaadójához vagy ha munkaviszonya megszűnik a nélkül, hogy volt munkaadójától elköltöznék, a bejelentést az előbbi bekezdésben megjelölt városokban és községekben is a 129. és 130. §-ban meghatározott módon kell teljesíteni.

133. § A munkaadó a bejelentésekért akkor is felelős, ha a tettet vagy a mulasztást a bejelentések teljesítésére jogosított alkalmazottja vagy oly megbizottja követte el, akinek a megbízás keretében teljesített eljárásáért általában is felelős.

A munkaadó a bejelentés teljesítése tekintetében elkövetett szabálytalanság és mulasztás alapján őt terhelő költségmegtérítés késedelmes teljesítése esetében késedelmi pótlékot is köteles fizetni (20. §).

134. § A betegségi biztosításra kötelezettek és az önkéntesen és önkéntes továbbfizetéssel biztosítottak bejelentésére vonatkozó részletes szabályokat a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel állapítja meg. A rendelet a 129-132. §-ok rendelkezései alól kivételeket tehet és az idézett §-okban foglalt rendelkezéseket módosíthatja.

135. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a munkaadókat a bejelentési kötelezettség teljesítésében ellenőrzi és ebből a célból a vállalatot, az üzemet és a hivatalt bármikor megvizsgálhatja, a háztartás fejétől pedig a szükségesnek mutatkozó felvilágosításokat kívánhatja.

A munkaadók ellenőrzésük végett kötelesek a népjóléti és munkaügyi miniszter által megállapított módon bérjegyzékeket vezetni, ezeket a népjóléti és munkaügyi miniszter, a munkásbiztosítási bíróság, az iparhatóság, az iparfelügyelőség, a bányahatóság és az Országos Munkásbiztosító Intézet közegeinek a helyszínen felmutatni, a vállalat, az üzem vagy a hivatal összes vonatkozó nyilvántartásainak megtekintését megengedni, a bejelentések és a járulékfizetés tekintetében a szükséges adatokat rendelkezésre bocsátani és a bérjegyzékeket öt évig megőrízni.

Azokra a munkaadókra, akik biztosítási kötelezettség alá eső üzemükben ötnél több munkavállalót rendszerint nem foglalkoztatnak, a bérjegyzék vezetésének és megőrzésének kötelezettsége nem terjed ki.

Az, aki a kereseti adóra vonatkozó rendelkezések szerint az általa foglalkoztatott összes munkavállalókat nyilvántartja, a munkásbiztosítás céljára szolgáló külön bérjegyzéket nem köteles vezetni. Ez a nyilvántartás minden esetén a munkásbiztosítás céljára is szolgál és ezért öt évig meg kell őrízni, addig pedig az e § második bekezdésében megjelölt közegeknek kívánatra be kell mutatni.

136. § Ha a munkaadó a 129-132. §-okban megjelölt bejelentéseket a szabályszerű határidőben nem teszi meg vagy ha a bejelentéseket hiányosan szolgáltatja be és mulasztását az Országos Munkásbiztosító Intézettől kitűzendő, legfeljebb tizenöt napi határidő alatt sem pótolja, az intézet a 129-132. §-okban megállapított egyébkénti jogkövetkezmények érintetlenül hagyásával, a szabályszerű bejelentést a munkaadó költségére kiküldendő közegeinek helyszíni eljárásával pótoltathatja.

Helyszíni eljárást tarthat az intézet akkor is, ha a bejelentett adatok helyessége iránt alapos kétsége van; ily esetben azonban az eljárási költség csak akkor terheli a munkaadót, ha bejelentése szabálytalannak bizonyult.

137. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet vállalati pénztárát fenntartó munkaadó a biztosításra kötelezetteket bejelenteni nem köteles. A pénztár kötelékébe tartozó biztosítottakat azonban a munkaadó nyilvántartani köteles. A nyilvántartás módját az intézet ügyviteli szabályzata (142. §) részletesen megszabhatja. A nyilvántartás adatainak helyessége tekintetében az intézet vállalati pénztárát fenntartó munkaadót ugyanaz a felelősség és ugyanazok a jogkövetkezmények terhelik, amelyeket a 129-131. §-ok rendelkezései a kerületi pénztárnál bejelentő munkaadóra megállapíttatnak.

A 135. § második és negyedik bekezdésében foglalt rendelkezések hatálya az előbbi bekezdésben említett munkaadókra is kiterjed.

138. § Az iparhatóságok minden iparigazolványról és iparengedélyről, amelyet biztosításra kötelezett vállalatra, üzemre vagy foglalkozásra kiadnak, a munkaadó nevének, cégének, úgyszintén a vállalat, az üzem vagy a foglalkozás nemének megjelölésével az Országos Munkásbiztosító Intézetet egyidejűleg értesíteni kötelesek. Budapesten, Újpesten, Kispesten és Pesterzsébeten az iparhatóság a kereskedőknek, a gyárosoknak, a kereskedelmi és az iparvállalatoknak, a részvénytársaságoknak és a szövetkezeteknek kiadott iparigazolványokról és iparengedélyekről a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetet (180. §) is megfelelő módon értesíteni köteles.

Az építési hatóságok az építési engedélyeket, az elsőfokú bányahatóságok pedig a bányatörvény alá eső új üzemek létesülését az Országos Munkásbiztosító Intézettel szintén közölni kötelesek.

139. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet központja a kerületi pénztárainál és a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztárnál befolyt bevételekkel közvetlenül rendelkezik. Az intézet vállalati pénztárai a náluk keletkezett feleslegeket csak a zárószámadási év leteltével kötelesek a központ rendelkezésére bocsátani.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet igazgatósága a kerületi pénztár évi számadási feleslegének legfeljebb 20%-át az alapszabályszerű segélyeken túlmenő segélyezésre felhasználás végett évenkint a kerületi pénztár rendelkezésére bocsátja. E segélyek módja és mértéke a 31. §-ban megállapított határt meg nem haladhatja.

Az előbbi bekezdés rendelkezéseit a vállalati pénztárakra és a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztárra is megfelelően alkalmazni kell.

Az e § alapján adható segélyek nemét, módját és mértékét a kerületi választmány, illetőleg a vállalati pénztár (Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár választmánya határozza meg (107. és 108. §).

A budapesti kerületi pénztár és a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár évi számadási feleslegének megállapítása céljából az intézet igazgatósága állapítja meg azt az arányt, amely szerint az ügyviteli költség az intézet központja és a budapesti kerületi pénztár, illetőleg a debreceni kerületi pénztár és a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár között megoszlik (115. § utolsó bekezdése).

140. § A betegségi biztosítási járulékok és az Országos Munkásbiztosító Intézetnek a betegségi biztosításból befolyó egyéb bevételei nem fordíthatók más célokra, mint az e törvényben megállapított segélyezésre és a segélyezéssel kapcsolatos intézmények létesítésére, a népbetegségek ellen intézett megelőző küzdelem továbbá az anya- és csecsemővédelem előmozdítására, tartalékalap (141. §) gyüjtésére, végül az ügyvitel költségére.

141. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet rendkívüli körülmények következtében felmerült betegségi biztosítási kiadások fedezésére tartalékalapot köteles gyüjteni.

Mindaddig, amíg a tartalékalap az intézet legutóbbi öt évi betegségi biztosítási költségeinek egy évre eső átlagos összegét el nem éri, a tartalékalapra az intézet évi feleslegének legalább 50%-át kell fordítani. Ennek az összegnek kétszeresénél nagyobb betegségi biztosítási tartalékalapot (rendkívüli tartalékalap) csak a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyásával (100. § első bekezdésének 3. pontja) lehet gyüjteni.

A tartalékalap kezelését és gyümölcsöző elhelyezését a népjóléti és munkaügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve rendelettel szabályozza.

142. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet betegségi biztosítási ügyvitelére vonatkozó szabályokat mind a központra, mind a helyi szervekre vonatkozólag e törvény, a rendeletek és az alapszabály korlátai között az ügyviteli szabályzat (102. § második bekezdésének 1. pontja) állapítja meg.

A betegségi biztosítási segélyek kiszolgáltatásánál követendő eljárást az Országos Munkásbiztosító Intézet a betegsegélyezési rendtartással (100. § első bekezdésének 2. pontja) szabályozza. A betegsegélyezési rendtartás a munkaadókat igazolványok kiállítására kötelezheti és az igazolványok kiadásának feltételeit, alakjukat és kiállításuk módját szabályozza. Az a munkaadó, aki az igazolványok kiállítására vonatkozó rendelkezésekbe ütköző cselekménnyel (tettel vagy mulasztással) az intézetnek kárt okoz, a kárt az intézetnek megtéríteni köteles. Ezen a címen a munkaadó a biztosítottal szemben megtérítési igényt nem támaszthat. E rendtartás azokat a biztosítottakat és igényjogosult családtagokat, akik rendelkezéseibe ütköző cselekményt követnek el, a segélyezési igényből kizárhatja, igényüket korlátozhatja és ellenük pénzbírságot is megállapíthat.

A 129-137. §-oknak és a 140. és a 141. §-nak, valamint a jelen §-nak rendelkezéseit a különálló betegségi biztosító intézetekre is megfelelően alkalmazni kell.

B) Baleseti biztosítás

143. § A munkaadó köteles baleseti biztosításra kötelezett vállalatát, üzemét vagy hivatalát az üzemi munka megkezdésétől számított nyolc nap alatt az erre vonatkozó szabályok (162. §) szerint az Országos Munkásbiztosító Intézetnek bejelenteni.

A munkaadó személyében vagy az üzemnek a baleseti biztosításra kiható minőségében és berendezésében bekövetkezett változást a változástól, az üzem megszűnését pedig a megszűnéstől számított nyolc nap alatt kell az Országos Munkásbiztosító Intézetnek az erre vonatkozó szabályok szerint bejelenteni.

Az előbbi két bekezdésben megállapított rendelkezések hatálya alól kivétetnek a baleseti biztosítási díjat fizető (62. §) munkaadók.

144. § A díjfizető munkaadók (62. §) azokat a baleseti biztosításra kötelezetteket, akik betegségi biztosítási kötelezettség alá nem esnek, az e törvény 129. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelő módon és időben baleseti biztosítás céljából egyénenkint bejelenteni kötelesek. A bejelentést az Országos Munkásbiztosító Intézetnek annál a helyi szervénél (94. §), illetőleg annál a különálló biztosító intézetnél (93. §) kell teljesíteni, amely az illető munkavállaló betegségi biztosítási kötelezettsége esetében illetékes volna.

Az a munkaadó, aki a bejelentést a szabályszerű határidőben nem teljesíti, a munka megkezdésének időpontjától a munkaviszony megszűnéséig járó baleseti biztosítási díjat az intézetnek megfizetni köteles. A bejelentés előtt bekövetkezett baleset folytán adott kártalanítás költségét - ide nem értve a járadékokat - továbbá az eljárási költséget a munkaadó az Országos Munkásbiztosító Intézetnek megtéríteni köteles. Ezt a rendelkezést a bejelentés késedelme esetében a díjfizető munkaadók betegségi biztosításra kötelezett munkavállalóinak üzemi balesetére is alkalmazni kell.

A díjfizető munkaadó a betegségi biztosítási kötelezettség alá nem eső munkavállalója munkaviszonyának megszűnését a 130. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő módon és időben szintén bejelenteni köteles. A munkaviszony megszűnése, bejelentésének késedelmes teljesítése vagy elmulasztása esetében a munkaadó a baleseti biztosítási díjat a bejelentés megtörténtéig vagy addig, amíg az intézet a munkaviszony megszűnését más módon meg nem állapítja, az intézetnek megfizetni köteles.

145. § A baleseti biztosításra kötelezett vállalatok, üzemek, hivatalok és foglalkozások helyszíni ellenőrzésére a 135. és a 136. § rendelkezéseit kell megfelelő módon alkalmazni.

146. § A baleseti biztosítási járulék fizetésére köteles üzemeknek a teherben való részesedésére első sorban a veszélyességi táblázat irányadó. A veszélyességi táblázat tartalmazza a veszélyességi osztályokat és a minden egyes osztályra megállapított veszélyességi arányszámokat, továbbá a baleseti biztosításra kötelezett valamennyi üzemcsoport és üzemfaj felsorolását, a mindegyikre irányadó veszélyességi osztály megjelölésével.

Az üzemfajok sorozatos tételekben (üzemcímek) azt a veszélyességi osztályt kapják, amely statisztikai alapon megállapított veszélyességüknek megfelel. A veszélyesség mértékét pedig az az arányszám adja, amely az egyes üzemfajok között az előző években kifizetett beszámítható javadalmazások (61. §) és a felmerült kártalanítási költségek kölcsönös viszonylata tekintetében mutatkozik. A fokozott veszélyesség ismérveit a veszélyességi táblázat állapítja meg.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet a veszélyességi táblázatot öt évenkint felülvizsgálni és a statisztikai eredményekhez képest indokolt esetekben megfelelően módosítani köteles.

Ha az Országos Munkásbiztosító Intézet a minden ötödik év leteltét követő év végéig a veszélyességi táblázat felülvizsgálásáról, illetőleg módosításáról nem gondoskodott, erről a népjóléti és munkaügyi miniszter intézkedik.

147. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a bejelentések (143. §) alapján határoz az egyes üzemeknek a veszélyességi osztályok és arányszámok alá besorozása tárgyában (102. § harmadik bekezdése 10. pontja). A határozat tartalmazza az üzemre vonatkozó üzemcímnek és a veszélyességi táblázatban erre vonatkozólag megállapított osztálynak, valamint az illető veszélyességi osztályra megszabott arányszámok közül az üzem arányszámának kijelölését. A besorozásra vonatkozó részletes szabályokat a veszélyességi táblázatot kiegészítő szabályzat tartalmazza.

A besorozó határozat a veszélyességi táblázat hatályának tartamára érvényes mindaddig, amíg az üzem minőségében vagy berendezésében oly változás nem áll be, amelynek a veszélyességi osztályra és ezzel az arányszámra is vagy csak az arányszámra kiható jelentősége van. Ettől az időponttól kezdődő hatállyal az üzemet a megfelelő osztály és arányszám alá újból be kell sorozni.

148. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a baleseti biztosítás költségfedezéséről egymástól különálló két üzletágban, ú. m. az általános üzletágban és a bányaüzletágban gondoskodik.

Az általános üzletágba (a) tartoznak mindazok az üzemek, amelyek nem tartoznak a bányaüzletágba. A bányaüzletágba (b) tartoznak a bányatörvény hatálya alá eső bányák, kohók és segédműveik, valamint az előbbiekkel kapcsolatos és a bányatörvény hatálya alá nem eső azok az egyéb üzemeik is, amelyek az 1919. évi január hó 1. napján már fennállottak.

Mindkét üzletág külön-külön, évenkint utólag osztja fel és rója ki a munkaadókra a számadási évben felmerült költségeket.

Az önkéntesen biztosítottak, mint díjfizetők (63. §) az általános üzletágba tartoznak.

Az évi felosztás és kirovás alá kerülő összeghez a balesetbiztosítás célját szolgáló mentésügy költségére évenkint 200,000 pengőt kell hozzáadni, amely a két üzletág között a számadási évben felmerült költségeik arányában oszlik meg. Az intézet a megjelölt összeget a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelkezésére bocsátja, aki azt a mentésügy céljára fordítja.

149. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a besorozott üzemekkel (147. §) rendelkező munkaadókat évenkint felhívja, hogy a felosztás és kirovás (148. §) céljából a számadási évben üzemeikben kifizetett beszámítható javadalmazásokra (61. §) vonatkozó kimutatást legkésőbb az évnek február hó 15. napjáig beterjesszék. Azzal szemben, aki a kitűzött határidőben ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, az intézet a beszámítható javadalmazást a rendelkezésre álló adatok alapján állapítja meg.

Ha a munkaadó a kimutatást beterjeszti, de az intézet azt kirovás alapjául nem fogadja el, pótlásra vagy kiegészítésre megfelelő új határidőt tűz ki. Azzal szemben, aki a kitűzött határidőben ennek a felhívásnak nem tesz eleget, az előbbi bekezdésben megállapított jogkövetkezményt kell alkalmazni.

Ha az üzemet az általános felhívás kibocsátását követő időben sorozták be, a munkaadót a besorozás után kell a kimutatás beterjesztésére felhívni.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet járulékkirovásának alapjául szolgáló beszámítható javadalmazás összegét nem kifogásolhatja az, aki az e § első, illetőleg második bekezdésében említett bejelentési kötelezettségét késedelmesen vagy egyáltalán nem teljesítette.

150. § Az évi költségek összegezésében a felmerült kártalanítási és a mentésügyi költségen (148. §) felül figyelembe kell venni az ügyviteli költségnek az illető üzletágra eső aránylagos részét, úgyszintén az illető üzletágban a tartalékalap (153. §) képzésére fordítandó összeget is; viszont mindezeknek összegéből a baleseti biztosítási díjakat (62. és 63., az üzletág javára befolyt megtérítési összegeket (169. §) és a netáni egyéb bevételeket le kell vonni. Egy-egy üzletágban a veszélyességi arányszámnak és a javadalmazásnak egységére vonatkoztatott évi ú. n. egységdíjtétel egyfelől az illető számadási évben abban az üzletágban felosztandó és kirovandó összegnek, másfelől az ugyanabban az üzletágban, ugyanarra az évre megállapított beszámítható javadalmazások és veszélyességi arányszámok szorzatösszegének hányadosa adja. Az egységdíjtétel szolgáltatja az illető számadási évben egy-egy munkaadóra eső balesetbiztosítási járulék (61. §) kulcsát.

151. § A baleseti biztosítási díjakat a betegségi biztosítási járulékokkal együtt, illetőleg ezek módjára kell kiróni és beszedni.

A betegségi biztosítási kötelezettség alá nem eső biztosításra kötelezettek baleseti biztosítási díjainak kirovására és beszedésére az Országos Munkásbiztosító Intézetnek az a helyi szerve (94. §), illetőleg az a különálló biztosító intézet (93. §) illetékes, amely betegségi biztosítási kötelezettség esetében a betegségi biztosítási járulékok tekintetében illetékes volna. A különálló biztosító intézetek a baleseti biztosítási díjakat az Országos Munkásbiztosító Intézet javára költségmentesen róják ki és szedik be.

152. § A baleseti biztosítási járulékok és díjak és az Országos Munkásbiztosító Intézetnek a baleseti biztosításból befolyó egyéb bevételei nem fordíthatók más célra, mint az e törvényben megállapított kártalanításra és a kártalanítással kapcsolatos intézmények létesítésére, a mentésügyre (148. §), balesetelhárításra, tartalékalap (153. §) gyüjtésére, végül az ügyvitel költségére.

153. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet az általános üzletágban és a bányaüzletágban külön-külön tartalékalapot köteles gyüjteni.

Az általános üzletágban a tartalékalapra az 1927., az 1928. és az 1929. évre az évi kártalanítási költség hét-hét százalékát, azután pedig minden további három-három évre egy-egy százalékkal csökkenő százalékát kell fordítani mindaddig, amíg a tartalékalapra fizetett összeg az évi kártalanítási költség négy százalékára le nem száll. Ettől az időtől kezdve a tartalékalapot az évi kártalanítási költség négy százalékával kell gyarapítani és a gyümölcsözőleg elhelyezett tartalékalap jövedelmét az üzletág baleseti biztosítási terheinek részben való fedezésére kell felhasználni.

A bányaüzletágban a tartalékalapra az 1927. évre az évi kártalanítási költség harminc százalékát, az 1928. évre húsz százalékát, az 1929. évre pedig tíz százalékát kell fordítani. Azontúl a tartalékalapot három éven át az évi kártalanítási költség tíz-tíz százalékával, azután minden további három-három éven át egy-egy százalékkal csökkenő összeggel kell gyarapítani mindaddig, amíg a tartalékalapra fizetett összeg az évi kártalanítási költség négy százalékára le nem száll. Ettől az időtől kezdve a tartalékalapot az évi kártalanítási költség négy százalékával kell gyarapítani és a gyümölcsözőleg elhelyezett tartalékalap, jövedelmét az üzletág baleseti biztosítási terheinek részben való fedezésére kell felhasználni.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet a tartalékalapnak az előbbi bekezdésekben megállapítottaknál magasabb százalékban gyarapítását is (rendkívüli tartalékalap) elhatározhatja (100. § első bekezdésének 3. p.).

A tartalékalapok jövedelmét a népjóléti és munkaügyi miniszter engedélyével a megállapított határidő előtt is igénybe lehet venni, az igénybevett összeget azonban vissza kell téríteni. A visszatérítés módját a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg.

A tartalékalap kezelésére és gyümölcsöző elhelyezésére a 141. § utolsó bekezdése irányadó.

154. § A munkaadó minden üzemi balesetről (69. §), amely neki vagy megbizottjának tudomására jutott, huszonnégy órán belül az üzem helyére illetékes elsőfokú rendőri hatóságnál és az Országos Munkásbiztosító Intézetnek az üzem helyére illetékes kerületi pénztáránál, továbbá az illetékes kerületi iparfelügyelőnél jelentést tenni köteles. A bányatörvény hatálya alá eső bánya- és kohóüzemmel rendelkező munkaadó a rendőri hatóság helyett az illetékes elsőfokú bányahatóságnak (bányakapitányságnak) tesz jelentést. Ha az üzem bányatárspénztár kötelékébe tartozik (176. §), a jelentést a kerületi munkásbiztosító pénztár helyett a bányatárspénztárnál kell megtenni.

A munkaadó köteles a tudomására jutott minden balesethez azonnal orvost hívni, aki a balesetről szóló jelentésben arról is nyilatkozik, hogy a sérülés előreláthatólag halálos lesz-e, vagy ha nem, mily ideig tartó gyógykezelést, továbbá keresőképtelenséget vagy keresőképességcsökkenést és utóbbi esetben mily mértékűt von maga után.

Az üzem helyén kívül előforduló balesetet az az orvos köteles bejelenteni, aki az első segélyt nyujtotta. Ennek a bejelentésnek negyvennyolc órán belül annál az elsőfokú rendőri hatóságnál és annál a kerületi pénztárnál kell történnie, amelynek területén a baleset bekövetkezett vagy ahol a sérült a baleset után az első orvosi segélyt kapta. Az e § első bekezdésében megjelölt megfelelő esetekben a jelentést annál az elsőfokú bányahatóságnál, illetőleg annál a bányatárspénztárnál kell megtenni, amelynek hatáskörébe az üzem tartozik. Az orvos a kerületi pénztárnál, illetőleg a bányatárspénztárnál tett jelentésért díjazást kap. A díjazás mértékét a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

155. § A baleseti sérültnek járó kártalanítási segélyeket (71. § első bekezdésének 1. és 2. p.) az Országos Munkásbiztosító Intézet helyi szervei útján szolgáltatja ki. Azoknak, akik betegség esetére valamely különálló betegségi biztosító intézetnél vannak biztosítva (93. §), az előbb említett segélyeket a különálló intézet adja.

A 72. § értelmében a baleseti biztosítást terhelő segélyeket az Országos Munkásbiztosító Intézet megtéríti. A különálló intézet adja e segélyeket azoknak a sérülteknek is, akik betegség esetére biztosításra nem kötelezettek, de e kötelezettség esetében az illető intézet tagjai volnának. Ebben az esetben a munkaadót a különálló intézet javára terheli a megtérítési kötelezettség (72. § első bekezdése).

Az Országos Munkásbiztosító Intézet bármely baleseti sérültet, illetőleg foglalkozási betegségben szenvedő beteget közvetlen kezelésbe vehet át. Ebben az esetben az összes segélyek (71. § első bekezdésének 1. és 2. pontja) kiszolgáltatása az Országos Munkásbiztosító Intézet feladata, még pedig a 72. § szerint a betegségi biztosítást terhelő segélyek tekintetében a különálló betegségi biztosító intézet terhére.

156. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet azt a bejelentett balesetet (154. §), amely előreláthatólag a baleseti biztosítást terhelő kártalanítási igényt von maga után (72. §), rendszerint a baleset színhelyén lehetőleg sürgősen megvizsgálja. A vizsgálat idejéről a sérültet, illetőleg a meghaltnak legközelebbi hozzátartozóját, a munkaadót és a kerületi iparfelügyelőt is értesíteni kell, mindezeket oly időben, hogy a vizsgálat foganatosításában résztvehessenek. A vizsgálathoz szükség esetében a sérült kezelőorvosát vagy más szakértőt is meg lehet hívni. A sérült a vizsgálatnál magát képviseltetheti. A vizsgálatról jegyzőkönyvet kell felvenni.

A vizsgálat költsége - ide nem értve az iparfelügyelő kiszállásából származó költségeket, amelyeket a kereskedelemügyi tárca visel - az Országos Munkásbiztosító Intézetet terheli.

A bányahatóság hatáskörébe tartozó (154. § első bekezdése) baleset megvizsgálása, az e § első bekezdésében foglalt rendelkezések figyelembevételével ennek a hatóságnak feladata. E hatóság a vizsgálat idejéről az Országos Munkásbiztosító Intézetet is kellő időben értesíti és a balesetvizsgálati jelgyzőkönyvet lehetőleg nyolc nap alatt az intézetnek megküldi.

A bányahatóság a vizsgálattal felmerült költségét maga viseli.

A balesetvizsgálat a sérült vagy a meghalt személyi adatainak megállapításán felül a következőkre terjed ki:

1. a baleset időpontjára és okára;
2. a sérülés természetére és következményeire;
3. a munkaadó vagy meghatalmazottja vagy a sérült vagy harmadik személyek mulasztására.

157. § Az az orvos, aki a kezelt betegen foglalkozási betegség (70. §) jelenséget észleli, köteles erről az illetékes kerületi pénztárnak (154. §), illetőleg a bányatárspénztárnak negyvennyolc óra alatt jelentést tenni. A kerületi pénztár, illetőleg a bányatárspénztár a bejelentett esetet megvizsgálja; szükség esetében a vizsgálat foganatosítása végett az illetékes elsőfokú bányahatóságot (154. §) keresi meg.

158. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a balesetvizsgálat adatai alapján a kártalanítási eljárást foganatosítja, amelynek során hivatalból kinyomozza a járadékra irányadó beszámítható javadalmazást (80. §), halál esetében az igényjogosult családtagok (75-78. §-ok) személyi adatait, a sérült, illetőleg a meghalt régebbi testi fogyatkozásait és esetleges járadékait (81. §), úgyszintén a kezelőorvos és az intézet kerületi pénztárának főorvosa, valamint szükség esetében más felülvizsgáló orvos véleménye alapján kideríti a keresőképtelenségnek, illetőleg a keresőképesség csökkenésének a balesettel, illetőleg a foglalkozási betegséggel összefüggését és a keresőképesség csökkenésének fokát is.

A munkaadók az Országos Munkásbiztosító Intézet felhívására a kártalanítás megállapítására vonatkozó adatokat nyolc nap alatt bejelenteni kötelesek. Ennek elmulasztása esetében az Országos Munkásbiztosító Intézet a szükséges adatokat a helyszínén szerezheti be (136. §).

A kártalanítást igénylő köteles a kártalanítás elbírálásához és a járadék megállapításához szükséges adatokat az Országos Munkásbiztosító Intézet rendelkezésére bocsátani és az elrendelt orvosi vizsgálatnak vagy kórházi (gyógyintézeti) megfigyelésnek magát alávetni. E kötelesség megszegése a kártalanítási eljárás felfüggesztését vonhatja maga után. A felfüggesztés tartamára járadékot az eljárás újabb folyamatba tétele esetében sem lehet megállapítani.

159. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a kártalanítási eljárás eredménye alapján a járadékigény tárgyában határoz (105. §) és ha a járadékigényt megállapítja, kezdetét és tartamát, valamint mértékét is meghatározza.

A járadékot a táppénz megszűnését követő nappal kezdődő hatállyal (71. §) kell megállapítani. A járadék megállapításáig az intézet helyi szerve, illetőleg a különálló betegségi biztosító intézet (155. §) a járadékba beszámítandó járadékelőleget ad. A járadékelőleg az előrelátható járadék mértékéig terjedhet és az előlegben netán kifizetett többletet a járadék havi részleteiből legfeljebb ezeknek egynegyed részéig lehet levonni.

160. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a baleseti sérültet akár saját kérelmére, akár hivatalból felülvizsgáltathatja. Az intézet a felülvizsgálat eredményéhez képest a sérült állapotában bekövetkezett változás alapján járadékát megállapíthatja, megszüntetheti, leszállíthatja vagy felemelheti (83. §).

Ha a baleseti sérült a felülvizsgálatnak magát nem veti alá, járadékát meg kell szüntetni mindaddig, amíg a felülvizsgálatra vonatkozó meghagyásnak eleget nem tesz.

Az intézet a járadék tárgyában hozott határozatát a baleseti sérült állapotában bekövetkezett változás címén nem változtathatja meg addig, amíg a járadékigény tárgyában per folyik.

Ha a per folyama alatt a baleseti sérült állapotában változás állt be, az intézet a változást a megfelelő adatok közlésével a perbíróságnak bejelenti és a változásnak megfelelő kérelmet terjeszt elő. Az ily kérelmet határidőhöz nem kötött fellebbezési kérelemnek kell tekinteni. A kérelem a per állása szerint közvetlenül a Munkásbiztosítási Felsőbíróságnál is előterjeszthető.

A felülvizsgálat eredménye alapján hozott kártalanítási új határozatnak a járadékigény tárgyában esetleg korábban hozott bírói ítélet jogerőre emelkedését megelőző időre visszaható ereje nem lehet.

161. § Az, akinek járadékigénye tárgyában kártalanítási eljárás hivatalból nem folyt, igényét az Országos Munkásbiztosító Intézetnél bejelentheti. A bejelentés joghatályosan csak a balesetet, foglalkozási betegség esetében pedig csak a betegségi biztosítási segély megszűnését követő egy éven belül vagy ha a halál a baleset vagy a foglalkozási betegség következtében később áll be, a családtagok kártalanítási igényére (74. §) a halál napját követő hat hónapon belül történhetik. Egy éven túl, de legfeljebb két éven belül történt bejelentést is figyelembe kell venni, ha a bejelentő igazolja, hogy a baleset, illetőleg a foglalkozási betegség következményeit csak az egy évi határidő eltelte után lehetett megállapítani.

162. § A baleseti biztosításra kötelezett üzemek, úgyszintén a betegségi biztosítási kötelezettség alá nem eső biztosításra kötelezettek egyénenként való bejelentésére vonatkozó (143. és 144. §) eljárást, továbbá a veszélyességi táblázat megállapításánál (146. §) és a költségfelosztásnál és kirovásnál (148. §) követendő eljárást, a baleseti biztosítási járulékok, járulékelőlegek és díjak beszedését, az üzemi balesetek, illetőleg a foglalkozási betegségek bejelentésére, a balesetvizsgálatra és a kártalanításra, továbbá a balesetelhárításra vonatkozó eljárást a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel szabályozza. A bányatörvény hatálya alá eső bánya- és kohóüzemmel és az ily üzem segédüzemével kapcsolatos balesetek, illetőleg foglalkozási betegségek bejelentésére és az ily balesetek vizsgálatára vonatkozó eljárást a népjóléti és munkaügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve szabályozza.

Az előbbi bekezdésben említett rendeleti szabályozás kiterjed azokra is, akiknek baleseti biztosítási kötelezettsége szünetel (58. §). Az utóbbiak tekintetében a népjóléti és munkaügyi miniszter az érdekelt miniszterekkel egyetértve jár el.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet baleseti biztosítási ügyvitelére vonatkozó szabályokat e törvény, a rendeletek és az alapszabály korlátai között az ügyviteli szabályzat (142. §) állapítja meg.

C) Egészségvédő és balesetelhárító rendszabályok

163. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a biztosításra kötelezett vállalatokra üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra vonatkozó egészségvédő és balesetelhárító óvórendszabályokat bocsát ki. Az óvórendszabályok bizonyos berendezések és készülékek alkalmazását is elrendelhetik.

Az egészségvédő és a balesetelhárító óvórendszabályok kibocsátása akár általában a biztosítás körébe vont összes vállalatokra, üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra, akár csak egyes iparágakra, üzemfajokra vagy foglalkozásokra, történhetik.

Az óvórendszabályok megalkotása, úgyszintén módosításuk és kiegészítésük tárgyában hozott határozatok (102. §) a népjóléti és munkaügyi miniszternek az illetékes miniszterrel egyetértő jóváhagyásával válnak joghatályossá.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet azokat a biztosításra kötelezett vállalatokat, üzemeket, hivatalokat és foglalkozásokat, amelyek az intézetnél betegség vagy baleset esetére biztosítottakat foglalkoztatnak, ellenőrzi abban a tekintetben, hogy azok a biztosítottak egészségének megvédése és a balesetek, úgyszintén a foglalkozási betegségek elhárítása végett szükséges óvórendszabályokat megtartják-e. Az ellenőrzés egyfelől az üzem megbetegedési és baleseti adatainak nyilvántartása alapján, másfelől helyszíni vizsgálatok foganatosítása útján történhetik.

Az e §-ban megállapított rendelkezések a háztartásokra nem terjednek ki.

164. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet egyes vállalatokra, üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra a joghatályos óvórendszabályokban (163. §) megállapítottakon felül különleges viszonyaikhoz képest megfelelő külön óvóintézkedések foganatosítását rendelheti el. Az óvóintézkedés valamely berendezés vagy készülék alkalmazását is magában foglalhatja. Az óvóintézkedés tárgyában hozott határozatot közölni kell az érdekelt munkaadóval, aki a határozat ellen a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt panaszt tehet a népjóléti és munkaügyi miniszternél. A panaszt az intézetnél kell előterjeszteni. A határozat, akár éltek ellene panaszszal, akár nem, minden esetben a népjóléti és munkaügyi miniszternek az illetékes miniszterrel egyetértő jóváhagyásával válik joghatályossá.

A 163. § utolsó két bekezdésének rendelkezéseit az óvóintézkedések tekintetében is alkalmazni kell.

165. § Az óvórendszabályokat, illetőleg az óvóintézkedéseket az azok betartására kötelezett vállalatok, üzemek, hivatalok és foglalkozások minden munkahelyiségében magyarul és az ott foglalkozók jelentékenyebb részének anyanyelvén is könnyen hozzáférhető helyen ki kell függeszteni.

Az egyes gépeken az óvórendszabályokban, illetőleg óvóintézkedésekben megállapított figyelmeztető táblákat ki kell függeszteni.

166. § Az, aki a joghatályos egészségvédő óvórendszabályok vagy óvóintézkedések (163. és 164. §) foganatosítását elmulasztja, a betegségi biztosítási járulékok tekintetében a 25. §-ban megállapított következményeket viseli.

Az, aki a joghatályos balesetelhárító óvórendszabályok vagy óvóintézkedések (163. és 164. §) foganatosítását vagy a foganatosításnak a kitűzött határidőben való igazolását elmulasztja, baleseti biztosítási fokozott járulékot visel, akként, hogy ily mulasztás megállapítása esetében az illető üzem a veszélyességi táblázat magasabb osztályába sorozható, ha pedig a legmagasabb veszélyességi osztályba tartozik, veszélyességi arányszáma a legmagasabb osztály közepes veszélyességi arányszámának kétszereséig emelhető.

Ha az előbbi bekezdésben említett mulasztást baleseti biztosítási díj fizetésére kötelezett munkaadó követi el, a balesetbiztosítási díj kétszereséig terjedhető baleseti biztosítási pótdíj fizetésére lehet kötelezni (102. §).

167. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet az illetékes hatóságnál is kérheti óvórendszabályok vagy óvóintézkedések elrendelését. A hatóság az ily megkeresés tárgyában sürgősen határozni köteles. A határozatot az Országos Munkásbiztosító Intézettel közölni kell és az ellen az Országos Munkásbiztosító Intézet a vonatkozó szabályok szerint fellebbezhet.

A hatóság az egészségvédő és a balesetelhárító óvórendszabályok és óvóintézkedések tárgyában tett rendelkezéseit, valamint a munkaadóknak a hatósági rendelkezésekkel szemben elkövetett mulasztásait az Országos Munkásbiztosító Intézettel minden esetben közölni köteles.

168. § Ha a munkaadó vagy az a megbízottja, akinek megbízásából eredő eljárásáért felelős, a hatóság által elrendelt egészségvédő óvórendszabályt vagy óvóintézkedést nem foganatosította, a munkaadó a mulasztás által okozott betegségből származó segélyezési és eljárási költséget az intézetnek megtéríteni köteles.

Ugyanez a megtérítési kötelezettség terheli a munkaadót abban az esetben is, ha ő vagy megbízottja a biztosítottnak betegségét szándékosan idézte elő.

A megbízott egyetemlegesen kártérítésre kötelezett, ha az egészségvédő óvórendszabály vagy az egészségvédő óvóintézkedés foganatosítását a munkaadó utasítása ellenére mulasztotta el vagy ha a biztosítottnak betegségét szándékosan idézte elő.

Az intézetnek e § alapján a munkaadó és megbízotja ellen érvényesíthető követelése a segélyezés befejezésétől, a segélyezés készpénzbeli egyenértékének utólagos megtérítése esetében pedig a vonatkozó fizetés teljesítésétől számított egy év alatt elévül.

169. § Ha a munkaadó vagy az a megbízottja, akinek megbízásából eredő eljárásáért felelős, a hatóság által elrendelt balesetbiztosító óvórendszabályt vagy óvóintézkedést nem foganatosította, a munkaadó a mulasztás által okozott balesetből, illetőleg foglalkozási betegségből származó segélyezési, kártalanítási és eljárási költséget az intézetnek megtéríteni köteles.

Ugyanez a megtérítési kötelezettség terheli a munkaadót abban az esetben is, ha ő vagy megbízottja a biztosítottnak balesetét, illetőleg foglalkozási betegségét szándékosan idézte elő.

A megbízott kártérítési kötelezettségére a 168. § harmadik bekezdését kell alkalmazni.

Az intézet a kártalanítás tőkeértékét követelheti.

Az intézetnek e § alapján a munkaadó és megbízottja ellen érvényesíthető követelése az intézetnek, illetőleg a bíróságnak a kártalanítást megállapító első határozata jogerőre emelkedésétől számított egy év alatt elévül.

170. § A 163-168. §-ok rendelkezéseinek az egészségvédő óvórendszabályok és óvóintézkedések alkalmazásában a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetre és a Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézetre kiterjedő hatálya van a náluk biztosított vállalatok, üzemek, hivatalok és foglalkozások tekintetében.

XV. FEJEZET

A betegségi biztosítás különálló intézetei (93. §)

A) A 93. §-ban 1-5. alatt felsorolt intézetek

171. § A m. kir. Posta Betegségi Biztosító Intézetének biztosításra kötelezett tagjai a m. kir. posta hatóságainál, hivatalaiban, műhelyeiben és egyéb üzemeiben, valamint a távíró s távbeszélő vonalai építésénél és fenntartási munkáinál tényleges szolgálatban álló kincstári alkalmazottak, ideértve a távirdamunkásokat is, továbbá a postamesterek és ezeknek szolgálati szempontból szükséges, esküt vagy fogadalmat tett alkalmazottai, végül a m. kir. posta részéről állandó állami nyugellátást élvező nem tényleges alkalmazottak, valamint a m. kir. posta alkalmazottainak állandó állami nyugellátásban részesülő özvegyei és szülőtlen vagy a szülőtlenekkel egy tekintet alá eső árvái.

172. § A m. kir. Államvasutak Betegségi Biztosító Intézetének és a magánvasutak betegségi biztosító intézeteinek biztosításra kötelezett tagjai a m. kir. államvasutak, illetőleg a magánvasutak tényleges szolgálatban álló alkalmazottai, ideértve a munkásokat, úgyszintén a javadalmazás nélkül foglalkoztatott alkalmazottakat és munkásokat is, továbbá a m. kir. államvasutaktól, illetőleg a magánvasutaktól nyugellátást élvező nem tényleges alkalmazottak és munkások, valamint az alkalmazottaknak és a munkásoknak a m. kir. államvasutaktól, illetőleg a magánvasutaktól nyugellátásban részesülő özvegyei és szülőtlen vagy a szülőtlenekkel egy tekintet alá eső árvái.

Minden közforgalmú vasút köteles betegségi biztosító intézetet létesíteni. Kivételesen több közforgalmú vasút közös betegségi biztosító intézetet tarthat fenn, ha ez az illető üzemeknek, illetőleg a biztosításra kötelezetteknek érdeke. Közös betegségi biztosító intézetnek felállítását a népjóléti és munkaügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve engedélyezi.

A népjóléti és munkaügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve a közforgalmú vasutat betegségi biztosító intézet létesítésének kötelezettsége alól előterjesztése alapján vagy hivatalból felmentheti, ha a különálló betegségi biztosító intézet fenntartása célszerűnek nem látszik. Ebben az esetben a vasutnak az e § első bekezdésében említett munkavállalóit, ideértve azokat is, akik nyugellátást élveznek, továbbá nyugellátásban részesülő özvegyeiket és árváikat is, az Országos Munkásbiztosító Intézet biztosítja.

A közforgalmú közúti vasút biztosító intézetet felállítani nem köteles. Az ily vasút azonban jogosult biztosító intézetet felállítani, ha vonalai több község területén át vezetnek vagy ha alkalmazottainak jelentékenyebb száma a külön betegségi biztosító intézet felállítását indokolja. Közforgalmú közúti vasút külön betegségi biztosító intézetének felállítását a népjóléti és munkaügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve engedélyezi.

173. § A m. kir. Postatakarékpénztár Betegségi Biztosító Intézetének biztosításra kötelezett tagjai a postatakarékpénztár tényleges szolgálatban álló alkalmazottai, nyugellátást élvező nem tényleges alkalmazottai, úgyszintén ezeknek nyugellátásban részesülő özvegyei és szülőtlen vagy a szülőtlenekkel egy tekintet alá eső árvái.

174. § A m. kir. Dohányjövedék Betegségi Biztosító Intézetének biztosításra kötelezett tagjai a m. kir. dohányjövedék tényleges szolgálatban álló alkalmazottai, ideértve a munkásokat is, továbbá a dohányjövedék nyugellátást élvező nem tényleges alkalmazottai (munkásai is), úgyszintén ezeknek nyugellátásban részesülő özvegyei és szülőtlen vagy a szülőtlenekkel egy tekintet alá eső árvái.

175. § A 171-174. §-okban felsorolt betegségi biztosító intézetek önkormányzati szervezetét, figyelemmel e törvény rendelkezéseire, alapszabályuk állapítja meg. Alapszabályukat a népjóléti és munkaügyi miniszter, még pedig a 171. és a 172. §-ban felsoroltakét a kereskedelemügyi miniszterrel, a 173. és a 174. §-ban felsoroltakét a pénzügyminiszterrel egyetértve hagyja jóvá.

A minisztérium a 171-174. §-okban említett betegségi biztosító intézeteknél való tagságra vonatkozó rendelkezéseket rendelettel módosíthatja.

Az első bekezdésben említett intézeteknek elnöke a munkaadónak képviselője. Ebben a tekintetben az alapszabály rendelkezik.

Az e §-ban tárgyalt betegségi biztosító intézetek ügyeit, amennyiben azok az önkormányzati szervek hatáskörébe nem tartoznak, a munkaadó saját közegeivel és saját költségén, még pedig az üzem kezelésétől elkülönítve intézi.

A járulékok és a biztosításból befolyó egyéb bevételek nem fordíthatók más célra, mint az alapszabályban megállapított segélyezésre és a segélyezéssel kapcsolatos intézmények létesítésére, a népbetegségek ellen irányuló megelőző küzdelem előmozdítására és tartalékalap gyüjtésére. Az évi zárószámadási felesleget az alapszabály rendelkezéseihez képest ugyanezekre a célokra kell felhasználni. A felesleg felhasználásáról az önkormányzat a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyásával határoz. A zárószámadási hiány fedezéséről a munkaadó nem kamatozó kölcsönnel gondoskodik. A törvényesen szedhető legmagasabb járulék esetében jelentkező hiány a munkaadót terheli.

Ha az intézetet több munkaadó közösen tartja fenn (172. § második bekezdése), az ügyvitel tekintetében, úgyszintén az ügyviteli költségnek, továbbá a munkaadókat terhelő nem kamatozó kölcsönnek és a hiány fedezésének a munkaadók között való megosztása tekintetében az intézet alapszabálya rendelkezik.

A 118. § rendelkezéseinek hatálya az e §-ban tárgyalt intézetekre is kiterjed.

A segélyezést és a fedezetről való gondoskodást, úgyszintén az ezek tekintetében követendő eljárást minden egyes intézet alapszabálya és az ezzel kapcsolatos egyéb szabályzata (ügyviteli szabályzata, betegsegélyezési rendtartása, stb.) figyelemmel e törvénynek rendelkezéseire, állapítja meg.

Az alapszabály a javadalmazás számítása (16. §), úgyszintén a segélyek neme és mértéke tekintetében e törvénytől eltérő rendelkezéseket tehet.

B) A bányatárspénztárak

176. § A bányatárspénztár biztosításra kötelezett tagjai az illető társpénztár alapszabálya értelmében kötelékébe tartozó vállalatnak, üzemeknek és foglalkozásoknak betegségi biztosításra kötelezett munkavállalói. A bányatárspénztár működési köre az alapszabály útján kiterjeszthető a bányatárspénztár kötelékébe tartozó vállalatoknak a törvény hatályba lépése idejében létező üzemével vagy üzemeivel azonos vagy szomszédos területen létesített újabb üzemeire is.

A bányatárspénztárnak biztosításra kötelezett tagjai a 6. § első bekezdésének 3. pontjában említett betegségi biztosításra kötelezettek közül azok a rokkantsági nyugbérben részesülők, akik mint munkavállalók utóljára a társpénztár tagjai voltak és tovább is azon a területen laknak, amelyen belül a bányatárspénztár tagjainak orvosi gyógykezeléséről maga tud gondoskodni (működési terület). Ugyanezt a rendelkezést a nyugbérben részesülő és a társpénztár működési területén lakó özvegyekre és árvákra is megfelelően alkalmazni kell abban az esetben, ha az, akinek jogán özvegyi vagy árvanyugbért kapnak, mint munkavállaló utoljára a társpénztár tagja volt.

A bányatárspénztárnak önkéntesen biztosított tagja (11. §) csak az lehet, aki az e § első bekezdésében említett vállalatnak, üzemnek vagy foglalkozásnak munkavállalója.

Önkéntes továbbfizetéssel tagságát az egyébkénti feltételek (13. §) esetében is csak az tarthatja fenn, akinek az e § első bekezdésében megjelölt vállalatnál, üzemnél vagy foglalkozásban való munkaviszonya azért szűnt meg, mert orvosi megállapítás szerint egészségi állapota következtében addigi munkakörét nem folytathatja. Önkéntes továbbfizetéssel tagságát nem tarthatja fenn azonban az, aki mezőgazdasági munkával keresetszerűen foglalkozik.

177. § Bányatárspénztár e törvény rendelkezései szempontjából az, amely e törvény hatálybalépése idejében jóváhagyott alapszabály alapján működik. E törvény hatályba lépése után bányatárspénztárt mint különálló betegségi biztosító intézetet alakítani nem lehet és a bányatörvény hatálya alá eső üzem részére az egyébkénti törvényes feltételekkel (122. §) csak az Országos Munkásbiztosító Intézet helyi szerveként működő vállalati pénztár alakítható.

A bányatárspénztáraknak, ezek között a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár, valamint a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárának is önkormányzati szervezetét, figyelemmel e törvény rendelkezéseire, alapszabályuk állapítja meg. Alapszabályukat a népjóléti és munkaügyi miniszter hagyja jóvá, aki a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár társpénztárának alapszabálya tekintetében a kereskedelemügyi miniszterrel, a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya alapszabálya tekintetében pedig a pénzügyminiszterrel egyetértve jár el.

A bányatárspénztárnak elnöke a munkaadó, akit megbízottja képvisel. A munkaadó a bányatárspénztár kezeléséről saját közegeivel és saját költségén gondoskodik és a törvényszerű kezelésért és működésért vagyonával felelős.

A 114. § harmadik és negyedik bekezdése rendelkezéseit a bányatárspénztárakra is alkalmazni kell, azzal az eltéréssel, hogy előterjesztésnek a népjóléti és munkaügyi miniszterhez van helye. A 118. § rendelkezéseinek hatálya a bányatárspénztárakra szintén kiterjed. Kiterjednek a bányatárspénztárakra a 126. és a 127. § rendelkezései is, azzal, hogy az ott említett bejelentéseket a népjóléti és munkaügyi miniszterhez is meg kell tenni. Ennek elmulasztása esetében a pénzbírságot a népjóléti és munkaügyi miniszter szabja ki.

A 128. § rendelkezéseit bányatárspénztárra azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy azt a biztosításra kötelezettek létszámának csökkenése okából csak akkor lehet feloszlatni, ha a létszám állandóan kétszázon alul marad. A 128. § első bekezdésének 5. pontját a bányatárspénztárakra alkalmazni nem lehet. A feloszlatott bányatárspénztár vagyonának rendeltetését a feloszlatott bányatárspénztár önkormányzata a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyásával állapítja meg.

A 175. § negyedik bekezdésének rendelkezéseit a bányatárspénztárakra is alkalmazni kell.

A segélyezést és a fedezetről való gondoskodást, úgyszintén az ezek tekintetében követendő eljárást a bányatárspénztár alapszabálya és az ezzel kapcsolatos egyéb szabályzata (ügyviteli szabályzata, betegsegélyezési rendtartása, stb.) figyelemmel e törvénynek rendelkezéseire állapítja meg. A 175. § utolsó bekezdése a bányatárspénztárakra nem nyer alkalmazást.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet feladatkörébe tartozó baleseti biztosítás helyi teendőit a kötelékükbe tartozó üzemek tekintetében megtérítési igény nélkül a bányatárspénztárak látják el.

C) Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézet

178. § A Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézetnek biztosításra kötelezett tagjai mindazok, akik valamely belföldi vagy a belföldön állandó képviselettel bíró hajózási-, kotró-, rév-, komp- és tutajozó-vállalatnál vagy munkánál, e vállalatok üzemi céljait szolgáló gyáraiban, műhelyeiben, építkezéseinél és fenntartási munkálatainál mint betegségi biztosításra kötelezett munkavállalók foglalkoznak (1. § 13. pont), továbbá azok, akik mint az előbb említett vállalatoknak nyugellátásban részesülő alkalmazottai vagy alkalmazottainak nyugellátásban részesülő özvegyei és árvái (6. § első bekezdésének 1. pontja) betegségi biztosításra kötelezettek. Ennek az intézetnek betegségi biztosításra kötelezett tagjai, továbbá az intézet alkalmazottai, úgyszintén nyugellátásban részesülő alkalmazottai és alkalmazottainak nyugellátásban részesülő özvegyei és árvái is.

A minisztérium felhatalmazást kap, hogy a Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézetnél való biztosítás kötelezettségét rendelettel oly vállalatokra, üzemekre, hivatalokra és foglalkozásokra is kiterjeszthesse, amelyek az e § első bekezdésében megjelöltek közé nem tartoznak, de a nemzetközi fuvarozást szolgálják és a hajózással kapcsolatba hozhatók.

179. § Az intézet elnökét és a szükséges számú alelnökeit a minisztérium előterjesztésére az államfő nevezi ki. Az elnök és az alelnök tisztségére és jogkörére a 113. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Tiszteletdíjukat az intézet terhére a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg.

Az intézet önkormányzati szervezetét, figyelemmel e törvény rendelkezéseire, alapszabálya állapítja meg. Az intézet alapszabályát a népjóléti és munkaügyi miniszter hagyja jóvá.

Az intézet ügyvitelét saját alkalmazottai teljesítik. Ezeknek az alkalmazottaknak szolgálati viszonyát, különösen szakképzettségüket, fegyelmi joghatóságukat és a fegyelmi eljárást, továbbá az illetményeket és az ellátási díjakat az intézet szolgálati, fegyelmi, illetmény- és nyugdíjszabályzata állapítja meg, figyelemmel az Országos Munkásbiztosító Intézet alkalmazottaira irányadó megfelelő rendelkezésekre. E szabályzat joghatályosságához a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása szükséges.

Az intézet ügyvitelének költsége, ideértve az alkalmazottak illetményeit és nyugellátását is, az intézetet terheli.

A 175. § negyedik, ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik bekezdésének rendelkezéseit erre az intézetre is alkalmazni kell.

Az alapszabály a külföldön tartózkodó biztosítottak biztosítása fejében fizetendő járulékok és e biztosítottak és igényjogosult családtagjaik segélyezése tekintetében az e törvényben foglalt rendelkezésektől (53. §) eltérő szabályokat állapíthat meg.

D) Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet (Ferenc József Pénztár)

180. § A Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet biztosításra kötelezett tagjai mindazok, akik Budapest, Újpest, Kispest és Pesterzsébet területén betegségi biztosításra kötelezett vállalatokban, üzemekben, hivatalokban és foglalkozásokban mint betegségi biztosításra kötelezett kereskedelmi alkalmazottak foglalkoznak. Ide tartoznak a kereskedőknél, a gyárosoknál, a kereskedelmi és az iparvállalatoknál, a részvénytársaságoknál és a szövetkezeteknél alkalmazott tisztviselők, könyvvezetők, pénztárosok, levelezők, kereskedősegédek, raktárfelügyelők, ügynökök, utazók, kereskedelmi gyakornokok és tanoncok. Ennek az intézetnek betegségi biztosításra kötelezett tagjai továbbá az intézet alkalmazottai, úgyszintén nyugellátásban részesülő alkalmazottai és alkalmazottainak nyugellátásban részesülő özvegyei és árvái is.

Az előbbi bekezdés rendelkezése nem terjed ki azokra a kereskedelmi alkalmazottakra, akik vállalati pénztárt fenntartó munkaadónak munkavállalói (123. §).

Az intézetnél önkéntesen biztosíthatók azok az önkéntes biztosításra jogosultak (11. §), akik az intézet működési területén laknak és a kereskedelmi foglalkozás körébe tartoznak.

A minisztérium felhatalmazást kap, hogy a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet területi illetékességét az e § első bekezdésében megjelölteken felül egyéb városokra és községekre is kiterjessze és az intézet tagjai közé az ott megjelölteken felül egyéb biztosításra kötelezetteket is besoroljon.

181. § Az intézet elnökét és a szükséges számú alelnökeit a minisztérium előterjesztésére az államfő nevezi ki. Az elnök és az alelnök tisztségére és jogkörére a 113. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Tiszteletdíjukat az intézet terhére a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg.

Az intézet önkormányzati szervezetét, figyelemmel e törvény rendelkezéseire, alapszabálya állapítja meg. Az intézet alapszabályát a népjóléti és munkaügyi miniszter hagyja jóvá. Az intézet igazgatóságának munkaadó tagjait felerészben a Budapesti Kereskedelmi Testület, felerészben pedig a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara kereskedelmi osztálya saját kebeléből választja. A népjóléti és munkaügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy az intézet igazgatósága munkaadó tagjainak választására jogosult egyesületeket és testületeket és ezeknek képviseleti arányát az előbbi rendelkezéstől eltérően rendelettel állapítsa meg.

Az intézet ügyvitelét saját alkalmazottai teljesítik, az ügyvitel költsége az intézetet terheli. Az alkalmazottak tekintetében a 115. § első hat bekezdését, 116. és 119. §-át erre az intézetre is megfelelően alkalmazni kell. Alkalmazni kell továbbá erre az intézetre is a járulékok és a bevételek, valamint a zárószámadási felesleg felhasználása tekintetében a 175. § ötödik bekezdésének, a segélyezés és a fedezetről való gondoskodás tekintetében az idézett § nyolcadik bekezdésének rendelkezéseit.

A 118. § rendelkezéseinek hatálya erre a intézetre is kiterjed.

182. § Az intézet kezelésében lévő kórházi alap vagyonának használata tekintetében a Budapesti Kereskedelmi Testületnek ellenőrző joga van. Egyébként a Budapesti Kereskedelmi Testületnek a kórházi alap vagyonára vonatkozó magánjogait e törvény nem érinti.

IV. RÉSZ

Állami felügyelet, vegyes, büntető és átmeneti rendelkezések

XVI. FEJEZET

Állami felügyelet

183. § A biztosító intézetek (92. és 93. §) felett a felügyeletet a népjóléti és munkaügyi miniszter gyakorolja.

A népjóléti és munkaügyi miniszter az intézeteknek és helyi szerveiknek ügy- és vagyonkezelését, ideértve könyveiket, nyilvántartásaikat, levelezéseiket és irományaikat is, évenkint rendszerint legalább egyszer a helyszínen saját közegeivel vizsgálat alá véteti. Ezenfelül az intézeteknél váratlan rovancsolásokat tarthat és kimutatásokat követelhet a vagyon, az ügyforgalom, a taglétszám és a beteg- és járadékoslétszám állapotáról. Általában őrködik azon, hogy az intézetek a törvényt, az alapszabályt és egyéb szabályzatokat megtartsák, törvényszerű kötelezettségeiket teljesítsék, kellő takarékossággal járjanak el és bevételeiket kizárólag törvényszerű rendeltetésükre fordítsák.

A népjóléti és munkaügyi miniszter hozzájárulásával az általa elrendelt vizsgálatokban és rovancsolásokban esetről-esetre az önkormányzat is megfelelő módon közreműködhetik.

A népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása alá eső határozatokat a jóváhagyás előtt végrehajtani nem szabad. Ha azonban a miniszter a felterjesztés beérkezésétől számított negyven nap alatt nem nyilatkozik, a felterjesztett határozatot jóváhagyottnak és végrehajthatónak kell tekinteni.

184. § A népjóléti és munkaügyi miniszter az intézetek önkormányzati szerveinek összehívását bármikor elrendelheti, összehívásukról maga is intézkedhetik, üléseiken és tanácskozásaikon kiküldötte utján részt vehet.

185. § Az intézet önkormányzatának oly határozata ellen, amely munkásbiztosítási bíráskodás útjára nem tartozik, az érdekelt fél és az illető önkormányzati szerv bármely tagja is tizenöt nap alatt panasszal élhet a népjóléti és munkaügyi miniszterhez. A tizenöt napot a határozat meghozatalának napjától kell számítani. Ha azonban a határozatot szabály szerint kézbesíteni kell, az említett határidő a kézbesítés napjától számít. A miniszter az ily határozatot, ha az a törvénnyel vagy rendelettel vagy az alapszabállyal vagy az önkormányzat valamely szabályzatával ellenkezik, megsemmisítheti. A miniszter a megsemmisítéssel kapcsolatban az intézetet szabályszerű új határozat hozatalára utasíthatja. Ha az önkormányzat szabályszerű új határozat hozatalát megtagadja vagy ismételten a törvénnyel, rendelettel vagy az alapszabállyal vagy valamely szabályzattal ellenkező határozatot hoz, a népjóléti és munkaügyi miniszter szükség esetében az illetékes önkormányzati szerv megfelelő határozatáig maga intézkedhetik.

A népjóléti és munkaügyi miniszter panasz hiányában hivatalból is megsemmisítheti az intézet önkormányzatának azt a határozatát vagy az intézetnél történt azt az intézkedést, amely a törvénnyel vagy rendelettel vagy az alapszabállyal vagy az önkormányzat valamely szabályzatával ellenkezik. Megsemmisítésnek azonban hivatalból sincs helye, ha az ügy munkásbiztosítási bíráskodás útjára tartozik.

A népjóléti és munkaügyi miniszternek intézkedése ellen további jogorvoslatnak nincs helye. Az intézkedés azonban a rendes bíróság elé tartozó ügyekben a bírói eljárás útját nem zárja ki.

186. § A minisztérium azoknak az önkormányzati szerveknek, amelyek jogellenesen működnek, működését felfüggesztheti és e szerveket fel is oszlathatja, ha törvényszerű működésük egyébként nem biztosítható. A feloszlásra vonatkozó intézkedés történhetik új választás elrendelésével vagy e nélkül. Utóbbi esetben a minisztérium az önkormányzat jogkörét a választásig ideiglenesen az elnökre vagy ebből a célból kirendelt kormánybiztosra ruházhatja.

Ha a biztosítottak vagy a munkaadók vagy egyes csoportjaik a választást megtagadják vagy meghiusítják, a minisztérium az önkormányzati szervek hiányzó tagjai ideiglenesen kinevezheti.

XVII. FEJEZET

Vegyes rendelkezések

187. § A biztosító intézetek (92. és 93. §) fizetési meghagyásaikat és határozataikat, valamint felhívásaikat és értesítéseiket akár a posta, akár saját közegeik útján kézbesíttethetik.

A munkaadónak küldött fizetési meghagyás vagy határozat postai költsége a munkaadó terhére felszámítható. Az intézet a postai költségnek megfelelő összeget felszámíthatja akkor is, ha a kézbesítést saját közegei útján teljesíti.

188. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet ügyvitele körében intézkedik:

1. a betegségi és a baleseti biztosítási kötelezettség és az önkéntes vagy az önkéntes továbbfizetéssel biztosítás,
2. a betegségi és a baleseti biztosításban felmerült helyszíni eljárás költségeinek megtérítése (136. és 145. §),
3. a vállalati pénztárt fenntartó munkaadónak ebből származó elszámolási kötelezettsége (124., 126., 127. és 128. §),

4. a baleseti biztosítási járulékok kirovása és visszatérítése (148. §),
5. a baleseti biztosítási járulékelőleg egyéni kirovása,
6. a betegségi biztosítási járulékoknak, a biztosítottakat terhelő pótjárulékoknak (24. §) és a baleseti biztosítási díjaknak kirovása és visszatérítése,
7. a munkaadónak vagy megbízottjának az e törvényen alapuló és a betegségi biztosítással kapcsolatos megtérítési kötelezettsége, illetőleg igénye (53., 129., 130., 131. és 168. §),
8. a betegségi biztosítási segélyek és a kártalanító bizottság hatáskörébe nem tartozó baleseti kártalanítás (105. §) tárgyában.

A betegségi biztosítási járulék és a munkavállalót terhelő pótjárulék, a baleseti biztosítási járulék, járulékelőleg és díj, végül a munkaadónak betegségi biztosítási megtérítési kötelezettsége tárgyában fizetési meghagyás alakjában kell intézkedni.

189. § Az ügyvitel körében tett intézkedés (fizetési meghagyás) ellen a kézbesítéstől, az intézkedésnek szóbeli közlése esetében pedig ettől számított nyolc nap alatt a fél írásban vagy szóval előadható felszólamlással élhet az önkormányzat illetékes szervéhez (102, 104. és 107. §). A felszólamlásnak a végrehajtásra halasztó hatálya van. Az ügyviteli szabályzat (142. és 162. §) állapítja meg, hogy az intézkedést mely esetekben lehet e § hatálya alá eső módon szóbeli úton közölni.

A különálló betegségi biztosító intézeteknél (93. §) a 188. és az e §-ban felsorolt kérdésekben az intézet alapszabálya rendelkezik.

190. § A biztosító intézet önkormányzatának a munkásbiztosítási bíráskodás útjára tartozó (1921:XXXI. tc.) határozatai ellen a fél a kézbesítéstől számított tizenöt nap alatt írásban vagy szóval előadható fellebbezéssel élhet. Baleseti járadékra vonatkozó határozatok ellen a fél a kézbesítéstől számított három hónap alatt fellebbezhet.

Az előbbi bekezdés rendelkezései nem érintik a 113. § utolsóelőtti bekezdésében, illetőleg a 114. § utolsó bekezdésében foglalt, a fellebbezésre vonatkozó rendelkezések hatályát.

A fél fellebbezése a segélyezés vagy a kártalanítás tárgyában hozott határozat foganatosítását nem gátolja.

A fellebbezési határidő elmulasztása miatt a munkásbiztosítási bíráskodási eljárás szabályai szerint igazolásnak van helye.

Az elkésett fellebbezés visszautasítása és az igazolás elfogadása tárgyában a munkásbiztosítási bíróság határoz.

191. § Az ügyvitel körében tett intézkedés (fizetési meghagyás), ha törvényes határidőben felszólamlást nem adtak elő, úgyszintén az önkormányzatnak határozata (189. és 190. §), ha törvényes határidőben fellebbezéssel nem éltek, jogerőre emelkedik.

A jogerős intézkedés (fizetési meghagyás) ellen újrafelvétellel élni nem lehet. A jogerős határozat ellen újrafelvételnek van helye. Az újrafelvételre a közigazgatási eljárásnak a vitás ügyekben követendő szabályait kell megfelelően alkalmazni.

Az ügyvitel körében tett jogerős intézkedés (fizetési meghagyás) és az önkormányzat jogerős határozata végrehajtható közokirat. Végrehajtható közokirat az e törvény alapján pénzbírságot kiszabó jogerős határozat (110., 127. 142. és 205. §) is.

Az önkormányzatnak a fizetési meghagyás ellen előadott felszólamlás alapján hozott határozata a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható. A fellebbezés jogerős elintézéséig azonban a közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600 P. M. sz. rendelet 68. §-ának (1) bekezdésében foglalt törvényes rendelkezésnek esetét kivéve, árverés nem foganatosítható, úgyszintén a végrehajtás következtében befolyt összeg a végrehajtató kielégítésére nem fordítható, a lefoglalt követelés a végrehajtóra át nem ruházható, sem kezéhez nem utalványozható.

192. § Az e törvény alapján járó szolgáltatások behajtására, biztosítására, elévülésére és visszafizetésére a közadók kezeléséről szóló törvényes rendelkezések irányadók. A pénzügyminiszter a népjóléti és munkaügyi miniszterrel egyetértve módosító és kiegészítő rendelkezéseket tehet.

193. § Az e törvény alapján kiszabott és befolyt pénzbírságokat (110., 127., 142. és 205. §) intézeti kórházak, gyógyintézetek és üdülőtelepek létesítésére kell fordítani.

194. § Az állam, a törvényhatóságok, a községek, az ezek által fenntartott vagy segélyezett intézetek, valamint a közforgalomra berendezett hazai közlekedési vállalatok és az e törvény hatálya alá eső intézetek ipari szükségleteinek és munkáinak beszerzésénél az odaítélésből kizáratnak azok a munkaadók, akik a versenytárgyalási hirdetés lejártának napját megelőző hat hónapnál régebben esedékessé vált betegségi biztosítási járulékkal, baleseti biztosítási járulékkal, járulékelőleggel vagy díjjal tartoznak az e törvény hatálya alá eső intézetek valamelyikének.

Az előbbi bekezdésben megjelölt szükségletek és munkák kiírása alapján ajánlattevő köteles ajánlatához vállalatának, üzemének, hivatalának vagy foglalkozásának az előbb említett munkásbiztosítási köztartozásairól megfelelő kimutatást csatolni. A kimutatás kiállítására, a kiállításért felszámítható díjazásra és a díjakból befolyt összeg felhasználására a 27. § vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az az ajánlat, amelyhez az előbbi bekezdésben említett kimutatást nem csatolták, az odaítélésnél figyelembe nem vehető.

195. § A betegségi és a baleseti biztosítási statisztikai adatok összeállítása és feldolgozása, ideértve azokat a statisztikai adatokat is, amelyek azokra vonatkoznak, akiknek baleseti biztosítási kötelezettsége szünetel (58. §), a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal feladata.

A betegségi és a baleseti biztosítási statisztika adatgyüjtéseinek felsorolását a m. kir. Központi Statisztikai Hivatalról szóló 1897:XXXV. tc. 3. §-a szerint a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal évi munkatervébe fel kell venni; a statisztika eredményeinek közzétételére és a törvényhozás elé terjesztésére az 1897:XXXV. tc. 5. §-át kell alkalmazni.

196. § A hatóságok az intézetek törvényszerű megkereséseinek eleget tenni és azokat működésükben támogatni kötelesek.

197. § A kórház (klinika, gyógyintézet, ideértve a magángyógyintézeteket is) köteles az e törvény hatálya alá eső intézet megkeresésére közölni azokat az adatokat, amelyeket az intézet valamely ápolt segélyezési vagy kártalanítási igényének elintézése végett kíván.

198. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet és a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet ügyviteli költségéhez az 1928. évi január hó 1 napjától kezdve állami hozzájárulást kap. A hozzájárulás összege mindkét intézetnél összesen évi 2.200,000 pengő. A hozzájárulási összeget a két intézet között a népjóléti és munkaügyi miniszter osztja fel.

A minisztérium felhatalmazást kap, hogy az említett állami hozzájárulás összegének újabb megállapítása folytán az 1927/28. költségvetési évre megállapított hozzájárulási összeggel szemben jelentkező többletet az 1927/28. évi bevételekből fedezhesse.

199. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet a betegségi biztosítási és a baleseti biztosítási ágról, illetőleg ezen belül a két üzletágról (147. §) elkülönített számadásokat vezet.

Az Országos Munkásbiztosító Intézet az állam által nem fedezett ügyviteli költségeit (198. §) a betegségi biztosítás és a baleseti biztosítás, illetőleg a baleseti biztosítás két üzletága között az alapszabály erre vonatkozó rendelkezései szerint osztja meg. Az intézet alapszabálya állapítja meg a két biztosítási ág közös intézményeinek létesítésével és fenntartásával járó költséghez való hozzájárulás mértékét is.

200. § A biztosító intézetek önkormányzatának tagjai, úgyszintén alkalmazottaik az eljárásuk során tudomásukra jutott üzemi és üzleti titok tekintetében titoktartásra kötelesek. Üzemi vagy üzleti titkot mással jogtalanul közölni, a maga vagy más javára jogtalanul felhasználni tilos. Tilos a tisztségüknél vagy állásuknál fogva megtudott vagy reájuk bízott és valamely család vagy személy jó hírnevét veszélyeztető titoknak alapos ok nélkül való felfedezése is.

201. § Ha a biztosítottnak vagy családtagjának betegsége alapján más ellen kártérítés jár, ez a követelés a kiszolgáltatott segélyek erejéig az intézetre száll át. Az intézetre száll át a baleseti kártalanítás erejéig az a kártérítési követelés is, amely a biztosítottnak, illetőleg családtagjának a baleset vagy a foglalkozási betegség alapján más ellen jár (90. §).

202. § Az intézetek, önkormányzati szerveik, az ügyvitelben alkalmazott tisztviselők és egyéb alkalmazottak az állam, a törvényhatóság és a község pénzügyi igazgatása részéről a munkaadók adóztatása szempontjából oly hivatalos iratok kiszolgáltatására, amelyekből egyes adókötelesek vagyoni és jövedelmi viszonyaira vonatkozó adatokat lehet nyerni, igénybe nem vehetők.

203. § A minisztérium felhatalmazást kap, hogy a betegségi és a baleseti biztosítás tárgyában más állammal vagy államokkal viszonossági egyezményt köthessen és egyezménnyel e törvény rendelkezéseitől eltérhessen.

204. § Azok az okiratok, amelyek egyfelől az intézetek, másfelől tagjaik, valamint egyfelől a munkaadó, másfelől a biztosított között e törvényen alapuló jogviszonyok létesítése, megállapítása vagy lebonyolítása céljából keletkeznek, továbbá az e törvény rendelkezései alapján kiállított egyéb okiratok is a váltók és az utalványok kivételével, végül a biztosító intézetek üzleti könyvei illetékmentesek.

A közigazgatási hatóságoknál e törvény rendelkezései alapján benyujtott beadványok szintén illetékmentesek.

XVIII. FEJEZET

Büntető rendelkezések

205. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, ezer pengőig, ismétlés esetében pedig háromezer pengőig terjedhető pénzbírsággal kell büntetni azt a munkaadót, aki elfogadható mentőok nélkül:

1. az e törvényben vagy az e törvény alapján kibocsátandó rendeletekben és szabályzatokban meghatározott jelentéseket (bejelentéseket) vagy okirati igazolásokat nem a törvényes határidőben vagy nem a törvényes szabályok szerint teljesíti; vagy
2. a betegségi biztosítási járulékokat és pótjárulékokat, a baleseti biztosítási járulékokat, járulékelőlegeket, díjakat és pótdíjakat esedékesség szerint be nem fizeti.

A pénzbírságot az intézet szabja ki. A kiszabásra illetékes önkormányzati szervet az alapszabály jelöli ki. Ha az alapszabály szerint nem az igazgatóság, hanem más önkormányzati szerv illetékes, határozata ellen panaszt lehet tenni az igazgatósághoz. Az igazgatóságnak pénzbírságot kiszabó határozata ellen a népjóléti és munkaügyi miniszterhez lehet panaszt tenni. A panaszra - akár az igazgatósághoz, akár a népjóléti és munkaügyi miniszterhez intézik - a 110. § utolsó bekezdése irányadó.

206. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az a munkaadó:

1. aki jelentésében (bejelentésében) vagy az okirati igazolásban szándékosan valótlan adatot ad elő vagy aki abból a célból, hogy az e törvény értelmében őt terhelő fizetési kötelezettségtől jogtalanul mentesüljön, bejelentési kötelezettségét a törvényes határidőben vagy a törvényes szabályok szerint szándékosan nem teljesíti vagy aki a biztosításra kötelezett munkavállalójától levonható járulékrészt a törvényes határidőben szándékosan meg nem fizeti;
2. aki bérjegyzéket (135. § nyilvántartást) nem vezet vagy azt a megszabott időig meg nem őrzi;

3. aki az intézet, a felügyeleti vagy más hatóság és a munkásbiztosítási bíróság kiküldött közegeinek a szükséges felvilágosítást nem adja meg, a helyszíni vizsgálatot megakadályozza vagy a vonatkozó jegyzékek és nyilvántartások megtekintését nem engedi vagy megakadályozza;

4. aki az óvórendszabályokat, illetőleg az óvóintézkedéseket, valamint a figyelmeztető táblákat (165. §) ki nem függeszti;

5. aki a tudomására jutott üzemi balesethez azonnal orvost nem hív (154. §)*;*

6. aki a biztosítottnak az intézetet betegségszínleléssel vagy más törvényellenes módon megkárosító cselekményét előmozdítja (24. §)*;*

7. aki biztosításra kötelezett alkalmazottját önkormányzati tisztségének betöltésében a nála tett bejelentés ellenére magakadályozza (110. §)*;*

8. aki munkavállalójával e törvénybe ütköző szerződést köt (21. és 64. §) vagy egyébként javadalmazásából törvényellenesen levon vagy többet von le, mint amennyire vagy pedig később von le, mint amennyi ideig a levonásra jogosult.

207. § A 206. § 1. pontjában említett fizetési késedelem annyi kihágás tényálladékát alkotja, ahány fizetési meghagyással szemben késedelmet követtek el.

Ha a vonatkozó szabályok valamely tartozás esedékességét a fizetési meghagyásban megjelölt teljesítési határidő helyett más módon határozzák meg, az előbbi bekezdés rendelkezését az esedékességi napok számához képest kell megfelelően alkalmazni.

208. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az a biztosított, illetőleg családtag (32. §)*:*

1. aki betegség színlelésével vagy más törvényellenes módon az intézettől segélyezést vesz igénybe (24. §)*;*

2. aki a kórházba (klinikára) felvétele alkalmával teljesített kihallgatásában oly valótlan tényeket állít vagy oly való tényeket elhallgat amelyeknek a biztosítási jogviszony megállapítására jelentősége van (48. §)*;*

3. aki az intézetnek gyógykezelés céljából eljáró orvosát sértő kifejezésekkel illeti;

végül elköveti a kihágást az a biztosított,

4. aki az egészségvédő és a balesetelhárító óvórendszabályokat vagy óvóintézkedéseket meg nem tartja (163. és 164. §).

209. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, aki a kifüggesztett egészségvédő és baleset elhárító óvórendszabályokat, illetőleg óvóintézkedéseket, valamint figyelmeztető táblákat (165. §) jogtalanul eltávolítja, megrongálja vagy olvashatatlanná teszi.

210. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az intézet önkormányzatának az a tagja, aki az ügyköre teljesítésében tudomására jutott és valamely család vagy személy jó hírnevét veszélyeztető titkot vagy az üzemi avagy üzleti titkot mással jogtalanul közli, a maga vagy más javára jogtalanul felhasználja.

211. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el a nyilvános gyógyszertárnak az a tulajdonosa (kezelője, bérlője), aki az intézet orvosának szabályszerű rendelésére kívánt gyógyszernek az intézet számlájára hitelezéssel való kiszolgáltatását megtagadja (34. §).

212. § Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az az orvos, aki az üzem helyén kívül bekövetkezett balesetről, amelyben első segélyt nyujtott (154., az elsőfokú rendőrhatóságnak és a kerületi pénztárnak, úgyszintén az az orvos, aki az általa kezelt beteg foglalkozási betegségéről a kerületi pénztárnak, illetőleg a bányatárspénztárnak (157. §) egyáltalán nem vagy csak késedelmesen tesz jelentést.

213. § A 206. § 1. pontjában meghatározott kihágás büntetése két hónapig terjedhető elzárás és hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetés.

A 206. § 2-8. pontjában és a 208-212. §-okban megjelölt kihágások büntetése hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetés.

A 206. § 2-8. pontjában és a 208-211. §-okban megjelölt kihágások büntetése két hónapig terjedhető elzárás és hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetés, ha oly egyén követte el, akit ugyanolyan kihágás miatt már egyízben megbüntettek; ez a szabály nem alkalmazható, ha az utolsó kihágás elkövetését megelőző büntetés kiállása óta két év elmult.

214. § Ha a vállalatot vagy az üzemet üzletvezető (meghatalmazott üzemvezető) vezeti, a vállalat vagy az üzem körében elkövetett cselekményekért az e törvény előbbi rendelkezéseiben (205-213. §-ok) a munkaadóra rótt felelősség rendszerint az üzletvezetőt (meghatalmazott üzemvezetőt) terheli. Ez a rendelkezés nem zárja ki a munkaadó megbüntetését, ha a cselekményt maga követte el vagy abban részes volt.

Részvénytársaságnál, szövetkezetnél, közkereseti és betéti társaságnál, alkalmi egyesülésnél, testületnél, egyesületnél és társulatnál az e törvény előbbi bekezdéseiben a munkaadóra rótt ily felelősség azt az igazgatósági tagot, igazgatót, cégtársat vagy a vezetőségnek azt a tagját terheli, aki munkaköre szerint az e törvényben meghatározott vonatkozó feladatokat ellátni köteles.

A kihágási cselekménnyel kapcsolatos kártérítési kötelezettség minden esetben a munkaadót terheli.

XIX. FEJEZET

Átmeneti és életbeléptető rendelkezések

215. § Az e törvénnyel jogok megállapítására feltételül megszabott időtartamba azt az időtartamot, amely az 1907:XIX. tc. hatálya alá eső pénztárnál való biztosításban felmerült, akként kell beszámítani, mintha a biztosított az előbb megjelölt időtartamon át ennek a törvénynek hatálya alá eső intézetnél lett volna biztosítva.

Azt az időtartamot, amelynek lejárta a jelen törvény szerint a jogot megszünteti, ennek a törvénynek életbelépésétől kezdve kell számításba venni. Ha azonban ez a törvény valamely jog megszűnésére az 1907. évi XIX. törvénycikk rendelkezéseivel egyenlő vagy hosszabb időt állapít meg, az e törvény hatálybalépte előtt eltelt időt is számításba kell venni.

216. § Az 1907:XIX. tc. 39. §-ával létesített baleseti biztosítási tőkefedezeti üzletág az 1927. évi január hó 1. napjától kezdődő hatálylyal megszűnik és jogai és kötelezettségei az általános üzletágra szállnak át.

Az e törvény hatálybalépése idejében érvényben lévő veszélyességi táblázat (146. §) az 1931. évi december hó 31. napjáig hatályban marad.

217. § A népjóléti és munkaügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy az e törvény hatálybalépését megelőző időben történt balesetekkel összefüggő járadékoknak és járadékpótlékoknak az e törvény rendelkezéseinek megfelelő járadékokra való átszámítását rendelettel szabályozza.

218. § Az Országos Munkásbiztosító Intézetnek és a különálló betegségi biztosító intézeteknek (93. §) az e törvény hatálybalépését követő első alapszabályát és első betegsegélyezési rendtartását a népjóléti és munkaügyi miniszter állapítja meg és az első önkormányzati szervek megalakításáról és összehívásáról is intézkedik. A népjóléti és munkaügyi miniszter a különálló betegségi biztosító intézetek közül a m. kir. posta, a m. kir. államvasutak és a közforgalmú magánvasutak betegségi biztosító intézeteinek valamint a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár társpénztárának alapszabályát a kereskedelemügyi miniszterrel, a m. kir. postatakarékpénztár, a m. kir. dohányjövedék, valamint a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárának alapszabályát pedig a pénzügykincstári kőszénbánya társpénztárának alapszabályát pedig a pénzügyminiszterrel egyetértve állapítja meg. A bányatárspénztárak alapszabályai tekintetében - ide nem értve a diósgyőri m. kir. állami vas- és acélgyár, valamint a komlói m. kir. kincstári kőszénbánya társpénztárát - a népjóléti és munkaügyi miniszter mintaalapszabály kibocsátásával rendelkezik.

Azokra a különálló betegségi biztosító intézetekre, amelyeknek alapszabályát a népjóléti és munkaügyi miniszter e törvény életbelépését megelőzőleg már megállapította, e § első bekezdésének rendelkezése csak annyiban terjed ki, amennyiben e törvény rendelkezései szempontjából az alapszabály módosítása szükségesnek mutatkozik.

219. § Az 1907:XIX. tc. alapján működött kerületi munkásbiztosító és vállalati betegsegélyző pénztárak, úgyszintén a Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztár is e törvény hatálybalépése napjával felszámolnak.

A felszámolás eredménye alapján mutatkozó vagyonfelesleg az Országos Munkásbiztosító Intézet tulajdonába megy át, amely a felesleg egyharmad részét az intézet illető kerületi pénztárának, illetőleg vállalati pénztárának, illetőleg a működését tovább folytató Debreceni Kereskedelmi Betegsegélyző Pénztárnak rendelkezésére bocsátja, a kötelékükbe tartozó biztosított tagjainak az alapszabályszerű segélyeken túlmenő segélyezése céljából. E segélyek módja és mértéke a 31. §-ban megállapított határt meg nem haladhatja. (139. § második bekezdése.)

A felszámolás eredménye alapján mutatkozó hiány az Országos Munkásbiztosító Intézetre hárul.

A felszámolást az Országos Munkásbiztosító Intézet kiküldött közege vezeti és a felszámolási művelet, úgyszintén a felesleg felhasználására vonatkozó határozat a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása alá esik.

220. § Az Országos Munkásbiztosító Pénztár vagyona, úgyszintén helyi szerveinek külön vagyonai, valamint a kezelésükben levő és meghatározott célokra lekötött vagyonok mind a cselekvő, mind a szenvedő állapot szerint az Országos Munkásbiztosító Intézetre szállnak át és ennek tulajdonát alkotják. Ez a körülmény azonban e vagyonok jogszerű rendeltetésére való fordítását nem érinti.

Ha az előbbi bekezdésben említett vagyon rendeltetése tárgyában határozatot nem hoztak vagy ha az eredeti cél meg nem valósítható vagy ha a körülmények változása folytán az eredetileg meghatározottnál megfelelőbb célra lehet a vagyont fordítani, erre vonatkozólag a népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyásával az intézet kerületi választmánya, illetőleg vállalati pénztárának választmánya határoz.

221. § A m. kir. dohánygyári betegsegélyző pénztárak felszámolnak. A felszámolást a m. kir. dohányjövedéki központi igazgatóság foganatosítja és a felszámolási műveletet a népjóléti és munkaügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve hagyja jóvá. E pénztárak jogai és kötelezettségei a m. kir. Dohányjövedék Betegségi Biztosító Intézetére szállnak át.

222. § Az Országos Munkásbiztosító Intézet jogutóda az 1907:XIX. tc. és az ezt kiegészítő és módosító törvényes rendelkezések alapján működő Országos Munkásbiztosító Pénztárnak.

A Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet jogutóda az idézett törvény és a kapcsolatos rendeletek alapján működő Ferenc József Kereskedelmi Kórház Budapesti Kereskedelmi Betegápolóegylet Magánegyesületi Betegsegélyző Pénztárának.

A m. kir. Dohányjövedék Betegségi Biztosító Intézete jogutóda a dohánygyári betegsegélyző pénztáraknak.

Az e törvény alapján működő többi intézet azonos az itt meghatározott néven (93. §) jelenleg működő betegségi biztosító intézettel.

223. § E törvény életbelépésének napjával az Országos Munkásbiztosító Pénztár és helyi szervei, úgyszintén a Ferenc József Kereskedelmi Kórház Budapesti Kereskedelmi Betegápolóegylet Magánegyesületi Betegsegélyző Pénztár minden alkalmazottjának - ideértve a tisztviselőorvosokat - szolgálati viszonya megszűnik, tekintet nélkül arra, hogy szolgálati szabályzat vagy szerződés szerint véglegesítve voltak-e.

Az e törvény hatálybalépésének idejében tényleges szolgálatban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak a 115., illetőleg a 181. §-ban említett módon képesítésre való tekintet nélkül kinevezhetők, illetőleg a szolgálatba átvehetők, ha a szolgálat követelményeinek megfelelnek.

A kinevezésnél, illetőleg az átvételnél kizárólag a munkásbiztosítási közszolgálat érdekét kell irányadónak venni.

A kinevezett, illetőleg átvett alkalmazottak szolgálati idejébe a nyugdíjigény szempontjából be kell számítani azt az időt, amelyet az 1907. évi XIX. tc. alapján fennálló pénztári nyugdíjintézet alapszabálya beszámítani rendel.

Az a kinevezett, illetőleg átvett alkalmazott, aki a kinevezés után nyugdíjba beszámítható illetmény címén kevesebbet kapna, mint amilyen összegű nyugdíjba beszámítható illetményt a munkásbiztosító pénztárnál előzőleg élvezett, a különbözetet fizetés természetével bíró személyi pótlék címén megtartja. E pótlékot magasabb fizetési fokozatba való előléptetés vagy magasabb fizetési osztályba való kinevezés esetében ugyanazzal az összeggel kell csökkenteni, amellyel a nyugdíjba beszámítható illetménynek összege emelkedett.

224. § Az Országos Munkásbiztosító Pénztárnak és helyi szerveinek, úgyszintén a Ferenc József Kereskedelmi Kórház Budapesti Kereskedelmi Betegápoló Egylet Magánegyesületi Betegsegélyző Pénztárának azokat az alkalmazottait, akik az Országos Munkásbiztosító Intézet, illetőleg a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet szolgálatába nem neveztetnek ki vagy nem vétetnek át, legkésőbb az 1928. évi január hó 1-étől számított hatállyal szabályszerű elbánás alá kell vonni. A szabályszerű elbánás alatt a nyugalombahelyezést vagy a végkielégítést kell érteni. Azokat az alkalmazottakat, akik a reájuk vonatkozó szabályzat alapján nyugdíjra igényt adó szolgálati időt betöltötték, nyugdíjazni, azokat pedig, akik a nyugdíjra igényt adó szolgálati időt még nem töltötték be, végkielégíteni kell.

A nyugdíjra igényt adó szolgálati idő betöltése szempontjából annak a hónapnak utolsó napját kell iranyadóul venni, amely hónapban az alkalmazott részére a szabályszerű elbánás alá vonásra vonatkozó rendeletet kézbesítették.

A végkielégítést a napidíjasoknál és a napibéreseknél összilletményeik négy heti, a többi alkalmazottnál pedig három hónapi összegében kell megállapítani. Az Országos Munkásbiztosító Pénztár és helyi szervei alkalmazottainak végkielégítése az Országos Munkásbiztosító Intézetet, a Ferenc József Kereskedelmi Kórház Budapesti Kereskedelmi Betegápolóegylet Magánegyesületi Betegsegélyző Pénztára alkalmazottainak végkielégítése pedig a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézetet terheli.

225. § Az Országos Munkásbiztosító Pénztár alkalmazottainak nyugdíjintézete felszámol. A népjóléti és munkaügyi miniszter jóváhagyása alá eső felszámolás eredményében jelentkező vagyont az Országos Munkásbiztosító Intézet, a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet és a Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézet között befizetéseik arányában meg kell osztani. Az intézetek a felszámolás eredménye alapján kapott vagyont a 115. § ötödik bekezdésében említetteknek megfelelő célokra fordítják.

Az előbbi bekezdésben említett nyugdíjintézet nyugdíjasait az ott megnevezett három biztosító intézet saját terhére veszi át, külön-külön a szerint, hogy melyiknek alkalmazásában teljesített tényleges szolgálat alapján jutottak nyugdíjas állományba.

Az Országos Munkásbiztosító Pénztár alkalmazottai nyugdíjintézetének szabályzata hatályát veszti és a nyugdíjintézet nyugdíjasainak nyugellátására mindenkor az állami nyugdíjasokra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. Azok, akik a nyugdíjintézetnek korábban érvényben volt szabályzata szerint nyugdíjigényüket önkéntes továbbfizetéssel fenntartották, ezt az igényüket annál a biztosító intézetnél teljesített önkéntes járulékfizetéssel, amelynél utoljára tényleges szolgálatban voltak, továbbra is fenntarthatják. A járulékfizetés módozatait és az önként továbbfizetők, illetőleg özvegyeik és árváik nyugdíjigényét az eddig érvényben volt szabályok alapelveinek szem előtt tartásával a népjóléti és munkaügyi miniszter rendelettel szabályozza.

Az 1912:LXV. tc. rendelkezései szempontjából az idézett törvény 1., 2. és 3. §-ában megjelölt hivataloknál és állásokban eltöltött szolgálati idővel egyenlőnek kell tekinteni azt is (115. § ötödik és 181. § harmadik bekezdése), amelyet az e § első bekezdésében említett nyugdíjintézet szabályzata a pénztári szolgálatban eltöltött időből a nyugdíjba beszámítani rendel. Ez a rendelkezés azonban csak azokra az alkalmazottakra vonatkozik, akiket az Országos Munkásbiztosító Intézet vagy a Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet szolgálatába átvesz.

Az előbbi bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell azokra, akik e törvény életbelépése előtt a pénztári szolgálatból az 1921:XXXI. törvénycikkel létesített munkásbiztosítási bírósághoz állami szolgálatba átvétettek.

226. § Az Országos Munkásbiztosító Pénztár és helyi szervei, a Ferenc József Kereskedelmi Kórház Budapesti Kereskedelmi Betegápolóegylet Magánegyesületi Betegsegélyző Pénztára és az 1907:XIX. tc. hatálya alá eső összes többi pénztárak és intézetek szerződéses orvosainak, ide nem értve tisztviselő-orvosaikat, munkaviszonya e törvény életbelépésének napjával megszűnik, tekintet nélkül arra, hogy véglegesítve vannak-e vagy sem. A népjóléti és munkaügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy e rendelkezés alól egyes intézetek és pénztárak szerződéses orvosai tekintetében kivételt állapítson meg.

A népjóléti és munkaügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy e törvény életbelépésével kapcsolatban csak egy izben kibocsátható rendelettel egyes, már működő vállalati pénztárakat kivételesen feljogosítson arra, hogy a kötelékükbe tartozó biztosítottaknak orvosi ellátását és ellenőrzését nemcsak rendelő intézetükben (125. § második bekezdése), hanem egyébként is külön szerződtetett orvosokkal teljesítsék. Ezek a pénztárak a kötelékükbe tartozó biztosítottak egészségügyi ellátásának vezetésére és ellenőrzésére külön főorvost szerződtethetnek, ha e törvény életbelépése idejében külön főorvosuk volt. A népjóléti és munkaügyi minisztertől kapott kivételes feljogosítás a vállalati pénztár megszüneséig hatályos. Az e rendelkezések alapján megengedett orvosi szerződtetésekre a 117. § rendelkezéseit szintén alkalmazni kell. Vállalati pénztári főorvosoknak e rendelkezések alapján való szerződtetése a kerületi pénztár ide is vonatkozó hatáskörét (119. § második bekezdése) nem érinti.

Az orvosi szolgálat ellátása tárgyában - ide nem értve a tisztviselőorvosok ügykörét - az önkormányzati szervek megalakulásáig az intézet elnöke intézkedik. Az orvosi tanács (117. §) megalakításáig az elnök ennek meghallgatása nélkül jár el.

Az Országos Munkásbiztosító Pénztár orvosi nyugdíjintézete felszámol és vagyonának hovafordításáról a népjóléti és munkaügyi miniszter intézkedik. A felszámolással a nyudíjintézet szabályzata hatályát veszti.

A nyugdíjintézet nyugdíjasainak és várományosainak akár az illető biztosító pénztárral (intézettel), akár a nyugdíjintézettel szemben fennálló vagy megállapított jogai és kötelezettségei a biztosító intézetre nem szállnak át.

227. § Ez a törvény az 1928. évi január hó 1. napján lép hatályba. A népjóléti és munkaügyi miniszter felhatalmazást kap, hogy a szervezésre vonatkozó intézkedéseket és az átmeneti rendelkezéseket már előbb megtegye és e törvény egyes rendelkezéseit már előbb is életbe léptesse.

E törvény életbelépésének napjától kezdve az 1907:XIX. törvénycikknek még hatályban levő összes megfelelő rendelkezései, valamint az idézett törvényt módosító és kiegészítő egyéb megfelelő törvényes rendelkezések hatályon kívül helyeztetnek, ide nem értve az 1921:XXXI. törvénycikknek rendelkezéseit.

Az e törvény életbelépésekor a bíróságnál folyamatban levő kihágási ügyekben az eddigi szabályok szerint kell eljárni akkor is, ha a cselekmény e törvény értelmében csak pénzbírsággal büntethető (205. §); azonban az ily ügyben kiszabott pénzbüntetést elzárásra átváltoztatni nem lehet.

Ahol a törvények és egyéb jogszabályok az 1907:XIX. tc. valamely rendelkezésére hivatkoznak, e helyett ennek a törvénynek azt a rendelkezését kell érteni, amely az 1907:XIX. tc. megfelelő rendelkezésének helyébe lépett.

228. § E törvény végrehajtásával a népjóléti és munkaügyi miniszter bízatik meg, aki az igazságügyi, a kereskedelemügyi, a földmívelésügyi és a pénzügyminiszterrel egyetértve jár el.

TARTALOMJEGYZÉK

1927. évi XXI. törvénycikk ---- 1
a betegségi és baleseti kötelező biztosításról ---- 1
I. RÉSZ ---- 1
Betegségi biztosítás ---- 1
I. FEJEZET ---- 1
Biztosítási kötelezettség ---- 1
II. FEJEZET ---- 5
Önkéntes biztosítás és önkéntes továbbfizetéssel biztosítás ---- 5
III. FEJEZET ---- 6
A járulékfizetés és a segélyezés alapjául szolgáló javadalmazás ---- 6
IV. FEJEZET ---- 7
Betegségi biztosítási járulékok ---- 7
V. FEJEZET ---- 10
A betegségi biztosítás segélyei ---- 10
I. Betegség esetében ---- 10
II. Szülés esetében ---- 10
III. Halál esetében ---- 11
II. RÉSZ ---- 18
Baleseti biztosítás ---- 18
VI. FEJEZET ---- 18
Biztosítási kötelezettség és önkéntes biztosítás ---- 18
VII. FEJEZET ---- 20
Baleseti biztosítási járulékok és díjak ---- 20
VIII. FEJEZET ---- 20
Baleseti biztosítási kártalanítás ---- 21
III. RÉSZ ---- 27
Biztosítási szervezet ---- 27
IX. FEJEZET ---- 27
Biztosító intézetek ---- 27
X. FEJEZET ---- 28
Az Országos Munkásbiztosító Intézet önkormányzata ---- 28
XI. FEJEZET ---- 34
Az Országos Munkásbiztosító Intézet alkalmazottai ---- 34
XII. FEJEZET ---- 36
Az Országos Munkásbiztosító Intézet orvosai ---- 36
XIII. FEJEZET ---- 37
Az Országos Munkásbiztosító Intézet vállalati pénztárai ---- 37
XIV. FEJEZET ---- 38
Eljárás ---- 38

A) Betegségi biztosítás ---- 39
B) Baleseti biztosítás ---- 43
C) Egészségvédő és balesetelhárító rendszabályok ---- 49
XV. FEJEZET ---- 51
A betegségi biztosítás különálló intézetei (93. §) ---- 51
A) A 93. §-ban 1-5. alatt felsorolt intézetek ---- 51
B) A bányatárspénztárak ---- 52
C) Magyar Hajózási Betegségi Biztosító Intézet ---- 53
D) Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet (Ferenc József Pénztár) ---- 54
IV. RÉSZ ---- 55
Állami felügyelet, vegyes, büntető és átmeneti rendelkezések ---- 55
XVI. FEJEZET ---- 55
Állami felügyelet ---- 55
XVII. FEJEZET ---- 56
Vegyes rendelkezések ---- 56
XVIII. FEJEZET ---- 59
Büntető rendelkezések ---- 59
XIX. FEJEZET ---- 61
Átmeneti és életbeléptető rendelkezések ---- 61